

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ЧЕТ ТИЛЛАР КАФЕДРАСИ

ФАРОҒАТ МУХАММЕДОВА

НЕМИС ТИЛИ
ФАНИДАН

ЎҚУВ - УСЛУБИЙ

МАЖМУА

ГУЛИСТОН- 2011

Ф.Мухаммедова. “Немис тили” фанидан ўқув-услугий мажмуа. – Гулистон, 2010. -106 б.

Ўқув-услугий мажмуа университетнинг I–босқич барча таълим йўналишлари талабалари учун мўлжалланган бўлиб, унда “Немис тили” фани предмети, ўқитишнинг мақсад ва вазифаларига доир маълумотлар келтирилган.

Ўқув-услугий қўлланма 7 та модулдан иборат бўлиб, ҳар бир модул грамматик ва лексик материалларни ўз ичига олади. Ёзма ва оғзаки нутқни ўстириш учун алоҳида мавзулар берилган. Ҳар бир мавзу бошида фанни ўқитиш технологияси, мавзу охирида эса мустақил иш топшириқлари келтирилган.

Ўқув – методик мажмуа Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги қошидаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими ўқув-услугий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгаши томонидан (10 октябр 2007 йил, 1-баённома) нашрга тавсия қилинган.

Масъул муҳаррир: филология фанлари номзоди, доцент А. Қўлдошев
Такризчилар: филология фанлари номзоди, доцент Я. Эгамова,
катта ўқитувчи Д.Бўтаева

Ф.Мухаммедова. Учебно-методический комплекс по курсу «Немецкого языка». – Гулистан, 2011. – 106 с.

В учебно-методическом комплексе приведены материалы о предмете, цели и задачи учебного курса немецкого языка.

Учебно-методический комплекс состоит из 7 модулей, каждый из них включает грамматические и лексические материалы, в нем основное внимание направлено на развитие письменной и устной речи студентов.

Учебно-методический комплекс предназначен для студентов, аспирантов и для тех, кто заинтересован в изучение немецкого языка.

F.Muchammedova. Training aid on the course of German language.
- Gulistan, 2010. - 106 p.

In the Training aid on the course of German language worked out materials about the subject, the purposes and the problems of a training course of German language

The Training aid consists of 7 modules, each of them includes grammatical and lexical materials, in it the basic attention is directed to the development of written and oral speech of students.

The Training aid is intended for students, post-graduate students and for those who is interested in studying of German language.

МУНДАРИЖА

Уқтириш хати.....	3
Модул - 1.....	6
Модул - 2.....	18
Модул - 3.....	34
Модул - 4.....	45
Модул - 5.....	56
Модул - 6.....	68
Модул - 7.....	81
Ўз-ўзини текшириш учун саволлар.....	93
Мутолаа учун қўшимча матнлар.....	97
Адабиётлар рўйхати.....	105

УҚТИРИШ ХАТИ

Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги ҳамда "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида"ги Қонунлари баркамол авлод тарбиясида муҳим рол ўйнамоқда. Рақобатбардош, юксак маънавий ва ахлоқий талабларга жавоб берувчи фозил инсонларни тарбиялаш ва тайёрлаш вазифалари қонунларда белгилангандир. Унинг ҳар бир босқичи аниқ вазифаларни бажаришга йўналтирилганлиги билан ажралиб туради.

Мазкур ўқув-услубий қўлланма намунавий дастур сифатида олий ўқув юртлари илмий-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгаш Президиумининг 2004 йил 15 февралдаги 33-сонли мажлис қарори билан тавсия этилган ҳамда ("Хорижий тиллар" фанларидан намунавий дастур (нофилологик бакалавр йўналиши учун) Тошкент, 2004) намунавий ўқув дастури ва ўқув режасига мувофиқ ишлаб чиқилди. Ўз навбатида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовнинг маърузаларида билдирилган фикрлар, ОЎМТВнинг "Таълим муассасалари битирувчиларининг инглиз тилини билишлари ... бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури" ижросини таъминлаш тўғрисида"ги 19.01.2011 №21-сонли буйруғида қабул қилинган қарорлар асос қилиб олинди.

Мутахассисларнинг хорижий ҳамкасблар билан мулоқотга киришишлари мумкинлигини эътиборга олиб, уларга танланган мутахассисликлари доирасида хорижий тиллар бўйича етарли билим ва кўникмалар ҳосил қилиш, немис тилини ўрганиш жараёнида мамлакатимиз ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг географияси, тарихи, адабиёти ва бошқалари ҳақидаги маълумотларни таққослаб ўрганишлари назарда тутилади.

Шунингдек, бўлажак мутахассисларни чет тилларини ўзларининг келажак касбий фаолиятида оғзаки ва ёзма мулоқот сифатида фойдалана олиши, уларни махсус мавзулар бўйича хорижий тилда мулоқотга киришишга ўргатиш эътиборга олинади.

Грамматик ва лексик материални тушунтириш ҳамда мустаҳкамлаш учун ҳар хил турдаги топшириқлардан фойдаланилади. Шунингдек, ҳар бир дарс гуруҳ бўлиб, яқка тартибда ёки иккитадан бўлиб ишлаш, мустақил ишларни текшириш, техник воситалардан кенг фойдаланишни назарда тутлади.

Ўқув-услубий қўлланма 7 та модулни ўз ичига олади. Ҳар бир модул тематик даврдан иборат, уларга лексик-грамматик саволлар туркуми, оғзаки нутқни ўстириш учун эса алоҳида мавзулар берилган бўлиб, топшириқлар грамматик ва лексик материалларни мустаҳкамлаш ҳамда оғзаки нутқни ўстириш учун муҳим омил ҳисобланади.

Манзилими: 707012. Гулистон шаҳри, IV мавзе, Университет, "Чет тили" (факультетлараро) кафедраси.

“НЕМИС ТИЛИ” ФАНИДАН РЕЙТИНГ ИШЛАНМАСИ ВА БАҲОЛАШ МЕЗОНИ

1.1. Рейтинг ишланмаси

№	Назорат турлари	Назорат сони	Ажратилган балл	Жами
ЖБ	Атамашунослик	3	3	9
	Уй вазифаси (Машқлар)	3	3	9
	Мавзу (Топик)	4	2	8
	Мустақил иш	2	12	24
50				
ОБ	Ёзма иш	1	20	20
20				
ЯБ	Ёзма	1	30	30
				100

1.2. Баҳолаш мезони

55-70 = ”3”

Саралаш балл: 39

71-85 = “4”

Максимал балл: 100

86-100 = “5”

1.2. Баҳолаш мезони

2.1. Берилган сўз ва бирикмаларнинг ёзилиши, таржимаси, уларни оғзаки ҳамда ёзма нутқда қўллай олишига-3 балл;

-сўз ва бирикмаларни оғзаки ҳамда ёзма нутқда қўллаб, ёзилиши ва таржимасида имло ва услубий хатоларга йўл қўйилса-2 балл;

-сўз ва бирикмаларнинг талаффуз қилиниши, таржимаси ва ёзилиши, оғзаки ва ёзма нутқда қўллашда камчиликларга йўл қўйилса-1 балл билан баҳоланади.

2.2. Уйга берилган машқларни имло хатоларсиз, грамматик қоидаларга риоя қилган ҳолда бажарса, амалга оширилган ишларни тушунтира олса, улар мукамал ижро этилган бўлса-3 балл;

-машқларни бажаришда жузъий камчиликларга йўл қўйилиб, грамматик манбаларни тушунтиришда иккиланишлар содир бўлса, яъни ўзининг фикрида собит турмаса-2 балл;

-машқларни ёзишда эътиборсизлик қилиб, имловий ва услубий хатоларга йўл қўйиб, ёзганларини тушунтиришда камчиликларга йўл қўйса-1 балл қўйилади.

2.3. Берилган матнларни равон, тугилмасдан, ифодали айтиб, таянч сўз ва бирикмаларнинг барчасини қўллаб, саволларга ижобий жавоб берса-2 балл;

-матнларни сўзлашда жузъий камчиликларга йўл қўйилса, янги сўз ва сўз бирикмаларининг маълум қисминигина ишлата олмаса-1 балл;

-матнларни гапиришда кўпол хатоларга йўл қўйиб, таянч сўз ва ибораларнинг ярмидан кўп қисмини нутқда қўлламаसा ҳамда талаффузда хатолар қилса-0,5 балл қўйилади.

2.4. ТМИлари учун танланган қўшимча адабиёт, ЭЎА, Интернет тармоғи, даврий матбуот ва бошқа ахборот манбаларининг мураккаблик даражаси, улар асосида амалга оширилган ишлар (Берилган матннинг режасини тузиш, таянч сўз ва гапларни кўчириб ёзиш, матннинг айрим қисмларини ҳикоя қилиш, ифодали ўқиш, таржима қилиш, ўқилганлар юзасидан суҳбат ўтказишга тайёр бўлиш ва б.к.), машқлар бажариш, суҳбат ёки мунозара ташкил қилса-3 баллдан 4 баллгача;

-юқорида қайд этилганларнинг барчасини тўлиқ бажариб, уларни оғзаки нутқда баён қилишда камчиликларга йўл қўйиб, имловий ва услубий хатоларга йўл қўйса-2 баллдан 3 баллгача;

-ТМИлар учун берилган топшириқларни ёзма бажариб, оғзаки нутқда ўз фикрини баён қилишда қийналса ёки жавоб бера олмаса-0,5 баллдан 1 баллгача қўйилади.

2.5. Ўтилганлар асосида ёзма иш учун берилган тест топшириқлари, грамматик материаллар, хорижий ёки она тилларига таржима учун сўз бирикма ёки гаплар, матнлар таржималари мукамал бажарилиб, камчиликларсиз амалга оширилса-15 баллдан 20 баллгача;

-ёзма иш учун берилган топшириқлар бажарилиб, имловий ҳамда услубий хатоларга йўл қўйилса-10 баллдан 15 баллгача;

-топшириқларнинг ярмиси бажарилиб, ғализ жумлалар ҳамда хатолар етарлича бўлса-5 баллдан 10 баллгача қўйилади.

2.6. Якуний баҳолашнинг ёзма иши 3 та топшириқдан иборат бўлиб, ҳар бири учун 10 баллдан ажратилган. Агар талаба учала топшириққа мукамал жавоб ёзган бўлса-25 баллдан 30 баллгача;

-учала берилган топшириққа талаба тўлиқ жавоб бериб, унда имловий, услубий хатолар мавжуд бўлиб, вазифалар тўлиқ ёритилган бўлса-16 баллдан 24 баллгача;

-берилган топшириқларнинг 50%и бажарилиб, камчиликлар етарли даражада бўлса, бундай назорат ишларига 9 баллдан 15 баллгача қўйилади ва талабанинг фанни паст даражада ўзлаштирганлиги қайд этилади.

1- КУРС

“Немис тили” курсининг мазмуни

I- Семестр

№	Дарс	Бажариладиган ишлар мазмуни	Мустақил иш	Соат	Вақт
1	Stunde 1	Алфавит. Унли ва ундош ҳарфларининг ўқилиши. Бўғин.	1-3, 1-7 машқлар	2	
2	Stunde 2	Сўз урғуси. Ch-(Ach-Laut) ва Ch(Ich-Laut) нинг ўқилиши. Umlaut.	1-6 машқлар	2	
3	Stunde 3	Тўғри ва тескари сўз тартибли дарак гаплар. Аффрикатлар. Suffix-ig.	4-5, 1-6 машқлар	2	
4	Stunde 4	Сўроқ гап. Дифтонглар. Ph, qu, y, th, tion ҳарфлар бирикмасининг ўқилиши.	1-6 машқлар	2	
		А с о с и й к у р с			
5	Stunde 1	1. Der Artikel. 2. Deklination des Artikels. 3. Text: Die Stunde 4. Neue Vokabeln.	Ub. 1-7 Text: Unsere Familie Ub. 1-5	2 2 2	
6	Stunde 2	1. Text: Eine Stunde. 2. Neue Vokabeln 3. Das Prasens. 4. Prasens der schwachen Verben 5. Mein Lebenslauf.	Ub. 1-7 Ub 1-3 Mein Lebenslauf	2 2 2	
7	Stunde 3	1. Prasens der starken Verben. 2. Text: Das Studium 3. Neue Vokabeln. 4. Der Gebrauch der Verben “haben” und “sein” im Prasens. 5. Die Kontrollarbeit	Ub 1-6 Mein Arbeitstag Ub 1-4 Ub 1-4	2 2 2	
8	Stunde 4	1. Text: Der Deutschunterricht. 2. Neue Vokabeln. 3. Pluralbildung der Substantive. 4. Text: Die Bibliothek.	Dialog Ub 7-10 Die Wohnung	2 2 2	

II- Семестр

№	Дарс	Бажариладиган ишлар мазмун	Мустақил иш	Соат	Вақт
1	Stunde 1	1.Die Verben mit trennbaren und untrennbaren Präfixen. 2.Die Pluralbildung der Substantive 3.Text: Die Bibliothek 4.Neue Vokabeln	Üb 1-6 Dialog “In der Bibliothek” Ub 3-6	2 2 2	
2	Stunde 2	1.Die Deklination der Substantive. 2.Die starke Dek-on der Substantive 3.Wiederholung 4.Die schwache und weibliche Dek-on der Substantive.	Üb 8-10 Bildung der Zusam-en Substantive. Die Dek-on der Eigennamen	2 2 2	
3	Stunde 3	1.Text: Die Schule 2.Neue Vokabeln 3.Die sich-Verben 4.Der Imperativ.	Text zum lesen. „Ein Brief“ Üb 6-7 Regel	2 2 2	
4	Stunde 4	1.Text: Unsere Familie. 2.Neue Vokabeln 3.Die Personalpronomen 4.Die Passessivpronomen	Text: „Das Studium“ Üb 1-3	2 2 2	
5	Stunde 5	1.Text: Mein Arbeitstag. 2.Neue Vokabeln 3.Die Kontrollarbeit.	Text: „Unsere Universität“ Ub. 1-5	2 2	
6	Stunde 6	1.Die Demonstrativpronomen 2.Das Numeralie	Ub. 1-7 Text: „Ein Brief aus Deutschland“	2 2	

**“Алфавит” ва “Унли ва ундош товушлар” мавзусидаги
амалий машғулотнинг
технологик харитаси**

Т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Немис тили алфавити ҳақида маълумот бериш. Унли ва ундош товушларнинг ўқилишини ўргатиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Немис тили алфавитини айтиб бера олади. -Унли ва ундош товушларни тўғри талаффуз қила олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: Phoneme, vokale, Konsonant, Anlaut, Absatz, Wortbetonung, Stammvokal, lang, kurz.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, рлакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> -мавзуга доир машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -крассвордлар ечилади -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Немис тили алфавитида нечта ҳарф бор. - Қандай қўшимча белгилар мавжуд - Фонетик машқлар ечиш. - Товушларни ўқишда фонетик қоидаларга риоя қилиш. - Микрогуруҳлар ва талабалар ишини баҳолаш. 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

1- Амалий машғулот.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Мавзу: Алфавит. Унли ва ундош товушлар.

Асосий саволлар:

1. Алфавит ҳақида тушунча
2. а, о унли ва b, d, f, g, k, l, m, n, p, r, t ундош товушларининг ўқилиши

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Phoneme, Vokale, Konsonant, Anlaut, Absatz, Wortbetonung, Stammvokal, kurz, lang.

Дарс мақсади:

1. Немис тили алфавити ҳақида маълумот бериш.
2. Унли ва ундош товушларнинг ўқилишини ўргатиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

- 1.1 Немис тили алфавитини айтиб бера олади.
- 1.2 Унли ва ундош товушларни тўғри ўқий олади.

1-Савол баёни

Босма харфлар	Ёзма харфлар	Ҳарфларнинг номлари	Босма харфлар	Ёзма харфлар	Ҳарфларнинг номлари
A a	A a	а	N n	N n	Эн
B b	B b	бэ	O o	O o	о
C c	C c	цэ	P p	P p	пэ
D d	D d	дэ	Q q	Q q	ку
E e	E e	э	R r	R r	эр
F f	F f	эф	S s	S s	эс
G g	G g	гэ	T t	T t	тэ
H h	H h	ха	U u	U u	у
I i	I i	и	V v	V v	фау
J j	J j	йот	W w	W w	вэ
K k	K k	ка	X x	X x	икс
L l	L l	эл	Y y	Y y	ипсилон
M m	M m	эм	Z z	Z z	цет

Немис тили алфавитида 26 та ҳарф бўлиб, ундан **а, е, і, о, u, у** унлилар, қолганлари эса ундошлардир. Немис тилида ҳарфларга нисбатан товушлар сони кўп бўлгани учун улар қуйидаги қўшимча белгилар ёрдамида кўрсатилади.

- а (ä- Umlaut)
- о (ö- Umlaut)
- u (ü- Umlaut)

2-Саволнинг баёни:

Немис тилида унли товушлар чўзиқ ва қисқа талаффуз қилинади. Ҳар бир унли товушнинг қисқа ёки чўзиқ талаффуз этилиши сўз маъносини ўзгартиради.

1. **a, o** унлилари қуйидаги ҳолларда чўзиқ ўқилади:

a) очик бўғинда келса: fra:/ gen, A:/ bend, No:/ te, o:/ ben

b) шартли ёпик бўғинда келса: Та:/g, Та:/ ge, fra'/gt, fra:/ gen

v) унли ҳарфдан кейин келса: fahren, Bahn, ohne, Ohr

g) сўзда қўш унли келса, бир чўзиқ унли каби ўқилади: Saal, Haar, Boot

d) сонор товушидан олдин келса: damals

e) қуйидаги суффиксларда келса – sal, bar,- sam: dankbar, selsam, universal.

1. **a, o** ёпик бўғинда келса: **a, o** унлилари қуйидаги ҳолларда қисқа ўқилади: alle, Land, dort, oft.

2. қўш ундош ёки **ch, tz, ck, ng** ундошларидан олдин келса: Mappe, alle, packen, Stoff, voll.

2. Немисча **b, d, f, g, k, m, n, p, t** ундош товушлари ўзбекча **б, д, ф, г, к, м, н, п, т** ундош товушларининг талаффузидан унчалик фарқ қилмайди.

r, l ундош товушлари озбек тилидаги **р, л** ундошларига қараганда кучлироқ талаффуз қилинади.

p, t, k ундош товушлари сўз бошида келганда кучли (зарб билан) талаффуз этилади: Tante, Karte, Paar.

3. **e** унли товуши сўз охирида урғусиз бўғинда, шунингдек, урғусиз олд қўшимчаларда келганда билинар билинмас талаффуз қилинади: kommen, oben, Gebirge.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидаги сўзларнинг талаффузига эътибор бериб ўқинг.

[a:]	[a]	[o:]	[o]
Bahn	Mann	Ofen	Ort
Abend	bald	Note	Front
Malen	Tante	Lohn	Flotte
Haar	kalt	ohne	Gold

2. Чўзиқ унли товушли сўзларни бир қаторга, қисқа унли товушли сўзларни иккинчи қаторга қўчириб ёзинг.

alt, Ball, Tafel, Mutter, ohne, Land, alle, raten, dort, Boot

3. Жуфт унлиларни ўқинг, чўзиқ [a:] ва қисқа [a] унлиларининг сўз маъносини ўзгартиришига эътибор беринг.

Ahn – an	kam – Kamm
Aal – all	Saat – satt
Wahl – Wall	Gas – Gast

Мустақил иш топшириқлари:

1. Қуйидаги сўзларнинг талаффузига эътибор бериб ўқинг.

[a:]	[a]	[o:]	[o]
------	-----	------	-----

Fragen	Mappe	Note	Ort
Tag	Alt	Boot	kommen
Fahne	Land	oben	oft
aber	Karte	ohne	offen
Paar	kann	oder	dort

2. Жуфт сўзларни ўқинг, чўзиқ [o:] ва қисқа [o] унли товушларининг сўз маъноларини ўзгартиришига эътибор беринг:

Ofen – offnen	Wohle – Wolle
Sohlen – sollen	Boden – Bodden
Wohnen – Wonnen	Rose – Rosse

3. Қуйидаги гапларни тез айтишга машқ қилинг.

Fischer Fritz fischt frische Fische.

Frische Fische fischt Fischer Fritz.

Мавзуга оид адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
3. K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
4. A. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.

“ch (Ach-Laut) ва ch (Ich-Laut)”, “Umlaut” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: ch (Ach-Laut) ва ch (Ich-Laut)нинг сўзларда талаффуз қилинишини ўргатиш. Умлаут ҳақида умумий тушунча бериш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ch (Ach-laut) ва ch (Ich-Laut)ни сўзларда тўғри талаффуз қила олади.. - Талаффузда уларни бир-биридан ажрата олади. - Умлаут ҳақида айтиб бера олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: das Wort, die Übung, hören, der Text, das Vokabelheft, erklären, nennen, Laut, die Aussprache, achten.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш,</p>	Ўқитувчи 15 минут

	кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -крассвордлар ечилади -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустақамлаш ва баҳолаш учун саволлар: - Ch ҳарфлар бирикмаси қачон қандай талаффуз қилинади - Немис тилидаги ўзбек тилида учрамайдиган унли товушлар. - Товушларни ўқишда фонетик қоидаларга риоя қилиш. - Микрогуруҳлар ва талабалар ишини баҳолаш.	Ўқитувчи- талаба 40 минут
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

2-Амалий машғулот

Ажратилган вақт: 2 соат.

Мавзу: Ch (Ach -Laut)нинг ўқилиши, ch (Ich -Laut) нинг ўқилиши.

Umlaut.

Асосий саволлар:

1. ch (Ach-Laut) ва ch (Ich -Laut)нинг ўқилишини тушунтириш.
2. Umlaut ҳақида тушунча бериш.

Мавзуга оид таянч тушунча ва иборалар:

Das Wort, die Übung, hören, der Text, das Vokabelheft, erklären, nennen, Laut, die Aussprache, achten.

Дарс мақсади:

1. ch (Ach-Laut) ва ch (Ich -Laut)нинг гапларда ишлатилишини ўргатиш.
2. Umlaut ҳақида умумий тушунча бериш.

Идентив ўқув мақсадлари:

- 1.1.ch (Ach-Laut) ва ch (Ich -Laut) ни гапларда тўғри талаффуз қила олади.
- 1.2.Umlaut ҳақида айтиб бера олади.
- 1.3.Umlaut лар ёрдамида гаплар туза олади.

1- Асосий саволнинг баёни:

Немис тилидаги **c** ундоши **h** ундоши билан **ch** ҳарфлар бирикмасини ясади ва қуйидагича талаффуз қилинади:

1. **ch** ҳарфлар бирикмаси **a, o, u** унлиси ёки **au** дифтонгидан кейин келса, ўзбек тилидаги қаттиқ “**х**” дек ўқилади. Бу товуш **Ach- Laut** деб аталади. **machen, Loch, Buch, auch**

2. **ch** ҳарфлар бирикмаси **i, e, ei, a, o, u** дан кейин келса ўзбекча ҳил-ҳил сўзидаги “**х**”каби ўқилади. Бу товуш **Ich –Laut** деб аталади. **Ich, echt, leicht, Fächer, Bücher**

ig суффикси сўз охирида келса беҳи сўзидаги **х** каби ўқилади: **fertig, richtig, Leipzig**.

Назрат саволлари ва топшириқлари:

1. Ўқиш қондасига эътибор бериб ўқинг.

[ch]-[x]	[ch]-[c]	[ig]-[ic]
acht	ich	richtig
Tuch	recht	wichtig
Buch	Tochter	lustig
machen	euch	fertig
Sache	Madchen	fleissig

2. Саволларга жавоб беринг.

а). **ch** ҳарфлар бирикмаси қандай ўқилади?

в). **–ig** суффикси қандай талаффуз қилинади?

с). Сиз нечта унли товушни биласиз?

д). **w** ва **f** ҳарфлари қандай товушларни ифодалайди?

3. Қуйидаги гапни тез айтишни машқ қилинг.

Der Richter richtet richtig.

Мустақил иш топшириқлари:

1.–**ch** ва **–ig** ҳарф бирикмаларини юмшоқ [c] товуши билан талаффуз этинг.

mich	echt	niedrig
dich	recht	tuchtig
brechen	hecht	wichtig
stechen	leicht	machtig

2.Берилган сўзлардаги **ch** ҳарфлар бирикмасини қаттиқ [x] товуши билан талаффуз этинг.

Nacht	koch	Buch
Macht	doch	Tuch
acht	noch	sucht

3. Ахлаут [x] ва ихлаут [c] товушларини таққосланг.

Fach – Facher	Dach – Dacher	Bach - Bache
Nacht – Nachte	Macht – Machte	Schacht – Schachte

2- Савол баёни:

Немис тилида ўзбек тилида учрамайдиган унли товушлар ҳам бор. Улар куйидаги белгилар ёрдамида кўрсатилади:

a (ä- Umlaut)

o (ö- Umlaut)

u (ü- Umlaut)

a, o, u унлиларининг устига қўйиладиган диакритик белги шу унлиларнинг бошқача талаффуз этилишини ифодалаши билан бир қаторда сўз, форма яшаш ва сўз маъносини ўзгартириш вазифаларини ҳам бажаради.

a (ä- Umlaut) ҳарфи ўзбек тилидаги [э] товушидек талаффуз этилади. Немис тилида бу товуш қисқа ёки чўзиқ ўқилади.

ä умлаут **ah** ҳарфлар бирикмасида, шунингдек очик ва шартли ёпик бўғинда чўзиқ талаффуз этилади. Масалан: erzählen, hängen, nähen, Bär.

o (ö- Umlaut) ҳарфи чўзиқ [о:] ва қисқа [а] бўлиб, ўзбек тилидаги “ў” ҳарфига ўхшаб талаффуз этилади. Масалан: Söhne können

Öfen	öffnen
Höfe	Hölle

u (ü- Umlaut) ҳарфи “уюм” сўзидаги [у] товушига бироз ўхшайди. У чўзиқ [у:] ва қисқа [у] тарзида талаффуз этилади. Масалан: müde müssen

fühlen	Mütter
--------	--------

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. **ä** унлисининг чўзиқ ёки қисқа талаффуз этилишига эътибор бериб сўзларни ўқинг

[]	[]
Rader mahen	Ganse Bander
Bader nahen	Safte Rander
Vater Baren	Bande Manner
Kafer Laden	Hande Starke

2. **ö** унлисининг чўзиқ ёки қисқа талаффузига эътибор бериб сўзларни ўқинг.

[]	[]
Lowe losen	Stoche Dorfer
Tone horen	Rocke Worter
schone schworen	mochte Tochter
Vogel Konig	Kopfe Volker

3. **ü** унлисининг чўзиқ ёки қисқа талаффуз этилишига эътибор бериб, куйидаги сўзларни ўқинг.

[y:]	[y]
uben Mude	fuhe buckt

uber	Dune	fühlen	schützt
ubrig	Fusse	führen	Turme
ublich	Grusse	Muhle	mussen
ubrigens	Schuler	Stuhle	kussen

4.Қуйидаги гапни тез айтишни машқ қилинг.

Der Backer backt Brot

Brot backt der Backer.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Матндаги гапларнинг оҳангига эътибор бериб, **а, о, u** унлилари ва **ch** бирикмасини тўғри талаффуз қилинг.

Die weisse Schnee

Am 8. März bringen die Töchter in ihrem Korbchen Schneeglockchen und schenken sie der Mutter.

“Schönen Dank für die Schneeglockchen,” sagt die Mutter. “Kennt ihr ein Märchen über das Schneeglockchen?” fragt sie ihre Töchter. Die beiden Töchter kennen dieses Märchen nicht. Sie hören aber Märchen sehr gern.

Die Mutter erzählt. “... “ In alten Zeiten hatte der Schnee keine Farbe, er brauchte aber eine Farbe. Da ging er zum Gras, zum Veilchen, und zum Roslein. Sie lachten ihn aus und sagten: “Geh nur weiter!” der Schnee kam zu dem Schneeglockchen und bat: “Gib mir deine Farbe!” das Schneeglockchen gab dem Schnee seine Farbe. So ist jetzt der Schnee weiss.

2. Матнни ифодали ўқинг.

3. Матндаги умлаутли сўзларни дафтарингизга ёзиб олинг.

4. Луғат ёрдамида уларнинг таржимасини топинг.

Мавзуга оид адабиётлар:

5. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.

6. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.

7. K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.

8. A. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.

“Die Aussagesatz” ва “Affrikaten” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1- босқич	Дарс мақсад: Немис тилидаги дарак гаплар ҳақида маълумот бериш. Аффрикатларни сўзларда тўғри талаффуз қилишни ўргатиш. Идентив ўқув мақсадлар:	Ўқитувчи

	<p>-Немис тилида дарак гаплар ҳақида айтиб бера олади..</p> <p>- Сўзлардан дарак гаплар ҳосил қила олади.</p> <p>- Дарак гап турларини фарқлай олади.</p> <p>-Аффрикат ҳақида маълумотга эга бўлади.</p> <p>- Аффрикатларни тўғри талаффуз қила олади.</p>	
2- босқич	<p>Асосий тушунчалар: Unterscheiden, die Mitteilung, die Feststellung, der Aussagesatz, das Subjekt, das Prädikat, das Nebenglied, stehen, die Wortfolge.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3- босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <p>-мавзуга доир машқлар бажарилади</p> <p>-тарқатма материаллар тарқатилади</p> <p>-крассвордлар ечилади</p> <p>-мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут
4- босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <p>- Немис тилида дарак гаплар неча турга бўлинади.</p> <p>- Тўғри сўз тартибли дарак гапларда сўз тартиби қандай..</p> <p>- Гаплар тузишда грамматик қоидаларга риоя қилиш.</p> <p>- Микрогуруҳлар ва талабалар ишини баҳолаш.</p>	Ўқитувчи- талаба 40 минут
5- босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

3- Амалий машғулот

Ажратилган вақт 2 соат.

Мавзу: Der Aussagesatz. Affrikaten.

Асосий саволлар:

1. Дарак гап ҳақида тушунча.
2. Аффрикатлар ҳақида тушунча бериш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Unterscheiden, die Mitteilung, die Feststellung, der Aussagesatz, das Subjekt, das Prädikat, das Nebenglied, stehen, die Wortfolge.

Дарс мақсади:

1. Немис тилидаги дарак гаплар ҳақида маълумот бериш.

2. Аффрикатларни сўзларда тўғри талаффуз қилишни ўргатиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1.1. Немис тилида дарак гаплар ҳақида айтиб бера олади.

1.2. Сўзлардан дарак гаплар туза олади.

1.3. Дарак гап турларини фарқлай олади.

2.1. Аффрикатлар ҳақида маълумотга эга бўлади.

2.2. Аффрикатларни тўғри талаффуз қила олади.

1- Саволнинг баёни:

Дарак гаплар нарса-предмет воқеа-ходиса ҳақида хабар беради. Дарак гаплар тартиб жиҳатидан тўғри ва тескари сўз тартибли дарак гапларга бўлинади.

Тўғри сўз тартибли дарак гапларда биринчи ўринда эга, иккинчи ўринда кесим, учинчи ўринда эса иккинчи даражали бўлак келади.

Rano und Barno gehen ins Kino. Раъно ва Барно кинога борадилар.

Тескари сўз тартибли дарак гапларда биринчи ўринда иккинчи даражали бўлак, иккинчи ўринда кесим, учинчи ўринда эса эга келади.

Ins Kino gehen Rano und Barno. Кинога Раъно ва Барно борадилар.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Саволларга жавоб беринг.

а) Дарак гапларда қандай сўз тартибларини биласиз?

в) Дарак гапларда кесимнинг ўзгарадиган қисми қаерда туради?

2. Қуйидаги гапларнинг сўз тартибини аниқланг.

1. Lena und Barno leben in Taschkent.

2. In Berlin leben Otto und Alex.

3. Sie lernen Russisch.

4. Sie lernen Russisch gern.

3. Қуйидаги сўзлар ёрдамида дарак гаплар тузинг.

1. Der Lehrer, das Buch, lesen. 2. Der Student, die Zeitung, nehmen. 3.

Der Schuler, die Aufgabe, machen. 4. das Kind, der Kindergarten, besuchen.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Қуйидаги гапларнинг сўз тартибини аниқланг.

1. Ich wohne weit von der Hochschule. 2. In die Hochschule fahre ich mit dem Bus. 3. Zum Unterricht komme ich immer rechtzeitig. 4. Ich studiere die deutsche Sprache. 5. In der Stunde sprechen wir nur deutsch. 6. der Lehrer erklärt uns neue Vokabeln.

2. Қуйидаги гапларни тўғри сўз тартибли дарак гапларга айлантиринг.

1. Nach dem Stunden gingen wir ins Museum. 2. Im Juli fährt meine Mutter in den Kaukasus. 3. Heute haben wir eine Kontrollarbeit. 4. In diesem Jahr absolvieren wir die Schule. 5. An den Wänden hängen Bilder und Losungen. 6. Die Fremdsprachen studieren wir gern. 7. Sonntags besuchen wir das Theater.

3. Таржима қилинг.

1. Мен мактабда ўқийман.

2. Отам заводда ишлайди.

3. Равшан тиришқоқ.
4. У Фарғонага боради.
5. Улар боғда ўйнаяпти.
6. Онам врач.

2-Савол баёни:

1. Икки ёки ундан ортиқ ундошларнинг қўшилиб, биргаликда талаффуз этилишига аффрикат дейилади. Немис тилида қуйидаги аффрикатлар мавжуд: pf [pf]; z, tz, ts, - ti –[ts]; tsch [tʃ]. [pf] аффрикати ўзбек тилида йўқ.

[pf] аффрикати ёзувдв ҳам pf шаклида ифодаланади. Масалан: Pferd, Pfahl, Kampf, dampf, Kopf.

[ts]аффрикати “Цемент” сўзидаги [ц] товушидек талаффуз этилади. Ёзувда у z ёки ts, tz билан ифодаланади. Масалан: Zeit, Ratsel, sitzen.

[tʃ] аффрикати ёзувда tsch ҳарфлар бирикмаси билан ифодаланади ва ўзбек тилидаги [ч] товушидек талаффуз этилади Масалан: Deutsch, klatsch, Matsch.

2.ph бирикмаси ўзбек тилидаги [ф] ундоши каби талаффуз этилади. Масалан: Phonetik, Philologie, Epitaph.

th ундошлар бирикмаси ўзбек тилидаги [т] товуши каби талаффуз этилади. Масалан: Thema, Theorem, Thematik.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидаги сўзларнинг таркибидаги аффрикатларни талаффуз этиш қоида­сига биноан ўқинг.

Pfahl	Zahn	Rutsch	matschen
Pfeife	Zahl	Putsch	tatschen
Zupfen	kurz	Deutsch	hatschen
Tapfen	stolz	Klatsch	fletschen
Kampf	Satz	Kitsch	lutschen
Dampf	Platz	Matsch	klatschen

2. **ph** ва **th** бирикмаларининг ўқилишига эътибор бериб, қуйидаги сўзларни талаффуз қилинг.

Thema	Bibliothek	Phoneme
Thematik	Mathematik	Phusik
Methode	Phonologie	Phase

3. Қуйидаги тез айтишни машқ қилинг.

Paul tragt auf dem Kopf
einen kupfernen Topf.
Einen kupfernen Topf
Tragt Paul dem Kopf

Мустақил иш топшириқлари:

1.Саволларга жавоб беринг?

1. Аффрикат нима?
2. **sch** ҳарфлар бирикмаси қандай ўқилади?
3. **tsch** ҳарфлар бирикмаси қандай ўқилади?
4. **tz, pf, th** ҳарфлар бирикмаси қандай талаффуз қилинади?

2.Нукталар ўрнига **pf, z, tz, -ti, -tsch** бирикмаларидан мосини кўйиб сўзларни кўчиринг.

Kam... , Ko ... , tan ... en, Sa ... , ... ahn, ... ahl, Deu ... , Dam ... , Ma ... , Pla ... , Revolu ... on, ... eit, Na ... on, kla ... , Ak ... on.

3.Куйидаги сўзлардаги ph ва th бирикмаларини тўғри талаффуз қилиб ўқинг.

Phonetik, Thema, Philologie, Theorem, Philosophie, Phusik, Mathematik, Phase, Phonem, Bibliothek.

4.Матндан аффрикатли сўзларни дафтарингизга кўчириб ёзинг ва таржима қилинг.

Мавзуга оид адабиётлар:

9. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.

10.S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.

11.K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.

12.A. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.

“Сўроқ гап” ва “Дифтонг” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсад: Сўроқ гап ва унинг турларини ўргатиш. Дифтонг ҳақида маълумот бериш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Немис тилида сўроқ гаплар ва уларнинг турлари ҳақида айтиб бера олади.. - Сўзлар ёрдамида сўроқ гаплар ҳосил қила олади. -Дифтонг ҳақида маълумотга эга бўлади. - Дифтонгларни тўғри талаффуз қила олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: der Fragesatz, unterscheiden, das Fragewort, das Verb, das Subjekt, was, wo, wer, wann, wohin.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, грамматик ўйинлар, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	Гуруҳда ишлаш:	

	<ul style="list-style-type: none"> - - Мавзунинг янги сўзларини такрорлайди. - Структура ёрдамида мустақил гаплар тузади. - Карточкада ёзилган гаплардаги грамматик хатоларни топади. - Расмларда келтирилган иш ҳаракатлардан гаплар тузади. <p>Берилган саволларга жавоб беради.</p>	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Weiche Arten der Fragesatze unterscheidet man im Deutschen? -Wie ist die Wortfolge im Fragesatz mit Fragewort? - Wie ist die Wortfolge im Fragesatz ohne Fragewort? -Welche Diftongen gibt es im Deutsch? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдида қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

4-Амалий машғулот

Ажратилган вақт: 2 соат.

Мавзу: Сўроқ гап. Дифтонг.

Асосий саволлар:

1. Сўроқ гап ҳақида тушунча бериш.
2. Дифтонг ва уларнинг турлари ҳақида маълумот бериш.

Мавзуга оид таянч тушунча ва иборалар:

Der Fragesatz, unterscheiden, das Fragewort, das Verb, das Subjekt, das Nebenglied, stehen, wer, was, wo, wem, wen, wohin, wann, warum.

Дарс мақсади:

1. Сўроқ гап ва унинг турларини ўргатамиз.
2. Дифтонг ҳақида маълумот берамиз.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Сўроқ гап ва унинг турлари ҳақида айтиб бера олади.
2. Сўзлар ёрдамида сўроқ гаплар туза олади.
3. Дифтонгларни тўғри талаффуз қила олади.
4. Уларни гапларда тўғри қўллай олади.

1-Савол баёни:

Сўроқ гаплар немис тилида иккига бўлинади: сўроқ сўзсиз сўроқ гаплар ва сўроқ сўзли сўроқ гаплар. Сўроқ сўзсиз сўроқ гапларда биринчи ўринда кесим, иккинчи ўринда эга ва учинчи ўринда иккинчи даражали бўлак келади. Гапнинг охирига сўроқ белгиси қўйилади.

Масалан:

Gehen Rano und Barno ins Kino?

Раъно ва Барно кинога борадиларми?

Ist das Otto?

Бу Оттоми?

Сўроқ сўзли сўроқ гапларда биринчи ўринда сўроқ сўз, иккинчи ўринда кесим, учинчи ўринда эса эга, ундан кейин иккинчи даражали бўлак келади. Сўроқ сўз сифатида wer, was, wem, wen, wo, wohin, wann, warum каби сўзлар келиши мумкин. Wer? Was? Сўроқ сўзларидан кейин феъл 3-шахс бирликда туради.

Wer kommt? Ким келяпти?

Was ist das? Бу нима?

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидаги гаплардан сўроқ сўзсиз сўроқ гаплар тузинг.

1. Das ist Marta. 2. Das ist Barno. 3. Sie leben in Samarkand. 4. Sie lernen.
5. Sie lernen gut. 6. Das sind Anna und Lena. 7. Hasan lernt gut. 8.
Marta ist in Berlin.

2. Ифодали ўқинг.

Was ist das?

Das ist ein Zimmer.

Wie ist das Zimmer?

Das Zimmer ist hell.

Wer wohnt hier?

Wir wohnen hier.

Was ist das?

Das ist ein Bild.

Ist das Zimmer klein?

Nein, das Zimmer ist gross.

3. Ажратиб кўрсатилган сўзларни wer? was? wo? сўроқ сўзлари билан алмаштириб ёзинг.

1. *Sie* lernt gut. 2. *Der Lehrer* fragt. 3. *Das Fenster* ist gross. 4. *Das Zimmer* ist hell. 5. Sie sind *hier*. 6. *Sie* ist krank. 7. *Der Lehrer* wohnt hier. 8. Sie leben *in Berlin*. 9. *Lola* fehlt heute.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Қуйидаги гапларни сўроқ сўзсиз сўроқ гапларга айлантинг.

1. Der Horsaal ist gross. 2. Wir lernen hier. 3. Der Lehrer kommt in den Horsaal. 4. Er fragt. 5. Alle antworten gut. 6. Mastura hat eine Frage. 7. Sie ist krank. 8. Der Horsaal ist gross. 9. Hier lernen wir.

2. Тепада 1- топшириқдаги тагига чизилган сўзларга саволлар қўйиб, гапларни сўроқ сўзли сўроқ гапларга айлантинг.

3. Сўзларни ўрнига қўйиб сўроқ гаплар тузинг.

1. Du, ins Institut, gehen, morgen, wann?

2. Wer, schon, ein Jahr, arbeiten, im Werk?
3. Jetzt, gehen, die Studenten, wohin?
4. Du, wo, studieren?
5. Er, heissen, wie?

2-Савол баёни:

Иккита унли товушнинг бир-биридан ажралмасдан бир бўғинда талаффуз этилишига дифтонг дейилади. Немис тилида [a] – ай, [ao] ау, [] ой дифтонглари мавжуд. Дифтонг таркибидаги иккинчи унли биринчисига нисбатан қисқа талаффуз этилади.

[ae] дифтонги ei, au, eu, ai унли ҳарфлари бирикмаси кўринишида ёзилади. Масалан: ein, Mayer, Meyer, Mai.

[ao] дифтонги au унлиларининг бирикмаси сифатида ифодаланади. Масалан: Haus, Paul, Maul.

[] дифтонги eu, au ҳарфлар бирикмаси, инглиз тилидан кирган сўзларда эса оу бирикмаси кўринишида берилади. Масалан: Leute, heute, Mause, Baume, Boy.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Дифтонгларнинг талаффуз этилишига эътибор бериб, қуйидаги сўзларни ўқинг.

[ae]

ein	mein	rein	zwei	Mai
Eid	dein	klein	drei	Weise
Eis	sein	Bein	Brei	Mayer
eigen	kein	leiten	bei	Meyer

[ao]

Auto	Haus	faul	Gaul	schlau
Aula	Maus	Paul	Maul	genau
Auge	Laus	kaum	Bauch	Frau
Auftakt	Raum	Baum	Rauch	grau

[]

euch	Leute	neu	aussern
Eule	heute	Heu	Baume
Eugen	Beute	true	Traume
Europa	Freund	Scheu	Boykott

2. Қуйида келтирилган шеърни дифтонгларга эътибор бериб ифодали ўқинг.

Die fremde Sprache
 Lenst du eine fremde Sprache,
 Werden deine Augen grosser

deine Ohren spitzer
deine Fusse schneller
deine Hande begreifen das Fremde,
es wird ihnen vertraut.
Lernst du eine fremde Sprache,
Wachsen dir zwei Flugel.

3.Шеърни ёд олинг.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Дифтонгларни тўғри талаффуз қилиб, ушбу мақолларни ўқинг.
Morgen, morgen, nur nicht heute,
Sagen alle faulen Leute.

Träume sind Scheume.

Heute mir, morgen dir.

Mai, kuhl und nass,
fullt dem Bauer Scheune und Fass.

Mit Strick fängt man Mause.

Ein guter rat ist teuer.

2.Сўзлардаги нуқталар ўрнига ai, ei, au, eu, au, eu, au дифтонгларидан
мосини кўйиб
кўчиринг.

M ... , R ... me, d ... n, M ... er, H ... s, h ... te, R ... m, L ... te, b Me, m
... n, mock ... , Tr ... me, Fr , Ropa.

3.Қуйидаги гапни тез айтишни машқ қилинг.

Zwischen zwei Steinen
Zwischen zwei Schlangen.

Мавзуга оид адабиётлар:

- 13.S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
- 14.S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
- 15.K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
- 16.A. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.

Модул бўйича якуний хулосалар:

1. Немис тили алфавитида 26 та ҳарф бўлиб, ундан а, е, і, о, и, у унлилар, қолганлари эса ундошлардир.
2. Немис тилида ҳамма отлар бош ҳарфлар билан ёзилади.

3. Немис тилида дарак гапларда феъл-кесим ёки боғлама ҳамма вақт иккинчи ўринда келади.
4. Қўшилиб келган қўш унли ҳарфлар бирикмаси дифтонг деб аталади. Улар бўғинларга бўлинмайди.
5. Сўроқ сўзли сўроқ гапларда кесим ҳар доим иккинчи ўринда келади.
6. Немис тилида ўзбек тилида учрамайдиган унлилар ҳам бор. Улар умлаутли унлилардир.

Назорат саволлари:

1. Саволларга жавоб беринг:

1. Дарак гапларда қандай сўз тартибини биласиз?
2. Дарак гапларда кесимнинг ўзгарадиган қисми қаерда туради?
3. Сўроқ сўзсиз сўроқ гапларда-чи?
4. Сўроқ сўзли сўроқ гапларда кесим нечанчи ўринда туради?
5. Дифтонг нима ва улар нечта?
6. Сиз нечта унли товушларни биласиз?
7. Унли товушлар қайси ҳолларда чўзиқ талаффуз қилинади?
8. Унли товушлар қайси ҳолларда қисқа талаффуз этилади?
9. Умлаут нима?

III. Қуйидаги сўз ва бирикмаларни таржима қилинг ва улар иштирокида содда гаплар тузинг.

1. das –
2. leben -
3. in Berlin –
4. und –
5. sie –
6. gut –
7. ja –
8. lernen –
9. Guten Morgen –
10. Guten Tag –
11. Guten Abend –
12. Tschüß –
13. Hallo –
14. Auf Wiedersehen –

IV. Суҳбатни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг.

Sardor: Guten Tag!

Akmal: Guten Tag!

Sardor: Ich heiÙe Sardor, Sardor Olimow. Und wie heiÙt du?

Akmal: Akmal Oripow.

Sardor: Woher kommst du?

Akmal: Ich komme aus Chiwa.
Sardor: Aus Chiwa? Ich komme auch aus Chiwa! Und wie alt bist du?
Akmal: Ich bin 17 Jahre alt.
Sardor: Und ich bin 18 Jahre alt. Was bist du? **Akmal:** Ich bin Student.
Sardor: Ich bin auch Student. Und wo studierst du?
Akmal: Ich studiere an der Taschkenter Staatlichen Agrarien Universität. Ich werde Agronom. Und du?
Sardor: Ich studiere an der Usbekischen Staatlichen Weltsprachenuniversität und werde Dolmetscher.

Матнга изох

kommen - келмоқ, етиб келмоқ; **Er kommt bald.** У тез орада келади. **Er kommt aus Bekabad.** У Бекободлик (Унинг туғилган жойи Бекобод).

Ich bin 17 Jahre alt.-Мен 17 ёшдаман.

Was bist du? - Сенинг касбинг нима? Касб сўралаётганда фақатгина was олмоши ишлатилади.

Woher? - Қаердан?

Ich werde Agronom. (Dolmetscher) - Мен агроном (таржимон) бўламан (ёки: бўлиб етишаман).

Тавсия қилинган адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
1. K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
2. A. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.
3. O. Jumaniyozov, R. Allayarova, X. Ismailova “Deutsch” –Т.: О’қитувчи, 1997.
4. M. Mamatow „Deutsch für Hochschulen“-ТДЮИ, 2002.
5. Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка.-М.: ЧеРо, 2000.
6. Buscha J., Helbig G. Übungsgrammatik Deutsch. –Berlin; München: Langenscheidt, 2000.

Модул – 2

“Der Artikel” ва “Die Klasse” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	Дарс мақсади: Артикль ҳақида маълумот бериш. Тўғри ўқиш техникасига эътиборни қаратиш.	Ўқитувчи

	<p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Немис тилида артикль ҳақида айтиб бера олади.. - Матн нима ҳақида эканлигини айта олади.. - Дарак гап турларини фарқлай олади. -Матнни луғат ёрдамида таржима қила олади. 	
2-босқич	<p>Асосий тушунчал: das Zimmer, die Tafel, die Mappe, hell, das Bild, die Tur, hier, gross, klein.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> -мавзуга доир машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -крассвордлар ечилади -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Was bezeichnet der Artikel? - Welche Arten des Artikels gibt es?. - Wie ist die Pluralform des Artikels? - Welchen Artikel nennt man den unbestimmten? - Steht vor dem Substantiv, von dem wir zum erstenmal sprechen, der bestimmte oder unbestimmte Artikel? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига кўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

5-Амалий машғулот

Ажратилган вақт: 2 соат

Мавзу: Der Artikel.

Text: Die Klasse.

Асосий саволлар:

1. Артикль ҳақида тушунча
2. Матнни ўқиш ва таржима қилиш
3. Оғзаки нутқда Die Klasse матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид таянч тушунча ва иборалар:

Das Zimmer, die Tafel, die Mappe, hell, das Bild, die Tür, nein, hier, gross, klein, blau, weiss.

Дарс мақсади.

1. Немис тилида артикларнинг қўлланилишини ўргатамиз.
2. Тўғри ўқиш техникасига эътиборни қаратиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Немис тилидаги артиклар ҳақида айтиб бера олади.
2. Матн нима ҳақида эканлигини топа олади.
3. Матнни таржима қила олади.

Дарс баёни:

Немис тилида отлар одатда аниқ ёки ноаниқ артикл билан қўлланади. Артикл отларнинг олдида келиб, уларнинг родини, сонини ва келишигини кўрсатади. Агар нарса-предмет сўзловчига номаълум бўлиб, у ҳақида биринчи марта гапирилса от олдида ноаниқ артикл (мужской ва средний род учун –ein, женский род учун eine) қўлланади, кўпликда ноаниқ артикл ишлатилмайди.

Агар нарса-предмет аниқ маълум бўлиб у ҳақда бундан олдин гапирилган бўлса, от олдида аниқ артикл (мужской род учун - der, женский род учун – die, средний род учун - das, кўпликда ҳамма родлар учун – die артикли) ишлатилади. Артиклар ўзбек тилига таржима қилинмайди.

Эслатма:

Отларнинг родини аниқлаш учун луғатдан фойдаланамиз. Луғатда аввал от берилади, отдан кейин m, n, f ҳарфлари берилиб, улар m – maskulinum- мужской род, n – neutrum –средний род, f – femininum- женский родларни билдиради.

Масалан: Mann m – der Mann

Buch n – das Buch

Tür f – die Tür

Text

Das ist ein Zimmer. Das Zimmer ist gross und hell. Das ist ein Fenster. Ist das Fenster gross? Ja, das Fenster ist gross. Das ist eine Tafel. Das ist eine Karte. Ist die Karte gross? Ja, die Karte ist gross. Das ist eine Mappe. Die Mappe ist klein. Das ist ein Bild. Ist das Bild gross? Nein, das Bild ist klein. Das ist eine Tür. Ist die Tür blau? Nein, die Tür ist weiss.

Назорат саволлари ва топшириқлари.

1. Ўқинг.

[f]	[v]	[ts]
Vetter	wieder	ziehen
vier	wenn	zwei
Volk	Welt	Zukunft
vierzehen	Wasser	Zahn
vor	wer	Zelt

2. Нуқталар ўрнига тегишли артиклини қўйинг.

1. Das ist ... Zimmer; ... Zimmer ist hell.
2. Das ist ... Bild; ... Bild ist klein.
3. Das ist ... Mappe; ... Mappe ist hier.
4. Das ist ... Tafel; ... Tafel ist gross.

3. Матндан чўзиқ унли товушли сўзларни бир қаторга, қисқа унли товушли сўзларни иккинчи қаторга кўчириб ёзинг.

4. Қуйида берилган сўзларни артиклига қараб жадвалга жойлаштиринг.
Das Foto, die Bluse, die Schule, der Junge, der Bruder, der Mantel, das Kled, der Hund, die Rose, die Tur das Auto, das Brot, der Sohn, die Tante.

der / ein	die / eine	das / ein
der Bruder	die Bluse	das Auto
ein Bruder	eine Bluse	ein Auto
der Hund	die _____	das _____
ein Hund		

Мустақил иш топшириқлари.

1. Артиклардан мосини қўйинг.

1. Das ist ... Buch. ... Buch ist neu.
2. Hier steht ... Mann. ... Mann ist alt.
3. Ich habe ... Mappe. ... Mappe ist schwarz.
4. Hier steht ... Tisch. ... ist rund.
5. Dort sitzt ... Schuler. ... Schuler liest deutsch.

2. Таянч сўз ва ибораларни қўллаб 5 та гап тузинг.

3. Гапларни таржима қилинг.

1. Хона катта.

2. Бу харита.
 3. Сумка кичкина.
 4. Эшик ҳоворангми?
 5. Хона кичкинами?
5. Саволларга жавоб беринг.
 1. Woruber erzählt man in diesem Text?
 2. Wie ist das Zimmer?
 3. Wie ist die Karte?
 4. Ist die Tür blau?
5. Матнни ифодали ўқийди ва артикларга аҳамият беради.

“Артикларнинг келишикларда турланиши” мавзусидаги амалий машғулотнинг

технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Артикларнинг гапларда қўлланилишини ўргатиш Артикларни келишикларда турлашни ўргатиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Немис тилида артикль ҳақида айтиб бера олади. - Артикларни келишикларда турлай олади. - Келишик формаларини оғзаки нутқда тўғри қўллай олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: der Artikel, das Geschlecht, bestimmten, unbestimmten, mannliche, weibliche, Sachliche.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади - тарқатма материаллар тарқатилади - матн ифодали ўқилади ва таржима қилинади. - мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун	

	<p>саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebraucht man den Artikel im Plural, wenn im Singular der unbestimmte Artikel steht? - Steht der Artikel bei einem pradikativen Substantiv, der einen Beruf bezeichnet? - Steht der Artikel vor Stoffnamen und Abstrakta? - Steht der Artikel bei einem Substantiv mit ohne oder mit als? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

6- Амалий машғулот.

Мавзу: Артикларнинг келишикларда турланиши.

Ажратилган вақт: 2 соат.

Асосий саволлар:

1. Аниқ артикларнинг келишикларда турланиши.
2. Ноаниқ артикларнинг келишикларда турланиши.

Мавзуга оид таянч тушунчава иборалар:

Der Artikel, das Geschlecht, bestimmten, unbestimmten, männliche, weibliche, Sächliche.

Дарс мақсади:

1. Немис тилида артикларнинг қўлланилишини ўргатамиз.
2. Артикларни келишикларда турлашни ўргатамиз.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Немис тилидаги артиклар ҳақида айтиб бера олади.
2. Артикларни келишикларда турлай олади.

Савол баёни:

Аниқ ва ноаниқ артиклар келишиклар бўйича турланади.

Аниқ артикларнинг турланиши.

Kasus Келишик	Maskulinum Муж.род	Femininum Жен. род	Neutrum Ср. род	Plural Кўплик
Nominative	der	die	das	die
Genitive	des	der	des	der
Dativ	dem	der	dem	den

Akkusativ	den	die	das	die
-----------	-----	-----	-----	-----

Ноаниқ артикларнинг турланиши

Kasus	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
	Nominativ	ein	eine	ein
Genitiv	eines	einer	eines	—
Dativ	einem	einer	einem	—
Akkusativ	einen	eine	ein	—

От олдидан эгалик, кўрсатиш, сўроқ олмошларидан бири ёки сон ва “kein” инкор олмоши келса, артикль ишлатилмайди. Масалан:

Mein Bruder ist Arbeiter.

Anora hat drei Kinder.

Ich habe keine Tochter.

Text:

Der Horsaal ist gross und hell. Hier lernen wir. Der Lehrer kommt und sagt: “Guten Tag!” Wir antworten: “Guten Tag!” Der Lehrer fragt: Wer fehlt heute? Wir antworten: “Mastura und Lola fehlen heute”. Sind sie krank? Ja, sie sind krank. Wer fehlt noch? Alle anderen sind da.

Назорат саволлари ва топшириқлари.

1. Нукталар ўрнига аниқ артикль қўйинг.

... Buch, ... Heft, ... Tafel, ... Fenster, ... Tür, ... Tisch, ... Stuhl, ... Student, ... Schuler.

2. Артиклардан мосини қўйинг.

1. Das ist ... Gebäude. ... Gebäude ist hoch. 2. Das ist ... Universität. ... Universität ist gross. 3. Wir haben ... Wohnung. ... Wohnung ist bequem. 4. Dort steht ... Tisch. ... Tisch ist rund.

3. Яширинган сўзларни топинг.

M	U	P	X	E	A	T	S	R	U
A	V	U	W	T	Z	H	O	S	E
N	B	L	U	S	E	M	R	C	O
T	E	L	M	M	R	U	C	H	T
E	R	O	C	K	D	T	X	U	Z
L	B	V	B	R	I	Z	L	H	L
K	L	E	I	D	X	E	P	E	X
U	M	R	N	O	V	Z	P	W	C

das Kleid

die M_____

die H_____

der M_____
die B_____

der P_____
der R_____

die Sch_____

- 4. Қавс ичидаги отларни Akkusativ келишигида қўйинг.
1. Er liest (ein Text). 2. Ich habe (ein Heft) und (ein Buch). 3. Sie hat (ein Bild).
4. Der Lehrer nimmt (ein Buch). 5. Karim hat (ein Heft). 6. Der Lehrer fragt (ein Schuler). 7. Der Student übersetzt (ein Text).

Мустақил иш топшириқлари.

1.Артикларнинг шаклини аниқланг.

- 1. Das ist ein Horsaal.
2. Der Horsaal ist gross und hell.
3. Das ist eine Tafel.
4. Die Tafel ist schwarz.
5. Die Tür ist weiss.
6. Die Klasse hat zwei Fenster.

2.Таржима қилинг.

- 1. Бу сумка. Сумка қора. 2. Булар расмлар. Расмлар чиройли. 3. Бу хона. Хона катта. 4. Бу харита. 5. Бу дафтар. У ҳаворанг.

3.Қуйидаги сўзлар билан гап тузинг.

Der Lehrer, kommen, krank, fragen, heute, wo, sagen, fehlen, noch, da, der Horsaal.

“Die Stunde” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

Table with 3 columns: т/р, Бажариладиган иш мазмуни, Амалга оширувчи Масъул. It contains two rows of lesson plan details.

	кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -матн ифодали ўқилади ва таржима қилинади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар: - Wer kommt? - Wann beginnt die Stunde? - Was machen die Studenten in der Deutschstunde? - Sind die Studenten fleissig? - Wie ist das Heft?	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

7-Амалий машғулот.

Мавзу: Die Stunde.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Асосий саволлар:

1. Матнни ўқиш ва таржима қилиш.
2. Оғзаки нутқда “Die Stunde” матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар.

Die Stunde, antworten, beginnen, lesen, schreiben, deutsch, sprechen, diktieren, das Bild, hängen, blau.

Дарс мақсади.

1. Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериш.
2. Таржима маҳоратини ривожлантириш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Матн ким ёки нима ҳақида эканлигини топа олади.
2. Матнни таржима қила олади.

Дарс баёни:

Der Lehrer kommt. Er sagt: “Guten Tag!” Die Studenten antworten: “Guten Tag!” Die Stunde beginnt. Der Lehrer fragt. Die Studenten antworten. Sie lernen Deutsch. Die Studenten lesen und schreiben deutsch. Sie sprechen viel deutsch. Sie lesen gut. Sie schreiben auch gut. Sie sind fleissig. Der Lehrer diktiert: “Ein

Bild hängt da. Das Buch liegt da. Das Heft ist blau". Alle schreiben. Es läutet.
Die Stunde ist zu Ende.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Гапларни таржима қилинг.

Дарс бошланди. Ўқитувчи сўраяпти. Улар немис тили ўрганиптилар. Улар яхши ўқийдилар. Китоб ҳаворанг.

2. Саволларга жавоб беринг.

1. Worüber erzählt man in diesem Text?
2. Wie ist der Horsaal?
3. Was sagt der Lehrer?
4. Was machen die Studenten in der Deutschstunde?
5. Wo ist das Buch?
6. Sind Sie fleissig?

3. Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериб матнни ўқинг ва таржима қилинг.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Таянч сўз ва ибораларни қўллаб кичкина диалог тузинг.

2. Қуйидаги режа асосида матн мазмунини гапириб беринг.

- a) in der Stunde b) im Horsaal

3. Гапларнинг мазмунига қараб “**ist**” ёки “**sind**” боғламасини қўйинг.

1. Karim und Abdulla hier.
 2. Das Barno.
 3. Sie In Berlin.
 4. Das Olga und Anna.
 5. Halima Hier.
 6. das Anna und Lena? Ja, das Anna und Lena.
4. Қуйидаги гапларни сўроқ сўзсиз сўроқ гапларга айлантиринг.
1. Der Lehrer kommt.
 2. Sie lernen Deutsch.
 3. Sie sprechen viel deutsch.
 4. Die Studenten lesen und schreiben deutsch.
 5. Das Heft ist blau.
 6. Die Stunde ist zu Ende.

8-Амалий машғул

Ажратилган вақт: 2-соат.

Мавзу: Eine Stunde

Асосий саволлар:

1. Матнни ўқиш ва таржима қилиш.

2. Оғзаки нутқда “Eine Stunde” матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид таянч тушунча ва иборалар.

Der Diensthabende, der Fehler, der Horsaal, sagen, sitzen, richtig, zufrieden, heu, laut, interessant, übersetzen, viel, die Uhr.

Дарс мақсади.

1. Тўғри ўқиш техникасига эътибор қаратиш.
2. Таржима маҳоратини ривожлантириш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Матндаги янги сўзларни эслаб қола олади.
2. Матнни ифодали ўқиб таржима қила олади.

Дарс баёни:

Das ist ein Hörsaal. Der Hörsaal ist gross und hell. Wir sitzen im Hörsaal. Heute haben wir Deutsch. Die Uhr schlägt neun. Es läutet. Die Stunde beginnt.

Der Lehrer kommt und sagt: “Guten Tag!” Wiir antworten: “Guten Tag!” Er fragt: “Wer fehlt heute?” Der Diensthabende antwortet: “Heute fehlt Ikramow. Er ist krank.”

“Heute lernen wir einen neuen Text”, sagt der Lehrer. Er nimmt ein Buch und liest den Text laut. Dann lesen und übersetzen die Studenten den Text. Der Lehrer korrigiert die Fehler. Wir lesen den Text noch einmal. Jetzt lesen wir richtig.

Wir sprechen in der Stunde viel deutsch. Die Stunde ist interessant.

Der Lehrer sagt: “Sie sind fleissig. Ich bin zufrieden”.

Um drei Uhr ist die Stunde zu Ende. Alle fahren nach Hause. Der Lehrer fährt auch nach Hause.

Назорат саволлари ва топшириқлари.

1. Гапларни таржима қилинг.

1. Қўнғироқ чалинди.
2. Ўқитувчи хатоларни текширяпди.
3. Биз матнни яна бир марта ўқидик.
4. Мен хурсандман.
5. Ҳамма уйга кетди.

2. Саволларга жавоб беринг.

1. Wie ist die Hörsaal?
2. Wer sitzt im Hörsaal?
3. Spricht der Lehrer in der Stunde deutsch?
4. Wer liest den Text?
5. Ist die Stunde interessant?
6. Wer ist zufrieden?
7. Wer fährt nach Hause?

3. Таянч сўз ва иборалар билан 5 та гап тузинг ва уларни сўроқ сўзли сўроқ гапларга айлантинг.

4. Қуйидаги сўзларнинг антонимини топинг.

“Guten Tag” –

antworten –

krank –

viel –

richtig –

Мустақил иш топшириқлари:

1. Қуйидаги режа асосида матн мазмунини гапириб беринг.

a) der Horsaal b) die deutsche Stunde

2. Таржима қилинг.

1. Heute haben die Studenten Deutsch.

2. Die Studenten sitzen im Horsaal.

3. In der Stunde lesen sie den Text.

4. Der Lehrer liest den Text.

5. Der Student übersetzt den Text.

6. Der Lehrer fährt nach Hause.

3. Нукталар ўрнига ўнг томондаги сўзлардан мосини қўйинг.

1. schlegt neun.

richtig

2. Die Stunde beginnt

noch einmal

3. Die Studenten übersetzen den Text

die Uhr

4. sprechen die Studenten deutsch.

nach Hause

5. Wir lesen den Text

in der Stunde

6. Um drei Uhr fahren alle Studenten

um neun Uhr

4. Қуйидаги сўзларни тўғри ўқиш техникасига эътибор қилиб ўқинг ва улар иштирокида 3 та гап тузинг..

der Horsaal, schlägt, läutet, übersetzen.

“Präsens der schwachen Verben” мавзусидаги амалий машғулотнинг

технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи Масъул
1-босқич	Дарс мақсади: Немис тилида феълларнинг ҳозирги замонда ясалишини ўргатиш. Кучсиз феълларнинг ҳозирги замон шакли билан гаплар тузишни ўрганиш. Идентив ўқув мақсадлари: -Презенснинг ясалишини изоҳлаб бера олади. -Презенсда шахс-сон қўшимчаларини	Ўқитувчи

	кўрсатиб бера олади.	
2-босқич	Асосий тушунчалар: das Präsens, das Verb, schwache, starke, Singular, Plural. Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -ўрганилган матндан кучсиз феъллар топилади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустақамлаш ва баҳолаш учун саволлар: - Welche zwei grosse Gruppen der Verben unterscheidet man im Deutsch? - Wie bildet man das Präsens der schwachen Verben? - Welche Endungen bekommt das Verb in der ersten Person Singular und Plural? - Wie konjugiert man die Verben mit Stamm auf -t, -d, -gn, -dm, -tm, -chn, -ffn?	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

9-Амалий машғулот.

Мавзу: Das Präsens. Präsens der schwachen Verben.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Асосий саволлар:

1. Präsens ҳақида умумий тушунчага эга бўлиш.
2. Кучсиз феълларнинг Präsens да тусланиши ҳақида маълумотга эга бўлиш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Das Präsens, das Verb, schwach, stark, Singular, Plural.

Дарс мақсади.

1. Немис тилида феълларнинг ҳозирги замонда ясалишини ўргатиш.
2. Феълларни ҳозирги замонда қўллаб гаплар тузишни ўрганиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Präsensning ясалишини изоҳлаб бера олади.
2. Präsensда шахс-сон қўшимчаларини кўрсатиб бера олади.

Дарс баёни:

1. Ҳозирги замон феълнинг содда формаси бўлиб, у иш-ҳаракатнинг ҳозир, нутқ пайтида ёки ҳозирги келаси замон доирасида содир бўлишини ифодалайди.

2. Феъллар немис тилида иккита катта гуруҳга бўлинади: кучсиз феъллар ва кучли феъллар.

Кучсиз феълларнинг ҳозирги замони феъл ўзагига қуйидаги шахс-сон қўшимчаларини қўшиш билан ясалади.

Singular (Бирлик)	Plural (Кўплик)
1.Person (1-шахс) -e	- en
2.Person (2-шахс) -st	- t
3.Person (3-шахс) -t	- en

Kojugationstabelle

Singular	Plural
ich frag – e	wir frag – en
du frag – st	ihr frag - t
er	sie frag - en
sie } – frag-t	Sie frag - en
es	

Ўзаги **t, d, gn, dm, tm, chn, ffn** каби ундош товушлар билан тугаган кучсиз феъллар 2 ва 3 шахс бирлигида ҳамда 2 шахс кўплигида – **e** - қўшимчасини олади. Бундай феълларга warten, leiten, antworten, redder, offnen, begebenen, zeichnen, ordnen, atmen, каби феъллар киради.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидаги гапларни ҳозирги замонда тусланг.

1. Ich mache Morgengymnastik
2. Ich arbeite im Werk.
3. Ich höre gern Musik.

2. Нукталар ўрнига шахс-сон қўшимчаларидан мосини қўйинг.

1. Wir leb ... in Buchara.
2. Ich studier ... in einem Institut.
3. Akmal arbeit ... im Werk.
4. Die Arbeiter erfull ... den Plan.
5. Sie (y) beantwort ... die Frage.

6. Hier lieg ... ein Buch.

3. Қавс ичидаги феълларни керакли шахс-сонда қўйинг.

1. Du (offnen) die Tür. 2. Er (luften) das Zimmer. 3. Ihr (arbeiten) in der Fabrik.

4. Jeden Tag (besuchen) er den Lesesaal. 5. Anwar, Rano und ich (leben) und (lernen) in Taschkent. 6. Auf dem Tisch (liegen) ein Wörterbuch. 7. Den Tisch (stellen) ich ans Fenster.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Берилган сўзлардан гаплар тузинг.

1. ich, auf meinen Freund, warten.

2. Der Freund, in Taschkent, leben.

3. Das Mädchen, im Hof, spielen.

4. Antworten, immer, gut, Anwar.

5. Deutsch, lernen, wir.

2. Ўрганилаётган матндан кучсиз феъллар иштирок этган гапларни кўчириб ёзиш.

3. Нукталар ўрнига артиклардан мосини қўйинг.

1. Das ist Student. Student heist Rustam. 2. Wir lesen Text.

Text ist interessant. 3. Das ist Tafel. Tafel ist braun. 4. Hier sitzt Schuler. Schuler ist fleissi

“Mein Lebenslauf” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Янги сўзлар устида ишлаш ва уларни тўғри талаффуз қилишга ўргатиш.</p> <p>Ўқиш жараёнида грамматик қоидаларга таянган ҳолда матнни таржима қилиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none">-Матндаги янги сўзларни ёд олади.-Мавзу бўйича немис тилида ўз фикрларини билдира олади.	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: die Beendigung, eintreten, unterrichten, die Fremdsprache, zusätzlich, dabei, beherrschen.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат,</p>	Ўқитувчи 15 минут

	китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир лексик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -ўрганилган матндан кучсиз феъллар топилади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустақамлаш ва баҳолаш учун саволлар: - Wann und wo bist du geboren? - Was sind deine Eltern? - Lebst du in der Stadt oder im Dorf? - Hast du Fremdsprachen gern? - Wozu lernst du Deutsch? - Wie heisst dein Geburstort?	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

10- Амалий машғулот

Мавзу: Mein Lebenslauf.

Ажратилган вақт: 2 соат.

Асосий саволлар:

1. “Mein Lebenslauf” матни устида ишлаш.
2. Оғзаки нутқда Mein Lebenslauf матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Die Beendigung, eintreten, unterrichten, die Fremdsprache, zusätzlich, dabei, beherrschen.

Дарс мақсади.

1. Янги сўзлар устида ишлаш ва уларни тўғри талаффуз қилишга ўргатиш.
2. Ўқиш жараёнида грамматик қоидаларга таянган ҳолда матнни таржима қилиш.

Идентив ўқув мақсадлар:

1. Матндаги янги сўзларни ёд олади.
2. Мавзу бўйича немис тилида ўз фикрларини билдира олади.

Дарс баёни:

Ich heisse Bacha. So nennen mich meine Verwandten und Bekannten, das ist mein Kosenamen. Mein voller Name lautet offiziell Bachadir Karimowitsch Schomurodow. So steht er in meinem Pass und in anderen Papieren. Karimowitsch ist der Name meines Vaters. Die Deutschen haben keine Vaternamen.

Ich bin 19 Jahre alt und wohne bei meinem Eltern. Unsere Anschrift Nawoistrasse 20, Wohnung 2. Das liegt nicht weit von hier ganz in der Nähe. Unsere Familie ist gross, ich habe Geschwister, einen Bruder und zwei Schwestern.

Ich bin Student. Ich studiere an der Taschkenter Technischen Beruni Universität. Ich bin im zweiten Studienjahr. Mein Vater ist Tischler von Beruf. Er arbeitet in einem Werk. Meine Mutter ist Ärztin, sie arbeitet in der Poliklinik. Meine Schwester heisst Machbuba. Sie ist Studentin der Nationaluniversität in Taschkent. Sie studiert Chemie. Mein Bruder Askar ist jetzt 22 Jahre alt. Er ist Jurist. Mein Bruder Aschraf ist 1968 geboren. Aschraf ist verheiratet und hat zwei Kinder. Er ist Geologe.

Ausser meinem Fach studiere ich noch Deutsch, denn Fremdsprachen sind jetzt besonders wichtig. Und besuche ich auch einen deutschen Sprachkurs. Mein Lebenslauf ist ganz kurz. Aber ich bin vielseitig interessiert. Ich treibe etwas Sport, spiele Tennis und Schach, liebe Musik und Literatur, gehe gern in die Disko tanzen und singe gerne.

Янги сўзлар:

der Lebenslauf – таржимаи ҳол

nennen - атамоқ

der Verwandte - қариндош

der Bekannte – таниш-билиш

der Rufname – чақирадиган исм

der Pass – паспорт

das Papier - ҳужжат, қоғоз

der Tischler - дурадгор

das Werk - завод

müssen – мажбур бўлмоқ

die Anschrift - адрес

die Ärztin - шифокор

wichtig - муҳим

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

1. Wie heisst der Junge?
2. Wie ist sein Vatersname?
3. Wie alt ist Bachadir?
4. Wo wohnt er?
5. Wo studiert er?
6. Was ist sein Vater von Beruf?
7. Wo arbeitet er?
8. Was studiert noch Bachadir?

2. Қуйидаги сўз ва ибораларни ишлатиб қисқача ҳикоя тузинг.

nicht weit von hier, geboren sein, verheiratet sein, Schach spielen, im ...
Studienjahr sein, der Tischler, mitgehen.

3. Гапларни тўлдилинг.

1. Ich Bachadir. 2. Mein Name lautet offiziell 3. So steht er in meinem
..... 4. ist mein Vatersname. 5. Die Deutschen haben keine 6. Ich
studiere an der 7. Mein Bruder Aschraf ist

4. Матндаги ҳоҳлаган 4 та гапни олдин сўроқ сўзли кейин сўроқ сўзсиз
сўроқ гапга айлантинг.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Гапларни таржима қилинг.

- a) Мени қариндошларим ва танишларим шундай деб атайдилар.
- b) Бу менинг қисқа исми.
- c) Мен ота-онамникида яшайман.
- d) Мен ҳар-хил нарсаларга қизиқаман.
- e) У бу ерга жуда яқин жойга жойлашган.

2. Матн асосида ўз таржимаи ҳолингизни гапириб беринг.

3. Қавс ичидаги феълларни тегишли шахс- сонда қўйинг.

1. Er (lernen) Deutsch. 2. Heute (lernen) wir neue Vokabeln. 3. Die Stunde
(beginnen). 4. Wir (offnen) das Fenster. 5. Die Studenten (fahren) in die
Bibliothek. 6. Lola (wohnen) in Taschkent.

Модул бўйича якуний хулосалар:

- 1. Нарса предмет номларини билдириб ким?)(wer?), нима? (was?)
сўроқларидан бирига жавоб бўлиб келган сўз туркумига от дейилади.
- 2. Отлар маъно хусусиятларига кўра атоқли (die Eigennamen) ва турдош
отлар (die Gattungsnamen) га бўлинади.
- 3. Немис тилида отлар 3 хил грамматик родга эга.
- 4. Родлар der (мужской род), die (женский род), das (средний род)
артикллари ёрдамида ифодаланади.
- 5. Отларнинг маълум бир род учун характерлиги биологик жинсларга оид
бўлса-да, грамматикада муайян қоидага бўйсунмайди.
- 6. Ҳозирги замон феълнинг содда замон формаси бўлиб, у иш-ҳаракатнинг
ҳозир, нутқ пайтида ёки ҳозирги-келаси замон доирасида содир
бўлишини ифодалайди.
- 7. Феъллар немис тилида иккита катта группага бўлинади: кучсиз феъллар
ва кучли феъллар.
- 8. “Die Stunde” матнини ўрганиш давомида талабалар дарс давомида нима
ишлар қилиши кераклиги, феълларнинг ҳозирги замон формалари,
уларнинг шахс-сонда ишлатилишини яна бир бора эсга олишади. Таянч

сўз ва ибораларни ёд оладилар ва улар ёрдамида дарс мазмунини содда гаплар тузиб гапиришга ҳаракат қилишади.

9. “Mein Lebenslauf” матни орқали эса талабалар ўз автобиографияси ҳақида гапиришни ўрганишади. Сўз ва ибораларни тўғри талаффуз қилишни ва гапларни грамматик қоидаларга асосан маъносига қараб таржима қилишни, мавзу асосидаги саволларга қисқа жавоблар беришни ўрганишади.

Назорат саволлари:

I. Саволларга жавоб беринг:

1. Сиз қандай артикларни биласиз?
2. Артиклар нимани англатади?
3. Феълнинг ўзагини қандай аниқлаш мумкин?
4. Кучсиз феъллар қандай тусланади?
5. Аккузативда артиклар қандай турланади?
6. Welchen Artikel nennt man den unbestimmten?
7. Wie ist die Pluralform des Artikels?
8. Steht vor dem Substantiv, von dem wir zum erstenmal sprechen, der bestimmte oder der unbestimmte Artikel?
9. Welcher Artikel steht vor dem Substantiv nach „haben“, „brauchen“ und „es gibt“?
10. Welcher Artikel steht vor dem prädikativen Substantive?
11. Welchen Artikel gebraucht man beim Vergleich nach „wie“?
12. Welchen Vorgang bezeichnet das Präsens?
13. Welche zwei große Gruppen der Verben unterscheidet man in Deutschen?
14. Welche Endungen bekommt das Verb in der ersten Person Singular und Plural?
15. Welche Endungen bekommt das Verb in der zweiten Person Singular und Plural?
16. Welche Endungen bekommt das Verb in der dritten Person Singular und Plural?
17. Wie heißt du?
18. Wie alt bist du?
19. Wo lebst du?
20. Ist deine Familie groß?
21. Wo arbeiten deine Eltern?
22. Wo studieren Sie?
23. Was ist Ihr Hobby?

II. Қуйидагиларни таржима қилинг:

- Der Student bildet den Satz richtig.
- Halima studiert gut.
- Karim wartet auf den Bus.
- Der Diensthabende öffnet das Fenster.
- Der Schüler macht seine Hausaufgabe.
- Ich besuche den Klub auch oft.
- Ich spiele gern Fußball.
- Karim kauft deutsche Zeitungen.
- Er braucht ein Lehrbuch.
- Dort steht ein Student.
- Die Übung ist leicht.
- Der Anzug ist Elegant.
- Ich wiederhole eine Regel.
- Der Roman ist interessant.
- Das Kind trinkt Milch gern.
- Sie gehen Zucker kaufen.
- Er ist Schriftsteller.

III. Қўйидаги сўзларни таржима қилинг.

1. дарс –	15. Дафтар -
2. ўқитувчи –	16. хаворанг
3. келмоқ -	17. иш -
4. жавоб бермоқ –	18. бормоқ, кетмоқ -
5. бошламоқ –	19. оила -
6. сўрамоқ –	20. кичик -
7. ўқимоқ –	21. ота-она -
8. ёзмоқ –	22. уй бекаси -
9. немис тили –	23. болалар боғчаси -
10. тиришқоқ	24. мактаб -
11. айтиб турмоқ –	25. ишламоқ -
12. расм –	26. ёзмоқ -
13. китоб –	27. қишлоқ -
14. ётмоқ –	28. оғир

IV. Диалогни ўқинг ва таржима қилинг.

Dialog

Saida: Hallo, Naima! Bist du es? Was machst du denn hier?

Naima: Hallo, Saida! Ich studiere hier. Jetzt bin ich Studentin der Hochschule für Mechanisierung und Elektrifizierung der Landwirtschaft.

Saida: So? Und wie lange bist du schon hier?

Naima: Zwei Monate.

Saida: Wirklich? Und an welcher Fakultät studierst du?

Naima: An der Fakultät für Elektrifizierung der Landwirtschaft. Ich möchte doch Ingenieur werden!

Saida: Und wie geht es dir?

Naima: Danke, gut. Das Studium fällt mir leicht.

Saida: Brauchst du also keine Konsultationen?

Naima: Doch, ich besuche einige Konsultationen.

Saida: Wer hält bei euch Vorlesungen in Physik?

Naima: Professor Alimow. Kennst du ihn?

Saida: Nein, ich kenne ihn nicht.

Naima: Mir gefallen seine Vorlesungen sehr. Über sehr komplizierte Fragen spricht er sehr verständlich, interessant und einfach. Darum verstehe ich immer alles. Auch laborpraktische Übungen in Physik besuche ich gern. Und was gibt es Neues bei dir?

Saida: 0, ich bin auch Studentin! Ich studiere an emer land-wirtschaftlichen Hochschule.

Naima: Und wie geht es dir?

Saida: Nicht besonders gut.

Naima: Warum denn? Du kennst doch Biologie sehr gut!

Saida: Ja, das stimmt! Aber Physik und Mathematik fallen mir nicht leicht. Die ganze Freizeit übe ich im Labor oder im Lesesaal. Ich besuche alle Konsultationen in diesen Fächern. Aber das hilft nicht. Für Kontroll- und Laborarbeiten bekomme ich immer nur Dreien.

Naima: Brauchst du meine Hilfe? Ich helfe dir gern. Physik und Mathematik sind doch meine Lieblingsfächer!

Тавсия қилинган адабиётлар:

1. S. Saidow "Deutsche Grammatik in Mustern" Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew "Deutsch" Taschkent 1994.
7. K. Tanikulova "Deutsch" Taschkent 2002.
8. A. B. Abdullayeva "Deutsch" Taschkent 2009.
9. O. Jumaniyozov, R. Allayarova, X. Ismailova "Deutsch" –Т.: О'qituvchi, 1997.
10. М. Маматов „Deutsch für Hochschulen“-ТДЮИ, 2002.
11. Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка.-М.: ЧеРо, 2000.
12. Buscha J., Helbig G. Übungsgrammatik Deutsch. –Berlin; München: Langenscheidt, 2000.

Модул - 3

**“Präsens der starken Verben” мавзусидаги амалий
машғулотнинг**

технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Кучли феълларнинг ҳозирги замонда ясалишини ўргатиш. Кучли феъллар иштирокида гаплар тузишни ўргатиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари: -Кучли феълларнинг ясалишини айтиб бера олади. -Презенсда шахс-сон қўшимчаларини кўрсатиб бера олади.</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: das Verb, die Personalendung, verändern, Diphthong, bekommen, Singular, Umlaut, Person.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -ўрганилган матндан кучли феъллар топилади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welche Endungen bekommen die starken Verben im Präsens? - Welche Verben bekommen in der 2. und 3. Person Singular den Umlaut? - Welche Verben verändern in der 2. und 3. Person Singular den Stammvokale e auf i ? - Welche Verben verändern in der 2. und 3. Person Singular den Stammvokale e auf ie? - Wie konjugiert man die Starken Verben mit dem Stamm auf d, t? - Wie bilden die Verben mit dem Stamm auf s, ss, tz, z die zweite Person Singular? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут

5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут
----------	--	----------------------

11- Амалий машғулот.

Мавзу: Präsens der starken Verben.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Асосий саволлар:

1. Кучли феълларнинг ҳозирги замонда тусланиши ҳақида маълумот бериш.
2. Кучли феълларнинг ясалишини тушунтириш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Das Verb, die Personalendung, verändern, Diphthong, bekommen, Singular, Umlaut, Person.

Дарс мақсади:

1. Кучли феълларнинг ҳозирги замонда ясалишини ўргатиш.
2. Кучли феъллар иштирокида гаплар тузишни ўрганиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Кучли феълларнинг ясалишини изоҳлаб бера олади.
2. Präsens да шахс-сон қўшимчаларини кўрсатиб бера олади.

Дарс баёни:

1. Кучли феълларнинг ҳозирги замон формаси ҳам феъл ўзагига тегишли шахс-сон қўшимчаларини қўшиш билан ясалади. Кучли феъллар презенсда тусланганида ўзагидаги унли товушлар ўзгаради.

2. Ўзагида **a, o** унлиси ёки **au** дифтонги бўлган кучли феъллар 2- ва 3- шахс бирлигида умлаут қабул қилади. Бундай феълларга fahren, fallen, raten, lassen, schlafen, schlagen, waschen, laufen кабилар киради.

ich fahr – e	wir fahr - en
du fähr – st	ihr fahr - t
er	sie fahr - en
sie } fährt - t	
es	

3. Ўзагида **e** унли товуши бўлган кучли феъллар 2- ва 3- шахс бирлигида ўзагидаги **e** унлисини қиска ёки чўзиқ **i, ie** га ўзгартиради. Бундай феълларга empfehlen, geben, helfen, lesen, sehen, vergessen, werfen кабиларни киритиш мумкин.

ich geb – e	lese	nehme
du gib – st	liest	nimmst
er		
sie } gib – t	liest	nimmt
es		

4. Ўзаги **t, d**, ундоши билан тугаган кучли феъллар 2- ва 3- шахс бирлигида **e** кўшимчасини олмайди. Бундай феълларга halten, treten, laden кабилар киради.

ich halte	trete	wir	halten
treten			
du haltst	trittst	ihr	haltet
treten			
er			
sie } halt	tritt	sie	halten
treten			
es			

Ўзаги **-s, -ss, -tz, z** каби ундошлар билан тугаган феъллар 2- шахс бирлигида **s** кўшимчасини қабул қилмайди. Бундай феълларга heissen, sitzen, essen, tanzen кабилар киради.

ich heisse	sitze	esse	tanze
du heisst	sitzt	isst	tanzt
er			
sie } heisst	sitzt	isst	tanzt
es			

Du heisst Karim.

Du sitzt in dem Sessel.

Du tanzt gut.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидаги гапларни тусланг.

- Ich lebe in Taschkent.
- Ich lerne Deutsch.
- Ich arbeite viel.
- Ich frage den Lehrer.

2. Нуқталар ўрнига шахс-сон кўшимчаларидан мосини қўйинг.

- Ich spiel ... Schach.
- Du geh ... in die Schule.
- Er schreib ... die Übung.
- Wir lieb ... unsre Heimat.
- Sie lern ... im Lyzeum.

3. Феълларнинг ўзагини топинг.

Muster: geben = geb + en

leben, baden, sehen, lesen, singen, sagen, arbeiten, sammeln, lernen, wohnen, spielen, malen, fragen, machen, fahren.

4. Ўрганилган матндан кучли феълларни кўчириб ёзинг.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Қавс ичидаги феълларни керакли шахс-сонда нукталар ўрнига қўйинг.
 1. Er ... ein interessantes Buch (lesen) 2. Der Junge dem Vater (helfen). 3. Sieihren Schulfreund (treffen). 4. Das Mädchen den Brief in den Kasten (werfen). 5. Er deutsch (sprechen). 6. Er mit Appetit zu Mittag (essen). 7. Sie mit der Strassenbahn (fahren).

2. Қуйидаги гапларни сўроқ сўзли сўроқ гапларга айлантинг.

- Wir fahren nach Hause.
- Ich lese Romane gern.
- Ihr sprecht wenig deutsch.
- Ich trage einen blauen Anzug.
- Sie verlassen das Haus um 8 Uhr.
- Wir betreten den Horsaal.

3.Таржима қилинг.

1. Мен шу ерда яшайман. 2. У яхши ишлайди. 3. Биз янги сўзларни ўқиймиз. 4. Мактаб катта. 5. Бу ерда Мастура ва Барнолар яшайди. 6. Улар немис тилини ўрганиптилар.7. Унинг исми Мухтор.

4.Нукталар ўрнига кишилик олмошларидан мосини қўйинг.

1. antwortet heute gut. 2. lesen deutsch. 3. Sprichst ... gut englisch? Ja, ... spreche gut englisch. 4. ... schreibe auch. 5. ... gebe dir ein Heft. 6. ... braucht einen Bleistift. 7. ... liegt auf dem Tisch.

“Haben, sein” феълларининг Präsens си мавзусидаги амалий машғулотнинг

технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Талабаларга ёрдамчи феълларнинг презенци ҳақида маълумот бериш.</p> <p>Оғзаки нутқда ёрдамчи феълларни тўғри қўллашни ўргатиш..</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <p>-Ёрдамчи феълларни презенсда туслай олади.</p> <p>-Ёрдамчи феълларни бошқа феъллардан ажрата олади.</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: das Verb, werden, konjugieren, das Pradikat, das Wort, die Endung.</p>	

	<p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <p>-мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади</p> <p>-тарқатма материаллар тарқатилади</p> <p>-ўрганилган матндан ёрдамчи феъллар иштирок этган феъллар топилади.</p> <p>-мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie gebraucht man die Verben haben und sein im Prasens? - Wie wird haben ins Usbekische wiedergegeben? - Als was tritt das Verb haben im Satz auf? - Wie wird sein ins Usbekische wiedergegeben? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

12 – амалий машғулот.

Мавзу: Haben ва sein ёрдамчи феълларининг ҳозирги замон формаси.

Ажратилган вақт: 2 соат

Асосий саволлар:

1. haben ва sien феълларининг ҳозирги замонда тусланиши ҳақида маълумот.
2. Мавзуга оид грамматик машқлар бажариш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Das Verb, werden, konjugieren, das Prädikat, unbestimmten, das Wort, die Endung.

Дарс мақсади:

1. Талабаларга ёрдамчи феълларнинг презенсини тушунтириб бериш.
2. Оғзаки нутқда ёрдамчи феълларни қўллаш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Ёрдамчи феъллар хақида айтиб бера олади.
2. Гапларда ёрдамчи феълларнинг ҳозирги замонда эканлигини аниқлаб бера олади.

Дарс баёни:

Haben ва **sein** феъллари ҳозирги замонда мустақил қўлланади. **Haben** феъли ҳозирги замонда 2- ва 3- шахс бирлигида ўзагидаги **b** ни тушуриб қолдиради ва қуйидагича тусланади.

Singular	Plural
Ich habe	wir haben
du hast	ihr habt
er	
sie }habt	sie haben
es	

Haben феъли гапда феъл-кесим бўлиб, ўзидан кейин келадиган тўлдирувчини ҳаммавақт ноаниқ артикль билан тушум- Akkusativ келишигида туришини талаб этади. У ўзбек тилидаги бор, эга бўлмоқ сўзларига тўғри келади:

Singular

Ich habe ein Buch. Менда китоб бор.
 Du hast ein Buch. Сенда китоб бор
 Er (sie,es) hat ein Buch. Унда китоб бор.

Plural

Wir haben ein Buch. Бизларда китоб бор.
 Ihr habt ein Buch. Сизларда китоб бор.
 Sie haben ein Buch. Уларда китоб бор.

Sein феъли ҳозирги замонда турли хил ўзак кўринишида тусланади.

Singular	Plural
ich bin	wir sind
du bist	ihr seid
er	
sie }ist	sie sind
es	

Sein феъли гапда от кесимнинг бир қисми бўлиб келади. Ўзбек тилига мустақил сўз сифатида таржима қилинмайди. У ўзбек тилидаги от кесимнинг қўшимчаларига тўғри келади.

Singular

Ich bin Lehrer. Мен ўқитувчи(ман).
 Du bist Lehrer. Сен ўқитувчи(сан).

Er (sie, es) ist Lehrer. У ўқитувчи (дир).

Plural

Wir sind Lehrer. Биз ўқитувчи(миз).

Ihr seid Lehrer. Сизлар ўқитувчи(сиз)лар.

Sie sind Lehrer. Улар ўқитувчи(дир)лар.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қавс ичидаги феълни керакли шахс-сонда қўйинг.

- Der Betrieb (sein) neu und gross.
- (Sein) du aus Buchara?
- Das Studium (sein) sehr interessant.
- Sie (sein) Bibliothekarin.
- Das Buch und das Heft (sein) hier.
- Dieser Student (sein) fleissig.
- (Sein) ihr alle fleissig?

2. Таржима қилинг.

1. Бу роман қизиқарли. 2. Карим ишчи. 3. Бугун сенинг вақтинг бор. 4. Кутубхонанинг ўқув зали бор. 5. Менинг дўстим бор. 6. Ҳалиманинг китоби бор. 7. Биз хурсандмиз.

3. Haben ва sein феълларидан мосини қўйинг.

- Du ... einen Onkel. Der Onkel ... alt.
- Er ... eine Handuhr. Die Handuhr ... neu.
- Wir ... eine Wohnung. Die Wohnung ... gemütlich.
- Ihr ... einen Garten. Der Garten ... schon.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Нукталар ўрнига haben феъллини керакли шахс-сонда қўйинг.

- Wir (haben) heute eine Vorlesung.
- Sie (haben) heute eine Kontrollarbeit.
- Ich (haben) heute Dienst.
- Täglich (haben) wir drei Doppelstunden.
- Du (haben) ein Fahrrad.
- Er (haben) einen neuen Mantel.
- (Haben) ihr jetzt Ferien?

2. Ўрганилган матндан ёрдамчи феъллар иштирок этган гапларни қўчириб олинг.

- Ёрдамчи феъллар иштирокида мустақил равишда гаплар тузинг.
- Қавс ичидаги отларни тегишли келишиқда қўйинг.

Das ist (eine Schule). 2. (Die Schule) ist gross. 3. Ich habe (ein Freund). 4. (der Freund) lernt Deutsch. 5. Wir lesen (der Text). 6. Sie sehen (ein Bild). 7. Hat er

“Der Deutschunterricht” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи
-----	--------------------------	-----------------

		масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериш. Таржима маҳоратини ривожлантириш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари: - Янги сўзларни тўғри талаффуз қила олади. - Матнни ўзбек тилига сўзма-сўз таржима қила олади..</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: begrussen, melden, die Hausaufgabe, wiederholen, helfen, richtig, falsch, manchmal.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш: - мавзуга доир фонетик ва лексик машқлар бажарилади - тарқатма материаллар тарқатилади - ўрганилаётган матндан ёрдамчи, кучли ва кучсиз феъллар иштирок этган гаплар топилади ва уларнинг замони аниқланади. - мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wer studiert im ersten Studienjahr? - Wann haben sie Deutsch? - Haben sie Deutsch gern? - Ist der Deutschunterricht interessant? - Was machen sie im Deutschunterricht? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдида қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

13- Амалий машғулот.

Мавзу: Der Deutschunterricht.

Ажратилган вақт: 2 соат.

Асосий саволлар:

1. "Der Deutschunterricht" матнини тўғри талаффуз билан ўқиш ва немис тилида гапириб бериш.

2. Матнга оид саволларга тўғри жавоб бериш.

Мавзуга оид таянч сўз ва иборалар:

Begrüssen, melden, die Hausaufgabe, wiederholen, helfen, richtig, falsch, manchmal.

Дарс мақсади:

1. Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериш.

2. Таржима маҳоратини ривожлантириш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Янги сўзларни машқ қила олади.

2. Матнни ўзбек тилига сўзма-сўз таржима қила олади.

Дарс баёни:

Ich bin Student. Ich stehe im ersten Studienjahr. Wir werden Lehrer. Heute haben wir Deutsch. Ich habe Deutsch gern. Bald läutet es. Der Unterricht beginnt. Die Deutschlehrerin kommt und wir begrüßen sie. Die Lehrerin fragt: "Wer fehlt heute?" Akmal hat heute Gruppendienst. Er meldet: "Alle sind heute da!" Wir öffnen die Hefte und Lehrbücher und korrigieren die Hausaufgaben, sprechen deutsch. Dann wiederholen wir neue Vokabeln, schreiben Übungen. Deutsch fällt mir leicht, aber meinen Freund Tochir fällt Deutsch schwer. Ich helfe ihm. Er liest den Text falsch, beim Sprechen macht er oft Fehler. Wir üben immer zu zweit.

Die Studenten lesen und übersetzen den Text richtig. Sie beantworten die Fragen. Die Lehrerin ist zufrieden. Manchmal lesen wir auch deutsche Zeitungen. Alle lernen Deutsch gern.

Texterläuterungen

Im ersten Studienjahr stehen

- биринчи курсда ўқимок

gern haben

- яхши кўрмок

Gruppendienst haben

- навбатчи бўлмок

Deutsch fällt mir schwer (leicht)

- Немис тили мен учун қийин (осон)

zu zweit

- биргалашиб

beim Sprechen

- гаплашганда

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Саволларга жавоб беринг.

a) Wer steht im ersten Studienjahr?

b) Habt ihr heute Deutsch?

c) Hast du Deutsch gern?

d) Wer hat heute Gruppendienst?

e) Wer liest den Text falsch?

f) Was machen die Studenten im Deutschunterricht?

2. Қуйидаги сўзларнинг антонимини топинг.

falsch -

leicht -

fragen -

3. "leicht", "falsch" сўзларидан мосини қўйинг.

a) Der Text ist ..., aber die Übung ist

b) Deutsch fällt mir ... , aber dem Freund fällt es

4. Қуйидаги бирикмалар билан гаплар тузинг.

Beim Sprechen, zu zweit, gern haben, im ersten Studienjahr, Lehrer werden.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Гапларни тўлдилинг.

a) Deutsch ... mir leicht.

b) Alle lernen Deutsch

c) Manchmal ... wir auch deutsche Zeitungen.

d) Die Lehrerin ... zufrieden.

e) Er liest den Text

f) Beim Sprechen macht er

2. Қавс ичидаги ёрдамчи феълларни керакли шахсга қўйинг.

1. Ich (haben) Bücher. 2. Das (sein) ein Hörsaal. 3. Die Lehrerin (sein)

zufrieden. 4. Ihr (werden) Lehrer. 5. (Werden) du auch Lehrer? 6. Sie (haben) heute Deutsch.

3. Матн мазмунини гапириб бериш.

4. Биргалашиб савол-жавоб қилинг.

	lernt	neue Vokabeln	
	liest	den Text	falsch
Wer	spricht	die Fragen	
	beantworten	deutsch	richtig
	wiederholt	Deutsch	
	ist	zufrieden	

Модул бўйича якуний хулосалар:

1. Кучли феълларнинг ҳозирги замон формаси ҳам феъл ўзагига тегишли шачс-сон қўшимчаларини қўшиш билан ясалади. Кучли феъллар презенсда тусланганида ўзагидаги унли товушлар ўзгаради.

2. Ўзагида **a, o** унлиси ёки ай дифтонги бўлган кучли феъллар 2- ва 3- шахс бирлигида умлаут қабул қилади.

3. Ўзагида **e** унли товуши бўлган кучли феъллар 2- ва 3- шахс бирлигида ўзагидаги **e** унлисини қисқа ёки чўзик **i, ie** га ўзгартиради.

4. Ўзаги **t, d** билан тугаган кучли феъллар 2- ва 3- шахс бирлигида **e** қўшимчасини олмайди.

5. Ўзаги **-s, -ss, -ß, -tz, -z** каби ундошлар билан тугаган феъллар иккинчи шахс бирликда қўшимчасини қабул қилади.

6. Haben ва sein феъллари ҳозирги замонда мустақил қўлланади.

7. “Der Deutschunterricht” матни орқали талабалар яна янги сўз ва сўз бирикмаларни ўрганишади. Уларни гапларда қўллашни, улар иштирокида гаплар тузишни, кучли ва кучсиз феълларнинг ибораларда ишлатилишини ўрганишади. Шу билан бирга талабалар ўз немис тили дарси ҳақида немис тилида гапириб беришга ҳаракат қилишади.

Назорат саволлари:

I. Саволларга жавоб беринг:

1. Welcher Endungen bekommen die starken Verben im Präsens?
2. In welcher Person verändern die starken Verben den Stammvokal?
3. Welche Verben bekommen in der 2. und 3. Person Singular den Umlaut?
4. Wie gebraucht man die Verben haben und sein im Präsens?
5. Wie wird **haben** ins Usbekische wiedergegeben?
6. Als was tritt das verb **haben** im Satz auf?
7. Wie wird **sein** ins Usbekische wiedergegeben?
8. Als was für ein Satzglied tritt **sein** in Satz auf?
9. Wer steht im ersten Studienjahr?
10. Habt ihr heute Deutsch?
11. Hast du Deutsch gern?
12. Ist der Deutschunterricht interessant?
13. Was machen die Studenten im Deutschunterricht?

II. Қуйидагиларни таржима қилинг:

Ich fahre nach Fergana.

Ich esse zu Mittag um 2 Uhr.

Er ißt ein Brotchen mit Käse.

Karim liest einen Roman von Kadiri.

Ich trage eine Armbanduhr.

Bahodir schläft bis 8 Uhr.

Sie ist Ärztin.

Dein Bruder ist in der Schule.

Ich habe heute Zeit.

Er hat ein deutsch-usbekisches Wörterbuch.

Manchmal lesen wir deutsche Zeitungen.

III. Қуйидаги сўз ва бирикмалар билан гаплар тузинг.

1. beim Sprechen
2. zu zweit
3. gern haben

4. im ersten Studienjahr stehen
5. Lehrer werden
6. neue Vokabeln
7. Gruppendienst haben
8. die Hausaufgabe
9. die Zeitung
10. wiederholen

IV. Диалогни ўқинг ва унга сарлавҳа қўйинг.

Dialog

Ilhom: Otto! Kannst du mir nicht helfen? Unsere Deutschlehrerin gibt uns sehr viel auf! Wir sollen die Texte aus dem Lehrbuch nicht nur verstehen, sondern auch nacherzählen.

Otto: Natürlich will ich dir helfen. Du hilfst mir doch auch in Usbekisch! Wir müssen immer einander helfen!

Ilhom: Ich zeige dir den Text, dann erzähle ich dir diesen Text nach, und du korrigierst mich oder sagst einige Wörter vor. Beim Lesen verstehe ich alles. Aber das Sprechen fällt mir leider schwer.

Otto: Gut! Der Text ist ganz leicht! Wir beginnen also! Du machst aber sehr viele grammatische Fehler. Du mußt zuerst die Grammatik gut studieren und alle Übungen machen. Erst dann kannst du den Text lesen und neue Wörter ausschreiben und lernen.

Ilhom: So mache ich es immer! Ich kenne die Grammatik noch von der Schule her. Und alle neuen Wörter schreibe ich immer aus. Beim Lesen verstehe ich alles. Aber das Sprechen fällt mir schwer.

Otto: Das ist verständlich! Du bist doch erst im ersten Semester! Ich will mit dir immer deutsch sprechen. Das kann dir bestimmt gut helfen.

Ilhom: Danke! Brauchst du aber noch meine Hilfe in der usbekischen Sprache? Wann willst du deine Prüfung in der usbekischen Sprache ablegen?

Otto: 0, die Prüfung kann noch warten! Aber im November findet hier eine wissenschaftliche Aspirantenkonferenz statt. Zu dieser Konferenz kommen viele Aspiranten, junge Wissenschaftler und Diplomlandwirte aus anderen Städten und Gebieten. Das Thema der Konferenz ist: „Weltwirtschaft und Probleme der Agrarwissenschaft“. Auch ich will an dieser Konferenz aktiv teilnehmen: nicht nur zuhören, sondern auch ein Referat halten. Kannst du nicht mein usbekisches Referat korrigieren? Beim Schreiben mache ich sehr viele Fehler.

Ilhom: Gern! Ich nehme dein Referat mit und bringe es heute abend zurück.

Otto: Danke sehr! Unser Prinzip ist doch Zusammenarbeit und gegenseitige Hilfe!

Матнга изох

einander - бир-бирини; **Wir kennen einander sehr gut.** Биз бир-биримизни яхши биламиз. **Einander** - хоҳлаган олд қўшимча билан қўшилиб келиши мумкин; **zueinander** бир-бирига; **miteinander** бир-бири билан

leider - бахтга қарши, афсуски. **Er ist leider krank.** Афсуски, у касал.

erst – “биринчи” маъносида от билан артикл ўртасида қўлланса: **der erste Tag** биринчи кун, **das erste Semester** биринчи семестр. **Erst** сўзи қолган ҳолатларда “фақат” маъносида фақатгина вақтга нисбатан ишлатилади: **Du bist erst zwei Monate hier**. Сен бу ерда фақат икки ой бўласан. **erst** билан **nur** орасидаги фарқ шундаки, **nur** фақат санаганда ишлатилади: **nur zwei Freunde, nur drei Sum usw. Erst gestern, erst zwei Monate. Ich komme erst in zwei Stunden.**-Мен фақат икки соатдан кейин келаман. **Ich habe nur eine Schwester.**- Менинг фақат битта опам бор.

Тавсия қилинган адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
- 13.К. Танikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
- 14.А. В. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.
- 15.О. Jumaniyozov, R. Allayarova, X. Ismailova “Deutsch” –Т.: О’қитувчи, 1997.
- 16.М. Маматов „Deutsch für Hochschulen“-ТДЮИ, 2002.
- 17.Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка.-М.: ЧеРо, 2000.
- 18.Buscha J., Helbig G. Übungsgrammatik Deutsch. –Berlin; München: Langenscheidt, 2000.

Модул - 4

“Die Pluralbildung der Substantive” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Немис тилида отларнинг кўплик яшаш турлари ҳақида маълумот бериш.</p> <p>Отларнинг кўпликдаги шакли билан гаплар тузишни ўргатиш..</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Отларнинг кўплик яшаш турларини фарқлаб бера олади. -Отларнинг кўпликдаги турлари билан гаплар туза олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: die Pluralbildung, der Suffix, der Umlaut, der Pluraltyp, die Anmerkung.</p>	

	<p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <p>-мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади</p> <p>-тарқатма материаллар тарқатилади</p> <p>-ўрганилаётган матндан отларнинг кўплиги иштирок этган гаплар топилади ва уларнинг турлари аниқланади.</p> <p>-мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie bildet man Plural der Substantive? - Welche Arten der Pluralbildung unterscheidet man? - Welche Maskulina erhalten im Plural kein Suffix? - Welche Neutra erhalten im Plural kein Suffix? - Erhalten auch Feminina das Pluralsuffix -er? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

14-Амалий машғулот

Мавзу: Die Pluralbildung der Substantive.

Ажратилган вақт: 2соат.

Асосий саволлар:

1. Немис тилида отларнинг кўплиги ҳақида маълумот бериш.
2. Бирликдаги отлардан кўплик ясашни ўргатиш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Die Pluralbildung, der Suffix, der Umlaut, der Pluraltup, die Anmerkung.

Дарс мақсади:

1. Немис тилида отларнинг кўплик ясалиш турларини тушунтириб бериш.
2. Отларнинг кўпликдаги шакли билан гаплар тузишни ўргатиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Отларнинг кўпликда ясашиш турларини фарқлаб бера олади.
2. Отларнинг кўпликдаги турлари билан гаплар тузади.

Дарс баёни:

Немис тили отларида кўплик ясашиши 4 турга бўлинади:

1. Кўпликда -e суффиксини қабул қилувчи отлар (умлаутли ёки умлаутсиз)
2. Кўпликда -e(n) суффиксини қабул қилувчи отлар (умлаутсиз)
3. Кўпликда –er суффиксини қабул қилувчи отлар (умлаутли ёки умлаутсиз) ясалади.
4. Кўплик формасини суффикссиз ясовчи отлар (умлаутли ёки умлаутсиз) ясалади.

1.-e суффикси мужской роддаги бир бўғинли отлар: –ier, -eur, -ar, -an каби суффиксли бошқа тиллардан кирган м.р.даги отлар жен. ва ср. Роддаги отларга мансубдир.

Der Kopf – die Kopfe	der Satz – die Sätze
Die Stadt – die Städte	das Werk – die Werke

2.-e(n) суффиксли жен. роддаги отларга, муж. роддаги бирликда -e билан тугаган отлар, чет тиллардан ўзлашган ва –at, -ent, -ist, -ot, -graph, -og(e) суффиксли муж. роддаги интернационал сўзлар, ср. роддаги отларнинг кичик бир гуруҳига мансубдир.

Die Übung – die Übungen	der Held – die Helden
Der Doktor – die Doktoren	die Lehrerin – die Lehrerinnen

3.–er суффиксли ср. роддаги бир бўғинли отлар, муж. роддаги отларнинг кичик бир гуруҳига мансубдир.

Эслатма: жен. роддаги отлар кўплик ясашишининг учинчи турига кирмайди.

Das Ei – die Eier	das Buch – die Bücher
Der Wald – die Wälder	

4.-er, -en, -el билан тугаган муж. ва ср. роддаги отлар –er, -el, -en, -chen, -lein каби суффикслар ҳамда ge префиксли ва -e суффикси билан тугаган ср. роддаги отларга мансубдир.

Der Mantel – die Mäntel	der Artikel – die Artikel
Das Buchlein – die Buchlein	das Tischchen – die Tischchen

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидаги отларнинг кўплигини топинг.

- a) der Platz, der Sohn, die Nuss, das Diktat
- b) die Blume, die Frau, die Schauspielerin, das Hemd, der Russe
- c) das Land, das Blatt, der Mann, das Tuch, das Kind
- d) der Ofen, das Lager, das Ratsel, die Mutter, die Tochter

2. Берилган гапларни кўпликка айлантинг.

1. Das ist ein Buch. 2. Unsere Familie ist gross. 3. Der Lehrer kommt. 4. Der Bruder arbeitet. 5. Die Stunde beginnt. 6. Das Bild ist schön. 7. Das Zimmer ist hell. 8. Die Frage ist richtig. 9. Das Haus ist hoch.

3.Қуйидаги отлар билан гаплар тузинг.
Die Studentinnen, die Texte, die Gebäude, die Wälder, die Lehrer, die Zeitungen.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Ўрганилган матндан отларнинг кўплиги ишлатилган гапларни кўчириб ёзинг ва турини аниқланг.

2. Қуйидаги гапларни бирликка айлантинг.

a) Die Fachräume in unsere Universität sind gross.

b) Die Touristen besichtigen die Stadt.

c) Die Arbeiterinnen arbeiten in der Fabrik.

d) Die Bilder hängen an der Wand.

e) Die Blätter fallen auf die Erde.

f) Die Töchter schenken ihren Eltern ein Geschenk.

3. Таржима қилинг.

1. Талабалар аудиторияда ўтирибдилар.

2. Ўқитувчилар шу ерда.

3. Ўқувчилар бугун музейга борадилар.

4. Болалар боғда ўйнайдилар.

5. Кўчалар кенг ва тоза.

6. Хоналар баланд ва ёруғ.

“ Die Verben mit trennbaren und untrennbaren Präfixen” мавзусидаги

амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	Дарс мақсади: Ажраладиган ва ажралмайдиган олд кўшимчалар нинг таърифини бериш. Уларнинг презенсда ясалишини ўргатиш. Идентив ўқув мақсадлари: -Ажраладиган ва ажралмайдиган олд кўшимчаларни бир-биридан фарқлай олади. -Уларни гапларда тўғри қўллай олади.	Ўқитувчи
2-босқич	Асосий тушунчалар: Unterscheiden, trennbaren, untrennbaren, unbetont, die Verben, stehen, einfachen, der Satz, letzten. Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда	Ўқитувчи 15 минут

	ишлаш Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -крассвордлар ечилади -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар: - Welche zwei Arten der verbalen Präfixe unterscheidet man? - Welche Präfixe sind trennbar? - Welche Präfixe sind untrennbar? - Welche von diesen Präfixen werden betont? - Welche Stelle im selbständigen Satz nimmt das trennbare Präfix ein ?	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

1- Амалий машғулот.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Мавзу: **Die Verben mit trennbaren und untrennbaren Präfixen**

Асосий саволлар:

Die Verben mit trennbaren und untrennbaren Präfixen

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Unterscheiden, trennbaren, untrennbaren, unbetont, die Verben, stehen, einfachen, der Satz, letzten.

Дарс мақсади:

1. Ажраладиган ва ажралмайдиган олд кўшимчаларнинг таърифини бериш.
2. Уларнинг презенсда ясалишини ўргатиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Ажраладиган ва ажралмайдиган олд кўшимчаларни бир-биридан фарқлай олади.
2. Уларни гапларда тўғри қўллай олади.

Дарс баёни:

Маълумки, ўзбек тилидаги феълларда олд қўшимча бўлмайди. Немис тилида эса аксинча феълларнинг ажраладиган ва ажралмайдиган олд қўшимчалари бор.

1) **be-, ge-, er-, ver-, zer-, emp-, miß-** префикслари ажралмайдиган олд қўшимчалардир. Масалан: *erlernen, begegnen*

Singular

ich begegne
du begegnest
er
sie } begegnen
es

Plural

wir begegnen
ihr begegnet
sie begegnen
Sie begegnen

2) **an-, auf-, aus-, bei-, ein-, mit-, noch-, vor-, zu-** ва шу каби префикслар ажраладиган олд қўшимчалардир. Масалан: *mitfahren*

Singular

ich fahre mit
du fährst mit
er
sie } fährt mit
es

Plural

wir fahren mit
ihr fahrt mit
sie fahren mit
Sie fahren mit

Ажраладиган олд қўшимчалар гапда ишлатилганда ҳам ажралиб, гапнинг охирида келади. Масалан:

Mein Bruder **fährt** heute nach Taschkent **mit**.

Der Kranke **nimmt** die Pille **ein**.

3) Айрим ярим префикслар борки, уларнинг ажралиш ёки ажралмаслиги гап маъносига боғлиқ бўлади. Масалан:

Er übersetzt den Text.

У матнни таржима қилади.

Er setzt uns auf andere Ufer über.

У бизни бошқа қирғоққа

ўтказди.

Er wiederholt die Regeln.

У қоидаларни такрорлайди.

Er holt sein Lehrbuch von Lola wieder.

У Лоладан ўзининг дарслигини

қайтариб олиб келади.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Ажраладиган олд қўшимчали феълларни бир устунга, ажралмайдиганларни иккинчи устунга ёзинг.

verlassen, aufsagen, beantworten, vergessen, abfahren, entnehmen, erklären, ausgehen, besuchen, auftreten, bekommen, wiederholen.

2. Нуқталар ўрнига ўнг томонда берилган феъллардан мосини қўйиб, гапларни тўлдиринг.

1. Der Bus

abfahren

2. Nach den Stunden ... er in die Bibliothek.

aufstehen

3. Wo ... deine Eltern?

haben

4. Die Studenten ... die Sätze.

besuchen

5. Mein Bruder ... zwei Söhne.

abhören

6. Der Lehrer ... in den Lehrraum.	leben
7. Die Kinder ... die Schule.	nachsprechen
8. Der Student ... den Text.	eintreten
9. Er ... um 7 Uhr.	bekommen
10. Sie ... das Stipendium.	lesen
11. Der Junge ... ein interessantes Buch.	gehen

3. Немис тилига таржима қилинг.

1. Бизнинг институт Ҳамид Олимжон кўчасида жойлашган. 2. Менинг акам педагогика институтида ўқийди. 3. Мен биринчи курс талабасиман. 4. Мен ўзбек тили ва адабиёти факультетида ўқийман. 5. Бугун бизнинг немис тили дарсимиз бор. 6. Сен немис тилини яхши кўрасанми? 7. Биз маъруза тинглаймиз. 8. У гапларни такрорлайди (nachsagen). 9. Ўқитувчи қويدани тушунтиради. 10. Сен эрталаб соат нечада турасан?

Мустақил иш топшириқлари:

1. Setzen Sie die Konjugation fort.

1. Ich stehe um sieben Uhr auf.
2. Ich bekomme das Stipendium
3. Ich erzähle ein Märchen.

2. Setzen Sie die eingeklammerten Verben im Präsens ein.

1. Ich (anziehen) meinen Mantel. 2. Ich (anrufen) dich heute. 3. Der Kranke (einnehmen) die Medizin täglich dreimal vor dem Essen. 4. Er (zurückgeben) die Bücher in die Bibliothek. 5. Ich (besuchen) die Konsultation. 6. Sie (erwarten) mich vor dem Eingang des Instituts. 7. Der Arzt (empfehlen) dem Kranken zum Mittagessen die Milchsuppe.

3. Bilden Sie Sätze mit folgenden Wortgruppen.

1. Die Wörter ins Heft eintragen. 2. Vor dem Institut in den Bus einsteigen. 3. den Lehrer herzlich begrüßen. 4. das Buch in die Bibliothek zurückbringen. 5. den Aufsatz aufmerksam durchsehen. 6. in den Prüfungen gute Zensuren erhalten. 7. den Freund zu Gast einladen.

“Die Bibliothek” мавзусидаги амалий машғулнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	Дарс мақсади: Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериш. Тажима маҳоратини ривожлантириш. Идентив ўқув мақсадлари: -Матн ким ёки нима ҳақида эканлигини топа олади. -Матнни таржима қила олади.	Ўқитувчи
2-босқич	Асосий тушунчалар: das Erdgeschoß, die	

	<p>Zeitschrift, ausländisch, besuchen, die Bibliothekarin, der Leser, der Stock, finden, nötig, das Werk, der Dichter, gern.</p> <p>Дарс шакли: Гурух ва микрогурухларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гурухда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -матн ифодали ўқилади ва таржима қилинади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустақамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hat die Universität eine Bibliothek? - Wo liegt sie? - Was gibt es in der Bibliothek? - Wer besucht die Bibliothek gern? - Wie ist der Lesesaal? 	Ўқитувчи-талаба 40минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

2-Амалий машғулот

Ажратилган вақт: 2 соат.

Мавзу: Die Bibliothek.

Асосий саволлар:

3. “Die Bibliothek” матни устида ишлаш.
4. Оғзаки нутқда Die Bibliothek матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид таянч тушунча ва иборалар:

das Erdgeschoß, die Zeitschrift, ausländisch, besuchen, die Bibliothekarin, der Leser, der Stock, finden, nötig, das Werk, der Dichter, gern.

Дарс мақсади:

1. Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериш.
2. Тажима маҳоратини ривожлантириш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Матн ким ёки нима ҳақида эканлигини топа олади.
2. Матн мазмунини немис тилида гапириб бера олади

Саволнинг баёни:

Die Universität hat eine Bibliothek. Sie liegt im Erdgeschoß. Sie ist groß und hell. Dort sind viele Bücher, Zeitungen und Zeitschriften. In der Bibliothek gibt es auch ausländische Bücher. Die Studenten, Lehrer und Aspiranten besuchen die Bibliothek oft. Die Bibliothekarinnen helfen den Lesern die nötigen Bücher zu finden.

Im ersten Stock liegt ein Lesesaal. Der Lesesaal ist auch groß und hell. Dort stehen viele Tische und Stühle. Im Lesesaal herrscht immer reges Leben. Die Studenten lesen hier die Werke von Alisher Navoi, Babur, Abdulla Kadiri und anderer Schriftsteller und Dichter mit großem Interesse. Wir arbeiten im Lesesaal gern.

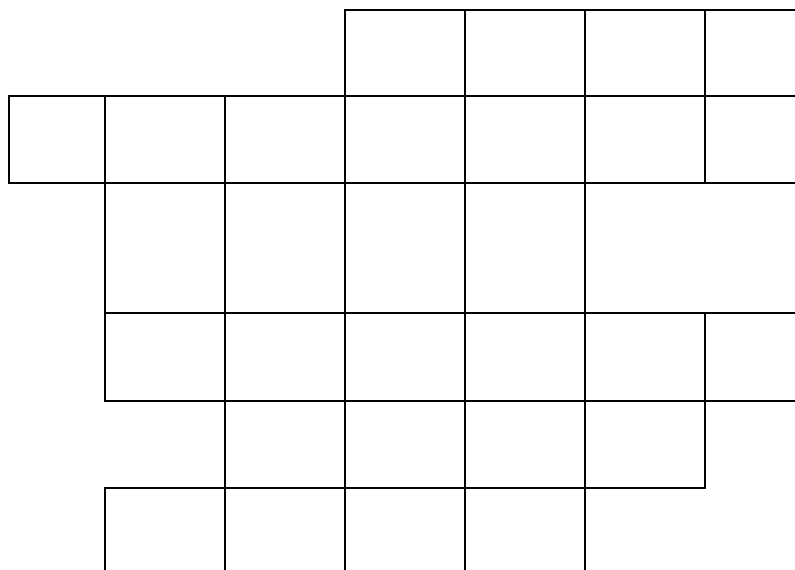
Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Нуқталар ўрнига ўнг томондаги сўзлардан мосини қўйинг.

1. Die Bibliothek hat viele ...	mit großem
interesse	
2. Wir besuchen ... gern.	im Erdgeschoß.
3. Wir lesen die Bücher ...	die Bibliothek
4. A.nawoi ist ein berühmter ...	im Lesesaal
5. Die Studenten arbeiten ... gern.	Dichter
6. Die Bibliothek liegt ...	Bücher

2. Ўзақ сўзни топинг.

- 1) китоб
- 2) машҳур
- 3) ҳам
- 4) ўқитувчи
- 5) ёруғ
- 6) бажонидил

3. Ажратиб кўрсатилган сўзларни кўпликка айлантинг.

1. Das sind *ein Heft und Buch*.
2. *Das Buch* ist interessant.
3. *Die Zeitung* ist da.
4. *Der Student und der Lehrer* gehen in die Bibliothek.
5. *Die Bibliothekarin* kommt.
6. Das ist *das Werk* von Ajbek.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Отларни таржима қилиб нуқталар ўрнига қўйинг.

1. Was liest er? Er liest ... (газеталар).
2. Was schreibt Lola? Sie schreibt ... (машқлар).
3. Was übersetzt du? Ich übersetze ... (текстлар).
4. Wer sitzt da? Da sitzen ... (талабалар).
5. Was steht dort? Dort stehen ... (столлар ва стуллар).
6. Was hast du in der Mappe? Ich habe ... (китоблар ва дафтарлар).

2. Таянч сўз ва иборалар ёрдамида “Unsere Bibliothek” мавзусида кичик диалог тузинг.

3. Матндан феълларни ажратиб олинг ва уларни кучли ёки кучсиз феъл эканлигини аниқланг.

Мавзуга оид адабиётлар:

17.S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.

18.S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.

19.K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.

20.A. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.

Модул бўйича якуний хулосалар:

1. Немис тилида отларнинг кўплик ясалиши 4 турга бўлинади.
 - а) кўпликда –е суффиксини қабул қилувчи отлар (умлаутли ёки умлаутсиз)
 - б) купликда –е (n) суффиксини қабул қилувчи отлар (умлаутсиз)
 - с) кўпликда –er суффиксини қабул қилувчи отлар (умлаутли)
 - д) кўплик формасини суффиксиз ясовчи отлар (умлаутли ёки умлаутсиз)
2. 1- тур мужской роддаги отларга хос бўлиб улар ўз кўплигини –е кўшимчасини кўшиш орқали ясайди.
3. 2- тур женский роддаги отларга хос бўлиб улар ўз кўплик формасини – е (n) кўшимчасини кўшиши орқали ясайди.
4. 3- тур средний роддаги отларга хос ва улар ўз кўплигини – er кўшимчасини кўшиш орқали ясайди.
5. 4- турга кирадиган отлар ўз кўплигини ҳеч қандай кўшимча олмасдан ясайди. Бу турга мужской ва средний роддаги – er, - en, - el, - sel, -lein, - chen, -er кўшимчалар билан тугаган отлар киради.
6. Немис тилида феъллар ажраладиган ёки ажралмайдиган олд кўшимчалар билан қўлланади.

7. Содда гапларда ажраладиган олд қўшимчалар гапнинг охирида келади.
8. be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miß- каби префикслар ажралмайдиган олд қўшимчалардир.
9. ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein-, fort-, mit-, vor-, zu- каби префикслар ажраладиган олд қўшимчалардир.

Назорат саволлари:

I. Саволларга жавоб беринг:

1. Welche zwei Arten der verbalen Präfixe unterscheidet man?
2. Welche Präfixe sind trennbar?
3. Welche Präfixe sind untrennbar?
4. Welche von diesen Präfixen werden betont?
5. Welche Stelle im selbständigen Satz nimmt das trennbare Präfix ein?
6. Wie bildet man Plural der Substantive?
7. Welche Arten der Pluralbildung unterscheidet man?
8. Welches Suffix erhalten die meisten Maskulina?
9. Für welche Substantive ist das pluralsuffix –e (n) typisch?
10. Welches Pluralsuffix erhalten die meisten Neutra?
11. Erhalten auch feminina das pluralsuffix –er?
12. Welche Maskulina erhalten im Plural kein Suffix?
13. Welche Feminina erhalten im Plural kein Suffix?
14. Welche Neutra erhalten im Plural kein Suffix?
15. Welche Substantive bekommen im Plural das Suffix-s?
16. Welche Substantive bekommen im Plural die Endung –en?
17. Hat die Universität eine Bibliothek?
18. Wo liegt sie?
19. Was gibt es in der Bibliothek?
20. Wer besucht der Bibliothek oft?
21. Wo liegt der Lesesaal?
22. Wie ist der Lesesaal?
23. Was lesen die Studenten im Lesesaal?
24. Wie arbeiten die Studenten im Lesesaal?

III. Қуйидаги сўз ва ибораларни таржима қилинг ва гаплар тузинг.

1. катта қизиқиш билан
2. биринчи қаватда
3. кутубхона
4. ўқув залида
5. шоир
6. ёзувчи
7. машхур
8. бажонидил
9. асарлар

10. хорижий
11. бор, мавжуд
12. бу ерда ҳаёт қайнайди
13. тез-тез
- 14 топмоқ
15. бориб турмоқ

IV. Қуйидагиларни таржима қилинг.

1. Im Erdgeschoß liegen zwei Laboratorien.
2. In der Nähe gibt es zwei Sanatorien.
3. In der Gruppe studieren viele Mädchen.
4. Das Kleid hängt im Schrank.
5. Das Buch liegt auf dem Tisch.
6. Unser Institut hat viele Fakultäten.
7. Im Lesesaal arbeiten viele Aspiranten.
8. Er verbringt in Riga zwei Wochen.
9. Unser Lektor hat nur einen Sohn.
10. Die Mutter kauft einen Ball.
11. Ich trage ein Gedicht vor.
12. Ich räume das Zimmer auf?
13. Er ruft den Vater jetzt an.
14. Morgen legt sie die Prüfung ab.
15. Lola besucht den Freund morgen.
16. Der Zug kommt in einer Stunde an.
17. Ich lade Kollegen Saidow zum Geburtstag ein.
18. Ich gehe am Abend spazieren.

Тавсия қилинган адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
- 19.К. Танikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
- 20.А. В. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.
- 21.О. Jumaniyozov, R. Allayarova, X. Ismailova “Deutsch” –Т.: О’qituvchi, 1997.
- 22.М. Mamatow „Deutsch für Hochschulen“-ТДЮИ, 2002.
- 23.Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка.-М.: ЧеРо, 2000.
24. Buscha J., Helbig G. Übungsgrammatik Deutsch. –Berlin; München: Langenscheidt, 2000.

“Die Deklination der Substantive. Die starke Deklination der Substantive”

**мавзусидаги амалий машғулотнинг
технологик харитаси.**

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсад: Отларнинг бирликда турланиши ҳақида маълумот бериш. Уларни гапларда тўғри қўллашни ўргатиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Немис тилида отларнинг бирликда турланишини айтиб бера олади.. - Отларнинг келишик формаларини гапларда қўллай олади. - Отларнинг турларини фарқлай олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: unterscheidet, starke, schwache, weibliche, die Endung, charakteristisch, die Anmerkung, einsilbige Substantive.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мавзуга доир машқлар бажарилади - тарқатма материаллар тарқатилади - крассвордлар ечилади - мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустақамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wieviel Deklinationsarten der Substantive unterscheidet man im Deutsch? - Wie werden die Deklinationsarten bestimmt? - Welche Endung bekommen die Substantive der starken Deklination im Genitiv Singular?. 	Ўқитувчи-талаба 40 минут

	- Welche Substantive bekommen im Genitiv Singular die Endung –es nicht?	
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига кўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

3-Амалий машғулот

Ажратилган вақт 2 соат.

Мавзу: Die Deklination der Substantive. Die starke Deklination der Substantive.

Асосий саволлар:

1. Отларнинг бирликда турланиши ҳақида маълумот бериш.
2. Уларни тўғри қўллашни ўргатиш

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

unterscheidet, starke, schwache, weibliche, die Endung, charakteristisch, die Anmerkung, einsilbige Substantive.

Дарс мақсади:

1. Отларнинг бирликда турланиши ҳақида маълумот бериш.
2. Уларни гапларда тўғри қўллашни ўргатиш

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Немис тилида отларнинг бирликда турланишини айтиб бера олади..
2. Отларнинг келишик формаларини гапларда қўллай олади.
3. Отларнинг турларини фарқлай олади

Саволнинг баёни:

Немис тилида отлар бирликда уч хил турланишга эга, кучли турланиш, кучсиз турланиш ва женский турланиш.

Отларнинг қайси турланишга киришини билиш учун луғатдан фойдаланиш маъқулдир.

Масалан: луғатда **Fenster n, -s** “дераза” сўзини олиб қарасак, **Fenster** дан кейин турган **-n** унинг средний родлигини билдиради. **-s** шу сўзнинг генетивдаги кўшимчасини билдиради. **Mensch m, -en, -en** “киши” сўзидан кейин келган **m** унинг мужской родлигини билдиради. **-en** кўшимча ҳам **Mensch** сўзининг **Genitiv** даги кўшимчасини билдиради, бу сўз **Genitiv**да **Menschen** бўлиб, кучсиз турланишга киради. **Fachschule -f, -, -n** ”техникум” сўзидаги бу отнинг женский родлигини билдирса, **f** дан кейинги “-“ эса бу сўзнинг **Genitiv** да ҳеч қандай кўшимча олмаслигини билдиради, демак, бу сўз женский роддаги отларнинг турланишига кириб, уларнинг ҳеч қандай кўшимча олмаслигини билдиради.

Мужской роддаги отларнинг кўпчилиги ва средний роддаги отларнинг ҳаммаси кучли турланади.

Кучли турланишдаги отлар Genitiv келишигининг бирлигида – s ёки – es кўшимчасини олади.

Кўпликда эса ҳамма отлар Dativ келишигида –n, – en кўшимчасини олади.

	Singular	Plural
Nom	der (ein) Stuhl, das (ein) Haus	die Stühle, Häuser
Gen	des (eines) Stuhls, des (eines) Hauses	der Stühle, Häuser
Dat	dem (einem) Stuhl, dem (einem) Haus	den Stühlen, Häusern
Akk	den (einen) Stuhl, das (ein) Haus	die Stühle, Häuser

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1.Nennen Sie den Genitiv von folgenden Substantiven!

Der Freund, das Uger, der Fluß, das Land, das Gesicht, der berg, das Tal, das Feld.

2.Übersetzen Sie folgende genitivische Wortgruppen ins Usbekische!

Das Thema des Kontrolldiktats, der Aufbau des Gebäudes, die chirurgische Klinik des Krankenhauses, die Arbeiter des Werkes, die Erzählung des Großvaters, die Bibliothek des Instituts, der Gipfel des Berges.

3. Setzen Sie die eingeklammerten Substantive in den richtigen Kasus.

1. Die Arbeit (der Lehrer) ist verantwortungsvoll. 2. Der Milizionär regelt (der Verkehr). 3. Der Aspirant erzählt (der Professor) von seiner Arbeit. 4. Karim besucht (der Sprachzirkel). 5. Der vater kauft (das Kind) einen Ball. 6. Hier baut man (ein Krankenhaus). 7. Er schreibt (der Freund) (ein Brief).

Мустақил иш топшириқлари:

1.Bilden Sie genitivische Wortgruppen mit folgenden Wörtern.

1. Das Heft, das Mädchen. 2. der Kugelschreiber, der Lehrer. 3. der Rat, der Vater. 4. das Dach, das Haus. 5. die Einwohner, das Dorf.

2.Übersetzen Sie ins Deutsche!

1. Заводнинг биноси янги. 2. Она ўғлининг дафтари текширяпти. 3. Профессорнинг лекцияси кизиқарли. 4. Шухрат акасига хат жўнатяпти. 5. Бу кизчанинг луғат китоби. 6. Акамнинг китоби янги. 7. Ўқувчининг сумкаси қора.

3. Schreiben Sie folgende Substantive im Plural.

Das Haus, der Freund, das Fenster, der Soldat, das Zimmer, der Mensch, das Bild, der Text, der Vater, das Buch.

Мавзуга оид адабиётлар:

21.S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.

22.S. В. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.

23.К. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.

24.А. В. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.

“Die starke und schwache Deklination der Substantive” мавзусидаги амалий

машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	Дарс мақсад: Кучли ва кучсиз турланиш	

	<p>ҳақида маълумот бериш. Уларнинг келишикларда турланишини ўргатиш. Идентив ўқув мақсадлар: -Немис тилида кучли ва кучсиз турланиш ҳақида айтиб бера олади.. - Уларни гапларда тўғри қўллай олади.</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: die Endung, der Nominativ, werden, das Lebewesen, die Fremdwörter, die Betonung, gehören. Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, грамматик ўйинлар, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мавзунинг қоидаларини такрорлайди. - Структура ёрдамида мустақил гаплар тузади. - Карточкада ёзилган гаплардаги грамматик хатоларни топади. - Расмларда келтирилган иш ҳаракатлардан гаплар тузади. - Берилган саволларга жавоб беради. 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Welche Endung ist für die schwache Deklination charakteristisch? -Welche Substantive gehören der schwachen Deklination an? - Welche Substantive gehören der weibliche declination an? -Bekommen sie irgendwelche Kasusendung? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

4-Амалий машғулот

Ажратилган вақт: 2 соат.

Мавзу: Die schwache und weibliche Deklination der Substantive.

Асосий саволлар:

1. Отларнинг бирликда турланиши ҳақида тушунча бериш.

2. Уларнинг турлари ҳақида маълумот бериш.

Мавзуга оид таянч тушунча ва иборалар

die Endung, der Nominativ, werden, das Lebewesen, die Fremdwörter, die Betonung, gehören.

Дарс мақсади:

1. Кучли ва кучсиз турланиш ҳақида маълумот бериш.

2. Уларнинг келишикларда турланишини ўргатиш

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Немис тилида кучли ва кучсиз турланиш ҳақида айтиб бера олади..

2. Уларни гапларда тўғри қўллай олади.

Савол баёни:

Кучсиз турланишнинг характерли белгилари отнинг Nominativ бирликдан ташқари ҳамма келишикларда –n ёки –en қўшимчасини олишидир.

Singular	Plural
N. der Genosse, der Student	die Genossen, Studenten
G. des Genossen, des Studenten	der Genossen, Studenten
D. dem genossen, dem Studenten	den Genossen, Studenten
A. den Genossen, den Studenten	die Genossen, Studenten

Мужской роддаги қуйидаги отлар кучсиз турланади:

a) Номинатив келишигидаги охири- е билан тугаган мужской роддаги отлар: der Junge, der Kollege

b) чет тиллардан немис тилига ўзлашган ва –ant, -ent, -ist, -at, -et, -ot, -om, -graph, -og, -soph суффиксли мужской роддаги отлар: der Jurist, der Agronom, der Photograph.

c) бир бўғинли мужской роддаги отлар: der Mensch, der Held, der Herr.

Женский роддаги отларнинг ҳаммаси женский турланиш билан турланади, улар бирликда ҳеч қандай келишик қўшимчаларини олмайди, фақат артикллари ўзгаради.

Singular	Plural
N. die Hand	die Hände
G. der Hand	der Hände
D. der Hand	den Händen
A. die Hand	die Hände

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Deklinieren Sie folgende Substantive.

Das Buch, der Bruder, der Laborant, der Photograph, der Neld, der Mensch, der Bär, der Ofer, die Hand, die Frau, die Stadt.

2. Setzen Sie folgende Substantive in dem Genitiv Singular.

Der Unterricht, der Professor, die Hand, das Kind, der Aspirant, der Sprachkurs, der Genosse, das Krankenhaus, der Brief, der Junge, der Soldat, die Bibliothek, die Hochschule.

3. Gebrauchen Sie die eingeklammerten Substantive im richtigen Kasus.

1. Er schreibt (die Hausaufgabe).
2. Ich lese (der Text).
3. (der Freund) geht in die Bibliothek.
4. Wir gehen (der Lehrer) (ein Buch).
5. Er fragt (der Vater).
6. Er erzählt (der Freund) (der Text).
7. Das Buch (das Mädchen) liegt hier.
8. Ich nehme das Buch (der Bruder).

Мустақил иш топшириқлари:

1. Suchen Sie im Text Substantive der schwachen, starken und weibliche Deklination.

2. Setzen Sie anstatt der Punkte die rechts angegebenen Wörter im Genitive in.

1. Die Familie Wohnt in Fergana.	der Freund
2. Die Arbeit ist gut.	der Schuler
3. Die Zimmer ... sind groß.	das Haus
4. Das Fenster ist groß	das Zimmer
5. Das ist das Heft	der Student
6. Ist die Übersetzung schwer?	der Text.

3. Beantworten Sie folgende Frage?

1. Wessen Mantel hängt dort? (der Bruder). 2. Kaufst du dem Enkel das Geschenk? (der Sohn). 3. Was erzählt die Frau dem Kind? (ein Märchen). 4. Wem gehört dieser Regenmantel? (der Laborant). 5. Wessen Buch liest die Grossmutter? (die Schriftstellerin K.) 6. Wessen Kleid wäscht die Mutter? (die Tochter).

4. Setzen Sie die eingeklammerten Substantive in den richtigen Kasus.

1. Der Polizist regelt (der Verkehr). 2. Die Lehrer helfen (die Studenten) bei ihrer selbständigen Arbeit. 3. Meine Schwester besucht (der Kindergarten). 4. Der Vater kauft (das Kind) (ein Ball). 5. Die Kinder besuchen heute (der Onkel). 6. Er schreibt (der Freund) (ein Brief). 7. Dieses Mädchen liest deutsche (Bücher).

Мавзуга оид адабиётлар:

- 25.S. Saidow "Deutsche Grammatik in Mustern" Taschkent 1990.
- 26.S. B. Toschew "Deutsch" Taschkent 1994.
- 27.K. Tanikulova "Deutsch" Taschkent 2002.
- 28.A. B. Abdullayeva "Deutsch" Taschkent 2009.

технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Матнни ўқиш ва таржима қилиш</p> <p>Тўғри ўқиш техникасига эътиборни қаратиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Матн нима ҳақида эканлигини айта олади.. -Матнни луғат ёрдамида таржима қила олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчал: das Zimmer, die Tafel, die Mappe, hell, das Bild, die Tur, hier, der Hof, die Schule, klein, das Fach, der Garten.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> -мавзуга доир машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -крассвордлар ечилади -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie ist die Schule? - Was gibt es in der Schule?. - Hat in der Schule einen großen Hof? - Steht vor dem Substantiv, von dem wir zum erstenmal sprechen, der bestimmte oder unbestimmte Artikel? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

5-Амалий машғулот

Ажратилган вақт: 2 соат

Мавзу: Text: Die Schule.

Асосий саволлар:

4. Матнни ўқиш ва таржима қилиш
5. Оғзаки нутқда Die Schule матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид таянч тушунча ва иборалар:

Das Zimmer, die Tafel, die Mappe, hell, das Bild, die Tür, nein, hier, gross, klein, dluu, weiss.

Дарс мақсади.

1. Матнни ўқиш ва таржима қилиш
2. Тўғри ўқиш техникасига эътиборни қаратиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Матн нима ҳақида эканлигини топа олади.
2. Матнни луғат ёрдамида таржима қила олади.

Дарс баёни:

Das ist eine Schule. Die Schule ist groß und neu. Die Schule hat einen großen Hof und einen schönen Garten. Dort wachsen viele schöne Bäume und Blumen. Es gibt auch eine Bibliothek. Die Bibliothek ist groß und hell. In der Bibliothek gibt es Bücher, Zeitungen und Zeitschriften. Die Schüler besuchen die Bibliothek gern.

Die Schule hat viele Klassenzimmer und Fachräume. Sie sind groß und hell. Dort stehen viele Tische und Stühle.

Die Schüler kommen früh. Sie tragen Mappen. Sie haben Hefte und Bücher. Täglich haben die Schüler fünf oder sechs Stunden. Sie haben viele Fächer: Literatur, Geschichte, Russisch, Deutsch und Mathematik.

In der Deutschstunde lesen und übersetzen die Schüler Texte. Sie üben auch neue Vokabeln. Die Schüler lesen auch deutsche Zeitungen und Zeitschriften.

Назорат саволлари ва топшириқлари.

1. Bilden Sie Sätze mit diesen Wörter.

Das Fach, der Garten, in der Schule, die Vokabel, arbeiten, stehen, üben, dort, täglich.

2. Übersetzen Sie.

1. Der Lehrer liest den Text.
2. Das Fenster ist breit.
3. Das Bild hängt dort.
4. Er liest eine Zeitung.
5. Die Fachräume sind groß und hell.
6. Mein Freund Asis liest deutsche Zeitungen.
7. Die Schüler üben neue Vokabeln.
8. Ich lese eine Zeitschrift.

3. Beantworten Sie folgende Fragen.

1. Wie ist die Schule?
2. Was hat die Schule?
3. Hat die Schule eine Bibliothek?
4. Besuchen die Schüler die Bibliothek gern?
5. Welche Fächer haben sie?

6. Was machen die Schüler in der Deutschstunde?

Мустақил иш топшириқлари.

1. Übersetzen Sie.

1. Ich komme in die Bibliothek und lese neue Zeitungen und Zeitschriften.
2. Wir haben einen großen Garten.
3. Die Schüler lesen und übersetzen deutsche Bücher.
4. Sie schreiben neue Vokabeln.
5. Der Lehrer korrigiert die Fehler.
6. In Taschkent gibt es viele Gärten.
7. Dort wachsen schöne Blumen.

2. Setzen Sie statt der Punkte das Verb „haben“, „sein“ und „werden“ im Präsens.

1. Ich ... ein Buch.
2. Das Buch ... interessant.
3. Wir ... Direktstudenten.
4. Heute ... wir Deutsch.
5. Heute ... wir sechs Stunden.
6. Sie ... Lehrer.
7. Das ist ... Schule.
8. Die Schule ... viele Klassen.

3. Übersetzen Sie

1. Менинг хонам катта ва ёруғ.
2. У ерда ёзув столи турибди.
3. Мен янги текстни таржима қиляпман.
4. Лола янги сўзларни машқ қиляпти.
5. Мен ўқитувчи бўлмоқчиман.
6. Мен эртага тошкентга бораман.
7. Мактаб ҳовлиси катта ва тоза.

Модул бўйича якуний хулосалар:

1. немис тилидаги отлар бирликда 3 хил турланишга эга: кучли турланиш, кучсиз турланиш, женский турланиш.
2. Немис тилида 4 та келишик бўлиб улар: der Nominativ, (бош келишик) wer?(ким?) was? (нима?), der Genitiv (қаратқич келишиги) wessen? (кимнинг?ниманинг?), der Dativ (жўналиш келишиги) wem? (кимга? нимага?) wo? (қаерда?), der Akkusativ (тушум келишиги) wen? (кимни?) was? (нимани?) wohin?(қаерга?) саволларига жавоб бўлади.
3. Отларнинг қайси турланишга киришини билиш учун луғатдан фойдаланиш муҳимдир.
4. Мужской роддаги отларнинг кўпчилиги ва средний роддаги отларнинг ҳаммаси кучли турланади.
5. Кучли турланишдаги отлар Genitiv келишигининг бирлигида –s ёки –es қўшимчасини олади.
6. Кучсиз турланишга мужской роддаги отларнинг кучли турланишга кирмаган қисми киради ва улар номинативдан ташқари ҳаммакелишикларда –n ёки -en қўшимчасини олишидир.
7. Женский роддаги отларнинг ҳаммаси женский турланиш билан турланади, улар бирликда ҳеч қандай келишик қўшимчаларини олмайди, фақат артикллари ўзгаради холос.

8. “Die Schule” матни орқали талабалар мактаб жиҳозлари ва унга тегишли бўлган фан кабинетлари, номи фан номлари, ошхона, боғ, ҳовли ва кутубхоналарнинг немис тилидаги номлари билан танишадилар ва яна бир қарра сўз бойликларини бойтадилар. Янги сўз ва бмрмкмаларни ёд оладилар ва нутқда тўғри қўллашни ўрганишади, диалоглар тузишади.

Назорат саволлари:

I. Саволларга жавоб беринг:

1. Wieviel Deklinationsarten der Substantive unterscheidet man im Deutsch?
2. Wie werden die Deklinationsarten bestimmt?
3. Welche Endung bekommen die Substantive der starken Deklination im Genitiv Singular?
4. Welche Substantive gehören der starken Deklination an?
5. Welche Substantive bekommen im Genitiv Singular die Endung – es nicht?
6. Welche Endung ist für die schwache Deklination charakteristisch?
7. Welche Substantive gehören der schwachen Deklination an?
8. Welche Substantive gehören der weiblichen Deklination an?
9. Bekommen sie irgendwelche Kasusendung?
10. Wie ist die Schule?
11. Hat die Schule viele Klassenzimmer und Fachräume?
12. Hat die Schule eine Bibliothek?
13. Wer arbeitet dort?
14. Ist die Bibliothek groß?
15. Hat die Schule einen großen Hof?

II. Таржима қилинг.

1. Das ist das Buch des Bruders
2. Sie erzählt dem Kind ein Märchen
3. Ich kenne die Telefonnummer des Lehrers nicht
4. Er erklärt dem Schüler die Grammatische Regel.
5. Er lobt den Studenten
6. Sie sehen im Zoo den Löwen und den Bären
7. Er möchte den Agraromen sprechen
8. Ich möchte diesen Poeten kennenlernen
9. Das ist das Spielzeug meines Neffen
10. Er zeigt sie dem Knaben
11. Im Vorzimmer steht der Koffer meines Kameraden
12. Er hilft der Mutter
13. Die Studenten schreiben eine Kontrollarbeit
14. Der Lehrer kommt in den Hörsaal

15. In der Stunde lesen und übersetzen wir Texte
16. Unser Lehrer spricht in der Stunde deutsch
17. Die Wohnung hat drei Zimmer.
18. Der fernseher steht im Eßzimmer.

III. Германия ва Ўзбекистон талабалари ўртасидаги суҳбатни таржима қилинг.

Deutsche Studenten: Guten Tag!

Malika: Guten Tag!

Iroda: Nehmen Sie bitte Platz!

Otto: 0, Sie sprechen deutsch! Das ist sehr schön. Wir sind eine Studentengruppe aus der BRD. Peter und Manfred studieren an der technischen Universität in Dresden. Helga und Josef kommen aus Berlin. Ich bin Student der Hohenheim-Universität und heiße Otto. Wir interessieren uns sehr für das Studentenleben in Usbekistan.

Malika: Bitte fragen Sie! Wir antworten gern. Ich heiße Malika und meine Freundin heißt Iroda. Wir beide studieren an der Taschkenter Staatlichen Agrarien Universität. Nur sprechen Sie bitte langsam und einfach, sonst verstehen wir nicht alles.

Peter: Wie lange studieren Sie schon hier, an der TSAU?

Iroda: Wir studieren hier erst seit dem ersten September dieses Jahres.

Josef: Wohnen Sie im Studentenheim?

Malika: Ich wohne im Studentenheim. Iroda wohnt bei ihren Eltern.

Helga: Und wieviel Studenten oder Studentinnen wohnen zusammen in einem Zimmer?

Malika: Drei oder vier.

Manfred: Befindet sich das Studentenheim weit von der Universität?

Malika: Nein, nicht besonders weit. Wir können es Ihnen zeigen.

Peter: Danke, wir haben heute sehr wenig Zeit.

Otto: Sagen Sie bitte, wieviel Stunden Unterricht haben Sie täglich?

Iroda: Wir haben täglich 6 Stunden Unterricht und zweimal in der Woche - 8 Stunden. Das sind Vorlesungen, Seminare und praktische Arbeiten im Labor.

Josef: Wann haben Sie Prüfungen?

Iroda: Prüfungen haben wir zweimal im Jahr - im Januar und im Juni .

Josef: Haben Sie auch schon das Praktikum?

Malika: Noch nicht, erst im nächsten Sommer.

Otto: Wir haben noch sehr viele Fragen! Aber heute abend wollen wir noch die Usbekische Staatliche Weltsprachen Universität besuchen. Wir müssen gehen, sonst kommen wir zu spät.

Helga: Vielen Dank! Sie sprechen sehr gut deutsch. Wir sprechen usbekisch gar nicht. Usbekisch ist für uns sehr schwer.

Peter: Kommen Sie zu uns! Auf Wiedersehen!

Malika und Iroda: Gern! Auf Wiedersehen!

Тавсия қилинган адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
- 25.К. Танкуллова “Deutsch” Taschkent 2002.
- 26.А. В. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.
- 27.О. Jumaniyozov, R. Allayarova, X. Ismailova “Deutsch” –Т.: О’qituvchi, 1997.
- 28.М. Mamatow „Deutsch für Hochschulen“-ТДЮИ, 2002.
- 29.Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка.-М.: ЧеРо, 2000.
- 30.Buscha J., Helbig G. Übungsgrammatik Deutsch. –Berlin; München: Langenscheidt, 2000.

Модул - 6
“ Die Reflexivverben” мавзусидаги амалий машғулотнинг
технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Ўзлик феъллари ҳақида маълумот бериш. Уларнинг қўлланилишини ўргатиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари: -Немис тилида ўзлик феъллари ҳақида айтиб бера олади. - Унинг формаларини оғзаки нутқда тўғри қўллай олади.</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: bezeichnen, die Handlung, das Reflexivpronomen, gebrauchen, konjugieren, die Wortfolge, unmittelbar, das Subjekt.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар , видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -Ўрганилган матндан ўзлик феъллари иштирок қилган гаплар олиб ёзилади. . -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут

4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Was bezeichnen die-sich Verben? - In welcher Person gebraucht man das Pronomen sich? - Was gebraucht man statt des Reflexivpronomens sich in den anderen Personen? - Welchem Kasus kann das Pronomen sich entsprechen? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

6- Амалий машғулот.

Мавзу: Die Reflexivverben.

Ажратилган вақт: 2 соат.

Асосий саволлар:

3. Ўзлик феъллари ҳақида маълумот бериш..
4. Ўзлик феълларининг Презенсда тусланишини ўргатиш..

Мавзуга оид таянч тушунчава иборалар:

bezeichnen, die Handlung, das Reflexivpronomen, gebrauchen, konjugieren, die Wortfolge, unmittelbar, das Subjekt.

Дарс мақсади:

- 1.Ўзлик феъллари ҳақида тушунча бериш.
- 2.Уларнинг қўлланилишини ўргатиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

- 1.Немис тилида ўзлик феъллари ҳақида айтиб бера олади.
2. Унинг формаларини оғзаки нутқда тўғри қўллай олади.

Савол баёни:

Немис тилидаги ўзлик феъллари ҳаракатнинг бажарувчи шахсга қайтишини ифода этади ва **sich** олмоши билан қўлланади. Бу олмош Инфинитив да, учинчи шахс бирлик ва кўпликда қўлланади, бошқа шахсларда эса (ўзбек тилидаги ўзлик даража ясовчи –**ил**, - **ин** кўшимчаларига мос келадиган) **sich** олмоши ўзига мос бўлган бошқа кишилиқ олмошлари билан алмаштирилади.

Баъзан sich олмоши Dativ келишигида ҳам қўлланади. Бундай пайтда феъл ўзидан кейин ҳар доим Akkusativ келишиги тўлдирувчисини талаб қилади: sich ansehen, sich notieren, sich anhören, sich merken, sich überlegen, sich vorstellen.

ich sehe mir einen Film an
an
du siehst dir einen Film an
an
er
sie } sieht sich einen Film an
an
es
an

wir sehen uns einen Film
ihr seht euch einen Film
sie sehen sich einen Film
Sie sehen sich einen Film

Ўзлик феълларининг Präsens да тусланиши

Infinitiv: sich kämмен
ich kämме mich
du kämмst dich
er
sie } kämмt sich
es

тарамоқ (сочни)
wir kämмен uns
ihr kämмt euch
sie kämмен sich
Sie kämмен sich

Назорат саволлари ва топшириқлари.

1. Конjugieren Sie .

1. Ich wasche mich immer mit kaltem Wasser.
2. Ich freue mich auf die Ferien sehr.
3. Ich fühle mich schon gesund.
4. Jeden Tag übe ich mich im Sprechen.
5. Täglich putze ich mir die Zähne.

2. Setzen Sie die eingeklammerten Verben im Präsens ein.

1. Ihr (sich setzen) an das Fenster.
2. Wir (sich erholen) im Sommer auf dem Lande.
3. Sie (sich kämмен) täglich dreimal.
5. Unsere Universität (sich befinden) in der Kichik xalqa – Straße.
6. (sich kämмен) ihr ... vor dem Spiegel.
7. Wir (sich setzen) auf erste Plätze.
8. Ihr (sich erinnern) oft an eure erste Lehrerin.

5. Übersetzen Sie..

1. Менинг акам жуда эрта туради.
2. У ҳар куни бадантарбия билан шуғулланади.
3. Кейин у ювинади, кийинади ва таранади.
4. Соат 8 да у институтга кетади.
5. У иккинчи курсда ўқийди.
6. Унинг ҳар куни олти соат дарси бор.
7. Кечқурун у газета ва журналлар ўқийди.

Мустақил иш топшириқлари.

1. Übersetzen Sie.

1. Er erholt sich im Süden.
2. Das Kind erkältet sich oft.
3. Karim verspätet sich zu den Vorlesungen nie.
4. Die Studenten hören sich das Konzert an.
5. Er putzt sich die Zähne am Morgen und am Abend.
6. Der Student interessiert sich für Musik.

2. Setzen Sie die eingeklammerten Verben im Präsens ein.

2. Suchen Sie im Text die Reflexivverben und übersetzen Sie ins Deutsche.

3. Қуйидаги сўзлар билан гап тузинг.

Der Lehrer, kommen, krank, fragen, heute, wo, sagen, fehlen, noch, da, der Horsaal.

**“ Der Imperativ” мавзусидаги амалий машғулотнинг
технологик харитаси.**

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Imperativ ҳақида маълумот бериш. Уларнинг қўлланилишини ўргатиш. Идентив ўқув мақсадлари: - Немис тилида , буйруқ майли ҳақида айтиб бера олади. - Унинг шаклларини оғзаки нутқда тўғри қўллай олади.</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: Der Imperativ, der Befehl, die Aufforderung, die Endung, verändern, bekommen, unmittelbar, die Form. Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш Воситалар: Тарқатма материаллар , видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -Ўрганилган матндан буйруқ майли иштирок қилган гаплар олиб ёзилади. . -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Was bezeichnet das Imperativ? - Wieviel Formen hat der Imperativ? - Welche Formen des Imperativs unterscheidet man? - Wie bildet man die Singularform? - Welche Verben bekommen immer die 	Ўқитувчи-талаба 40 минут

	Endung-e ? - Welche Verben bekommen keine Endung?	
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

6- Амалий машғулот.

Мавзу: Der Imperativ.

Ажратилган вақт: 2 соат.

Асосий саволлар:

Der Imperativ.

Мавзуга оид таянч тушунчава иборалар:

Der Imperativ, der Befehl, die Aufforderung, die Endung, verändern, bekommen, unmittelbar, die Form.

Дарс мақсади:

1. Imperativ ҳақида маълумот бериш.
2. Уларнинг қўлланилишини ўргатиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Немис тилида буйруқ майли ҳақида айтиб бера олади.
2. Унинг шакллари оғзаки нутқда тўғри қўллай олади.

Савол баёни:

Буйруқ-истак майли Imperativ иш-ҳаракатни бажариш ёки бажармаслик ҳақида буюриш, иташ, сўраш, илтимос, маслаҳат, ундан-чақириш каби маъноларини ифодалайди.

Немис тилида буйруқ майлининг тўрт хил шакли бор:

- 1) II шахс бирлик
- 2) II шахс кўплик
- 3) ҳурмат формаси
- 4) I шахс кўплик

1. Буйруқ майлининг биринчи шакли феълнинг ҳозирги замон II шахс бирлигидан ясалади: бунда –st шахс-сон кўшимчаси ва кишилиқ олмоши тушиб қолдирилиб, фақат ўзакнинг ўзи қолади:

du kommst – Komm!	Aber: du fährst – Fahr(e)!
du gehst – Geh(e)!	du läufst – Lauf(e)!
du nimmst – Nimm!	
du gebst – Gib!	

Айрим феълларнинг талаффузи эса II шахс бирликда –е кўшимчасини олишни тақозо қилади:

du lernst – Lerne!
du öffnest – Öffne!

2. Буйруқ майлининг иккинчи шакли ҳозирги замон феълнинг II шахс кўплигидан ясалади: бунда феълнинг айнан ўзи олинади:

ihr macht – Macht!

ihr schreibt – Schreibt!

ihr fahrt – Fahrt!

ihr nehmt – Nehmt!

3. Буйруқ майлининг учинчи шакли ҳозирги замон феълининг III шахс кўплигидан ясаиб, ҳурматни ифодалайди. (Ўзбек тилидаги сизлаб гаплашишга тўғри келади) Бу шаклни яшаш учун олмош ва феъл ўрни алмаштирилади. Фақат олмош (Sie) бош ҳарф билан ёзилади:

Sie sagen – Sagen Sie!

Sie gehen – Gehen Sie!

Sie nehmen – Nehmen Sie!

Sie kommen – Kommen Sie!

4. Буйруқ майлининг тўртинчи шакли ҳозирги замон феълининг I шахс кўплигидан ясаиб, иш-ҳаракатни буюрувчи билан биргаликда бажарилишини билдиради. Бу шаклда ҳам олмош ва феъл ўрни алмаштирилиб, олмош кичик ҳарф билан ёзилишича қолади:

wir gehen – Gehen wir!

wir schreiben – Schreiben wir!

wir kommen – Kommen wir!

wir sagen – Sagen wir!

“Sein”, “haben”, “werden” ёрдамчи феъллари одатда буйруқ майлида ҳам қўлланилади ва юқоридаги қоидадан мустасно равишда буйруқ майли ясайдилар:

Sei!

Hab!

Werde!

Seid!

Habt!

Werdet!

Seien Sie!

Haben Sie!

Werden Sie!

Seien wir!

Haben wir!

Werden wir!

Назрат саволлари ва топшириқлари.

1. Қуйидаги жадвалдан фойдаланиб, феълларнинг шаклларини ёзинг.

Infinitiv	Imperativ			
	II шахс бирлик	II шахс кўплик	Ҳурмат формаси	I шахс кўплик
kommen	Komm!	Kommt!	Kommen Sie!	Kommen wir!
turnen				
zählen				
schreiben				
fahren				
schlafen				
sprechen				
werfen				
geben				
essen				
lessen				
gehen				

nehmen				
aufstehen				
vorlesen				
eintreten				

2. Нуқталар ўрнига феълларнинг II шахс бирлик ва кўплик шакллари буйруқ майлида қўйинг.

fahren

1. ... nach Hause! 2. ... nach Taschkent! 3. ... in die Stadt! 4. ... ins Dorf! 5. ... schnell! 6. ... langsam! 7. ... gerade! 8. ... den Fluß entlang!

helfen

1. ... mir! 2. ... der Mutter! 3. ... dem Freund! 4. ... dem Studenten! 5. ... dem Alten! 6. ... der Großmutter! 7. ... dem Großvater! 8. ... dem Kranken! 9. ... dem Kind!

vergessen

1. ... mich nicht! 2. ... uns nicht! 3. ... die Bücher nicht! 4. ... die regel nicht! 5. ... diese Worte nicht! 6. ... meine Bitte nicht! 7. ... das Versprechen nicht! 8. ... das nicht!

sein

1. ... bereit! 3. ... so nett und gib mir diese Zeitung! 3. ... so liebenswürdig und rufe mich morgen an! 4. ... ruhig! 5. ... so gut und hilf mir! 6. ... aufmerksam! 7. ... mutig! 8. ... bescheiden! 9. ... nicht zerstreut! 10. ... si lieb und begleite mich!

3. Қавс ичидаги феълларни буйруқ майлининг ҳамма шаклларида қўйинг.

1. ... die Vokabeln auswendig! (lernen) 2. ... rechtzeitig zur Stunde! (kommen) 3. ... systematisch an der Aussprache! (arbeiten) 4. ... langsamer und deutlicher! (antworten) 5. ... diesem Text ohne Wörterbuch! (übersetzen) 6. ... einen Aufsatz zum Thema "Meine Ferien"! (schreiben) 7. ... fleißig! (studieren) 8. ... die Fehler! (verbessern) 9. ... deutsch! (sprechen) 10. ... keine Zeit! (verlieren) 11. ... den Abend lustig! (verbringen)

Мустақил иш топшириқлари.

1. Қавс ичидаги феълларни буйруқ майлининг хурмат формасида қўйинг.

1. ... bitte die Frage! (wiederholen) 2. ... die Bücher gut! (halten) 3. ... mir den Ball! (zuwerfen) 4. ... lauter! (sprechen) 5. ... mir die Hefte! (geben) 6. ... bald! (genesen) 7. ... in acht! (sich nehmen) 8. ... mich nicht! (stoßen) 9. ... das! (sich überlegen) 10. ... nicht! (sich aufregen)

2. Гапларни таржима қилинг.

1. Болалар, келинлар биргаликда ўйнаймиз! 2. Бу қўшиқни биргаликда айтаемиз! 3. Кинони кўраемиз! 4. Пиёда кетамиз (кетдик)! 5. Бирпас сайр қилайлик! 6. Овқатдан кейин ўйинга тушамиз! 7. Қишлоққа кетамиз!

3. Немис тилига таржима қилинг.

1. Ота-онангга хат ёз! 2. Ҳаво ёмон, уйда қолинглар! 3. Менга китобни бер, эртага имтиҳоним бор! 4. Кечиринг, билмасдан тегиб кетдим. 5. Тортдан кесиб егин! 6. Ашулани хорда айтинг! 7. Китобларни кутубхонага олиб боришга ёрдам бер! 8. Қизлар, хонани йиғиштиришга ёрдамлашинг! 9. Китобни столга ташлама, шкафга қўй! 10. Дарсда фақат немисча гапиринг!

**“Unsere Familie” мавзусидаги амалий машғулотнинг
технологик харитаси.**

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериш. Таржима маҳоратини ривожлантириш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари: -Матн ким ёки нима ҳақида эканлигини топа олади. -Матнни таржима қила олади.</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: die Familie, zählen, das Einfamilienhaus, der Garten, wachsen, die Blume, der Baum, die Nelke, die Nuss, der Apfel, die Kirsche, lieben, reparieren.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -матн ифодали ўқилади ва таржима қилинади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади</p>	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie ist Ihre Familie? - Wo wohnen alle Familienmitglieder? - Wo studieren Sie? - Wo und wann sind Sie geboren? - Haben Sie Geschwister? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдида қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

7-Амалий машғулот.

Мавзу: Unsere Familie.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Асосий саволлар:

3. Матнни ўқиш ва таржима қилиш.
4. Оғзаки нутқда “Unsere Familie” матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар.

die Familie, zählen, das Einfamilienhaus, der Garten, wachsen, die Blume, der Baum, die Nelke, die Nuss, der Apfel, die Kirsche, lieben, reparieren.

Дарс мақсади.

3. Тўғри ўқиш техникасига эътибор бериш.
4. Таржима маҳоратини ривожлантириш.

Идентив ўқув мақсадлари:

3. Матн ким ёки нима ҳақида эканлигини топа олади.
4. Матнни таржима қила олади.

Дарс баёни:

Unsere Familie ist groß. Sie zählt acht Mitglieder. Wir wohnen in einem Einfamilienhaus am Rande der Stadt, Ujgur kotscha (Ujgurstraße) 75. Unser Haus sehr hübsch und hat einen kleinen Garten. Im Garten wachsen verschiedene Blumen wie Rosen, Nelken, Tulpan, A stern, und viele Obstbäume mit Nüssen, Pfersichen, Äpfeln, Kirschen.

Mein Vater heißt Akbar Rustamowitsch. Er ist 55 Jahre alt. Von Beruf ist er Ingenieur und arbeitet als Abteilungsleiter in einem großen Betrieb.

Meine Mutter heißt Halima Urinbajewna. Sie ist 52 Jahre alt. Mutti ist Lehrerin, sie unterrichtet deutsche Sprache und Literatur in der Schule. Sie liest gern Bücher, liebt Musik, spielt Klavier und kann sehr gut kochen, nähen und stricken.

Meine Schwester Nasiba sieht unserer Mutter sehr ähnlich. Sie studiert am pädagogischen College.

Meine kleinen Bruder Hakim und Rustam gehen in die dritte und vierte Klasse. Sie lernen gut. Ich helfe ihnen gern bei den Hausaufgaben.

Ich habe noch Großeltern. Sie leben auf dem Lande. Sie sind alt und bekommen Altersrente. Ich mag sie gern.

Ich heiße Schachnosa. Ich bin 19 (neunzehn) Jahre alt und studiere an der Universität. Ich bin im ersten Studienjahr. Ich studiere Deutsch. Ich interessiere mich sehr für Fremdsprachen und werde Deutschlehrerin.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

5. Beantworten Sie folgende Fragen..

7. Wie ist Ihre Familie?
8. Wie viele Mitglieder zählt Schachnosas Familie?
9. Wo wohnen alle Familienmitglieder?
10. Wie heißt Schachnosas Vater?
11. Wo und als was arbeitet er?

12. Was ist Schachnosas Mutter von Beruf?

13. Wo und was studiert Schachnosa?

6. Nennen Sie Synonyme zu folgenden Wörtern.

Zählen, hübsch, studieren, leben, Vater und Mutter, Schwester und Bruder, Großvater und Großmutter, Mitglied.

7. Übersetzen Sie ins Usbekische.

1. Unsere Familie ist groß. 2. Sie besteht aus 8 Personen. 3. Unsere Familie wohnt am Rande der Stadt. 4. Wir haben ein Einfamilienhaus. 5. Mein Vater ist Abteilungsleiter. 6. Mein Vater repariert alles, was kaputt geht. 7. Ich lerne viel von ihm. 8. Meine Brüder lieben unseren Hund über alles.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Bilden Sie mit folgenden Substantiven ähnliche Abteilungen.

die Schule	der Schuler	die Schulerin
die Fachschule	---	-----
die Arbeit	-----	- ---
die Rente	----	-----
die Musik	---	----

2. Übersetzen Sie ins Deutsche.

1. Бизнинг оиламиз 5 кишидан иборат. 2. Отам аграном бўлиб ишлайди. 3. Онам ўқитувчи. У мактабда ишлайди. 4. Мен китоб ўқишни яхши кўраман. 5. Опам мусикага жуда қизиқади. У пианино чалади. 6. Укам учинчи синфда ўқийди. 7. Менинг бувим ва бобом қишлоқда туришади.

3. Erzählen Sie über Ihre Familie.

Модул бўйича якуний хулосалар:

1. Немис тилидаги ўзлик феъллари ҳаракатнинг бажарувчи шахсга қайтишини ифода этади ва **sich** олмоши билан қўлланади. Бу олмош **Infinitiv** (феълнинг ноаниқ шакли) да, учинчи шахс бирлик ва кўпликда қўлланади, бошқа шахсларда эса (ўзбек тилидаги ўзлик даража ясовчи – **ил, -ин** қўшимчаларига тўғри келадиган) **sich** олмоши ўзига мос бўлган **Akkusativ** даги бошқа кишилиқ олмошлари билан алмаштирилади.
2. Баъзан **sich** олмоши келишигида ҳам қўлланади. Бундай пайтда феъл ўзидан кейин ҳар доим **Akkusativ** келишиги тўлдирувчисини талаб қилади.
3. Ўзлик феъллари ҳар доим ўзбек тилидаги –ин, -ил суффиксли ўзлик феъллар каби таржима қилинмайди.
4. Императив буйруқ ёки илтимосни билдиради. У қуйидаги формаларга эга:
 - а) II шахс бирлик формаси (бир кишига мурожаат):
 - б) II шахс кўплик формаси (кўпликка мурожаат):
 - с) Ҳурмат формаси (бир кишига мурожаат)
5. Буйруқ майлининг биринчи шахс кўплиги шакли жиҳатидан Презенсинг биринчи шахс кўплигига ўхшаш бўлади. Бироқ кишилиқ олмоши **wir** феълдан кейин туради.

6. “Unsere Familie” матни орқали талабалар ўзбек оилалари , уларнинг яшаш шароити, оилавий анъаналари, бир-бирига хурмат каби фазилатлари билан яна бир қарра танишадилар.

7. Матн асосида талабалар ўз оилалари ҳақида ҳикоя қилиб беришлиги кўзда тутилган.

Назорат саволлари:

I.Саволларга жавоб беринг

1. Was bezeichnet die sich - Verben?
2. In welcher Person gebraucht man das Pronomen sich?
3. Was gebraucht man statt des Reflexivpronomens sich in den anderen Personen?
4. Welchem Kasus kann man Pronomen sich entsprechen?
5. Wo steht das Pronomen sich im Satz mit gerader Wortfolge?
6. Wo steht das Pronomen sich im Satz mit invertierter Wortfolge und im Fragesatz?
7. Was bezeichnet der Imperativ?
8. Wieviel Formen hat der Imperativ?
9. Welche Formen des Imperativs unterscheidet man?
10. Wie bildet man die Singularform?
11. Welche Verben bekommen immer die Endung –e ?
12. Welche Verben bekommen keine Endung?
13. Wie bildet man die Pluralform?
14. Wie bildet man die Höflichkeitsform?
15. Wie bildet man die Form mit wir?
16. Wo wohnst du?
17. Ist deine Familie groß?
18. Hast du Großeltern?
19. Wie alt sind sie?
20. Wie heißt dein Bruder?
21. Ist er Lehrer?
22. Wer ist Lehrer?
23. Wo studiert deine älteste Schwester? Und du?
24. Wie alt bist du?
25. Wer ist verheiratet?
26. Wer hat zwei Kinder?
27. Hast du ein Hobby?

II. Қўйидаги сўз ва бирикмаларни таржима қилинг ва диалог тузинг

die Familie –
das Einfamilienhaus –
wachsen –
die Blume –
der Baum –

die Nelke –
die Nuss –
der Pfirsich –
der Apfel –
die Kirsche –
der Vater –
die Mutter –
der Bruder –
die Schwester –
die Geschwister –
der Opa –
der Oma –
der Rentner –
die Altersrente –
unterrichten –

III. Қўйидаги гапларни таржима қилинг

1. Мен ҳар дим совуқ сувда ювинаман.
2. Бола тез-тез шамоллайди.
3. Мен сочимни нонуштадан олдин тарайман.
4. Акбар ёзги лагерда дам олади.
5. У адабиётга қизиқади.
6. Мен июнда зоминда дам оламан.
7. Мен китобни Фаридага бердим.
8. Лола шўрвани ичмади.
9. Нонушта қил ва дарсга бор!
10. Аудиторияни танаффусда шамоллатинглар!
11. Юринглар, ҳозир кинога борамиз!
12. Дарс тугади, уйга кетинглар!
13. Китобни стол устига қўй ва диққат билан эшит!
14. Спорт билан шуғулланинг!
15. Журнални келтир!
16. Тоза ёзинглар!
17. Баланд овозда гапир!
18. Деканатга бор!
- 19 Тез келинг!
20. Бу романни ўқи!

IV.Қўйидаги матнни ўқинг ва луғатсиз таржима қилинг

MEIN FREUND

Ich habe viele Freunde, und mein bester Freund heißt Anwar Umarow. Anwar ist 19 (neunzehn) Jahre alt, er geht jetzt an die Universität der Weltsprachen. Er ist

also Student und studiert Englisch und Deutsch an der Dolmetscherfakultät. Englisch war immer sein Lieblingsfach in der Schule. Deutsch lernt er als zweites Fach. Sein Berufswunsch geht nun in Erfüllung.

Ich kenne Anwar von klein an. Wir wohnen in einem Haus. Anwar ist immer freundlich und aufmerksam. Wir verbringen oft unsere Freizeit zusammen.

Ich studiere an dieser Universität und lerne Deutsch. Jeden Abend komme ich zu Anwar. Wir machen zusammen unsere Hausaufgaben. Anwar schreibt und übersetzt gut deutsch und englisch. Er spricht englisch gut. Deutsch spricht er noch nicht gut. Wir nehmen das Lehrbuch und lesen Texte, wiederholen wir deutsche Vokabeln. Anwar fragt und ich antworte, dann frage ich und Anwar antwortet auf Deutsch.

Wir haben Englisch und Deutsch gern.

Тавсия қилинган адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
- 31.К. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
- 32.А. В. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.
- 33.О. Jumaniyozov, R. Allayarova, X. Ismailova “Deutsch” –Т.: О’qituvchi, 1997.
- 34.М. Mamatow „Deutsch für Hochschulen“-ТДЮИ, 2002.
- 35.Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка.-М.: ЧеРо, 2000.
- 36.Buscha J., Helbig G. Übungsgrammatik Deutsch. –Berlin; München: Langenscheidt, 2000

Модул - 7

“Die Personalpronomen” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Немис тилида кишилик олмошлари ҳақида маълумот бериш. Уларни от ўрнида қўллашни ўрганиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари: -Кишилик олмошларини келишикларда турлай олади. -Уларни гапларда тўғри қўллай олади.</p>	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: die Personalpronomen, vertreten, bezeichnen, die Höflichkeitsform, unterscheiden, singular, Plural, haben.</p>	

	<p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -ўрганилган матндан кишилиқ олмошлари топилади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welche Wortarten vertreten die Personalpronomen? - Wieviel Personen hat das Personalpronomen? - Welche Person des Personalpronomens hat das grammatische Geschlecht? - Wie bildet man die Deklinationsformen der Personalpronomen? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш:</p> <p>Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

8-Амалий машғулот.

Мавзу: Die Personalpronomen

Ажратилган вақт: 2-соат.

Асосий саволлар:

3. Кишилиқ олмошлари ҳақида умумий тушунчага эга бўлиш.
4. Уларни келишиқларда турлашни ўргатиш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

die Personalpronomen, vertreten, bezeichnen, die Höflichkeitsform, unterscheiden, singular, Plural, haben.

Дарс мақсади.

1. Немис тилида кишилиқ олмошлари ҳақида маълумот бериш.
2. Уларни от ўрнида қўллашни ўрганиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Кишилиқ олмошларини келишиқларда турлай олади.

2. Уларни гапларда тўғри қўллай олади.

Дарс баёни:

Немис тилидаги кишилик олмошлари келишиқда, сонда ва шахсда ўзгаради. Кишилик олмошлари Genitiv келишигида кам ишлатилади, шунинг учун улар жадвалга киритилмайди.

Кишилик олмошлари ва уларнинг турланиши.

Бирлик -Singular

Келишиқлар	I-шахс	II-шахс	III-шахс	ср. род
Nom	ich (men)	du (sen)	er(u)	sie(u)
Dat.	mir(menga)	dir(senga)	ihm(unga)	ihr(unga)
Akk.	mich(meni)	dich(seni)	ihn(uni)	sie(uni)

Кўплик - Plural

	I-шахс	II-шахс	III-шахс	хурмат
Nom.	wir(biz)	ihr(siz)	sie(ular)	Sie (siz)
Dat.	uns(bizga)	euch(sizga)	ihnen(ularga)	Ihnen(sizga)
Akk.	uns(bizni)	euch(sizni)	sie(ularni)	Sie(sizni)

Учинчи шахс бирликдаги олмошлар кўпинча от билан алмаштирилади. Алмаштирилганда олмош отнинг роди билан мослашуви керак.

Das Buch ist interessant. **Es** ist interessant.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Ergänzen Sie die Sätze mit den Personalpronomen *er, sie, es*.

1. Hier ist Anwar. ... ist Student. 2. Ist Lola Lehrerin? Ja, ... ist Lehrerin. 3. Wo liegt das Buch? ... liegt auf dem Tisch. 4. Arbeitet Rustam viel? – Ja, ... arbeitet viel. 5. Kommt Asis? – Ja, ... kommt. 6. Lernt das Mädchen fleißig? – Ja, ... lernt fleißig. 7. Ist die Hausaufgabe schwer? Ja, ... ist schwer. 8. Das ist mein Bruder. ... ist Arzt.

2. Ersetzen Sie das fettgedruckte Substantiv durch das entsprechende Personalpronomen..

1. Der Flieger ist tapfer. 2. Das Rauchen ist schädlich. 3. Die Bäume sind grün. 4. Die Großmutter erzählt dem Kind ein Märchen. 5. Das Publikum begrüßt den Sänger. 6. Die Soldaten bewachen die Grenze. 7. Die Mutter kauft mir einen Mantel. 8. Das Mittagessen schmeckt gut.

5. Setzen Sie die eingeklammerten Personalpronomen in richtigen Kasus ein.

1. Wir kennen (er) gut. 2. Mein Freund besucht (ich) oft. 3. Die Uhr gehört (du). 4. Die Mutter kauft (sie-Sg) ein Kleid. 5. Der Vater schenkt (es) ein Spielzeug. 6. Er hilft (wir) bei der Arbeit. 7. Kommst du morgen zu (wir)? 8. Die Lehrerin diktiert (ihr) ein Gedicht.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Ergänzen Sie die Sätze mit den Personalpronomen.

1. ... schenke ... ein Buch. Mein Geschenk freut ... sehr. ... dankst ... für das Buch. ... ist jetzt dein Buch. 2. ... schenkt ... eine Kasette. Sein Geschenk

freut ... sehr. ::: dankt ... für die Kasette. Das ist jetzt ... Kasette. 3. Hier ist ein kleines Mädchen. Seine Eltern schenken ... eine schöne Puppe. ... dankt ... für ... Geschenk. Das ist jetzt seine Puppe.

2.Übersetzen Sie ins Usbekische.

1. Die Stunde beginnt um 9 Uhr. 2. Ich verstehe den Lehrer gut. 3. Die Schüler bekommen die Aufgaben. 4. Er erzählt uns eine Geschichte über unsere Stadt. 5. Ich fahre zu meiner Schwester. 6. Das Kind ist klein. Es besucht den Kindergarten. 7. Die Gardienen hängen am Fenster. Sie sind schön.

5. Übersetzen Sie ins Deutsche.

1. Ўқитувчи мендан сўраяпти. 2. Мен унга жавоб бераман. 3. У (м.р) унга (ж.р) кўп хат ёзади. 4. Китоб қаерда? У стол устида ётибди. 5. Улар биз билан гаплашадилар.

“Die Possessivpronomen” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	Дарс мақсади: Эгалик олмошлари ҳақида маълумот бериш. Улар иштирокида гаплар тузишни ўргатиш. Идентив ўқув мақсадлари: -Немис тилида эгалик олмошларини айтиб бера олади. -Уларни келишикларда турлай олади.	Ўқитувчи
2-босқич	Асосий тушунчалар: bezeichnen, der Besitz, die Zugehörigkeit, gehören, gewöhnlich, antworten, der Artikel, dekliniert. Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -ўрганилган матндан эгалик олмошлари топилади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:	

	<ul style="list-style-type: none"> - Was drücken die Possessivpronomen aus? - Auf welche Frage antworten die Possessivpronomen? - Welche Pronomen gehören zu den Possessivpronomen? - Wo stehen gewöhnlich die Possessivpronomen? - Wie dekliniert man die Possessivpronomen in Singular? - Wie dekliniert man die Possessivpronomen in Plural? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

10- Амалий машғулот.

Мавзу: Die Possessivpronomen.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Асосий саволлар:

3. Эгалик олмошлари ҳақида маълумот бериш.
4. Уларнинг турланишини тушунтириш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

bezeichnen, der Besitz, die Zugehörigkeit, gehören, gewöhnlich, antworten, der Artikel, dekliniert.

Дарс мақсади:

1. Эгалик олмошлари ҳақида маълумот бериш.
2. Улар иштирокида гаплар тузишни ўргатиш

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Немис тилида эгалик олмошларини айтиб бера олади.
2. Уларни келишикларда турлай олади.

Дарс баёни:

Эгалик олмошлар предметнинг бирор шахсга қаршли эканлигини билдиради ва wessen (кимнинг) сўроғига жавоб беради. Бу олмошлар группасига қуйидагилар киради.

mein, meine, mein – менинг

dein, deine, dein - сенинг

sein, seine, sein - унинг

ihr, ihre, ihr – унинг (ж.р)

формаси)

unser, unsere, unser- бизнинг

euer, eure, euer- сизнинг

ihr, ihre, ihr- уларнинг

Ihr, Ihre, Ihr- сизнинг (хурмат

Эгалик олмошлари артикл ўрнида ишлатилади. Улар бирликда ноаник артиклга, кўпликда эса аниқ артиклга ўхшаб турланади.

Бирлик			Кўплик
Мужской род	Женский род	Средний род	Ҳамма родлар учун
N. mein (ein) Bruder	meine (eine) Frau	mein (ein) Buch	meine (die) Bücher
G. meines (eines) Bruders	meiner (einer) Frau	meines (eines) Buches	meiner (der) Bücher
D. meinem (einem) Bruder	meiner (einer) Frau	meinem(einem) Buch	meinen (den) Bücher
Akk. meinen (einen) Bruder	meine (eine) Frau	mein (ein) Buch	meine (die) Bücher

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Beantworten Sie folgende Fragen nach dem Muster.

Muster: Wessen Heft ist das? (mein Freund) Das ist das Heft meines Freundes.

- Wessen Buch ist das? meine Schwester, mein Bruder
Wessen Haus ist das? mein Vater, meine Großmutter
Wessen Mappe ist das? deine Freundin
Wessen Zimmer ist das? diese Mädchen
Wessen Vater ist das? mein Freund.

2. Ersetzen Sie den fettgedruckten Artikel durch ein dem Subjekt entsprechenden Possessivpronomen.

1. Wir achten **den** Lektor. 2. Die Mutter holt **das** Kind ab. 3. Das Werk erfüllt **den** Plan. 4. Ich nehme **das** Kleid aus dem Schrank. 5. Du gibst **der** Schwester eine Vase. 6. Wir verbringen **die** freie Zeit auf dem Lande. 7. Die Mutter erzählt **dem** Kind ein Märchen. 8. Halima bringt **die** Wohnung in Ordnung.

3. Übersetzen Sie!

- a) Мен ўз китобимни оляпман
Сен ўз китобингни
У ўз китобини оляпти
Биз ўз китобимизни оляпмиз
Сизлар ўз китобингизни оляпсиз
Улар ўз китобини оляптилар
- в) Ўқитувчи унинг контрол ишини текширяпти.
Менинг ота-онам қишлоқда яшайдилар
Улар менинг дўстимни яхши кўрадилар.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Setzen Sie statt der Punkte die entsprechenden Possessivpronomen in richtiger Form ein.

1. Du besuchst oft ... Freund. 2. Er legt ... Heft in ... Mappe. 3. Sie schenkt ... Schwester einen Ball. 4. Der Vater kauft ... Sohn ein Notizbuch. 5. Die

Mutter bringt ... Kind ein Spielzeug. 6. Ich trage ... Mantel schon lange. 7. Du gibst ihm ... Fotoapparat. 8. Der Lehrer zeigt ... Schülern ... Fotos.

2.. Setzen Sie die eingeklammerten Possessivpronomen in den entsprechenden Kasus ein.

1. Ich wiederhole (mein) Aufgabe. 2. Er schenkt (sein) Bruder eine Uhr. 3. Raschid und Marjam arbeiten in (unser) Sprachlabor. 4. Sie hilft immer (ihr) Mutter. 5. Die Lehrerin kontrolliert (dein) Arbeit. 6. Die Tochter (dein) Tante ist Ärztin. 7. Der Vater schenkt (sein) Sohn ein Fahrrad.

5. Suchen Sie im Text die Possessivpronomen und übersetzen sie die Sätze.

“Mein Arbeitstag” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	<p>Дарс мақсади: Янги сўзлар устида ишлаш ва уларни тўғри талаффуз қилишга ўргатиш.</p> <p>Ўқиш жараёнида грамматик қоидаларга таянган ҳолда матнни таржима қилиш.</p> <p>Идентив ўқув мақсадлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Матндаги янги сўзларни ёд олади. -Мавзу бўйича немис тилида ўз фикрларини билдира олади. 	Ўқитувчи
2-босқич	<p>Асосий тушунчалар: täglich, jeden Tag, von selbst, das Bett machen, zu Fuß gehen, als Nachtschicht, frei sein, aufwachen, lüften, packen, putzen, das Brot.</p> <p>Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш</p> <p>Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер</p> <p>Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.</p>	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	<p>Гуруҳда ишлаш:</p> <ul style="list-style-type: none"> -мавзуга доир лексик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -ўрганилган матндан кучсиз феъллар топилади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади 	Талаба 15 минут
4-босқич	<p>Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wann stehst du jeden Tag auf? 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Was essen Sie zum Frühstück? - Turnen Sie jeden Tag? - Womit fahren Sie in die Universität? - Wann essen Sie zu Mittag? - Was machen Sie abends? 	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	<p>Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдида қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.</p>	Ўқитувчи 10 минут

9- Амалий машғулот

Мавзу: Mein Arbeitstag

Ажратилган вақт: 2 соат.

Асосий саволлар:

3. “Mein Arbeitstag” матни устида ишлаш.
4. Оғзаки нутқда Mein Arbeitstag матни бўйича нутқ маҳоратини ривожлантириш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

täglich, jeden Tag, von selbst, das Bett machen, zu Fuß gehen, als Nachtschicht, frei sein, aufwachen, lüften, packen, putzen, das Brot.

Дарс мақсади.

3. Янги сўзлар устида ишлаш ва уларни тўғри талаффуз қилишга ўргатиш.
4. Ўқиш жараёнида грамматик қоидаларга таянган ҳолда матнни таржима қилиш.

Идентив ўқув мақсадлар:

3. Матндаги янги сўзларни ёд олади.
4. Мавзу бўйича немис тилида ўз фикрларини билдира олади.

Дарс баёни:

Karim steht täglich um 7 Uhr auf. Er wacht fast immer von selbst auf, manchmal weckt ihn seine Mutter. Er öffnet das Fenster, lüftet das Zimmer und macht Morgengymnastik. Dann geht er ins Badezimmer, wäscht sich, putzt sich die Zähne und kämmt sich vor dem Spiegel.

Schnell macht er das Bett, bringt das Zimmer in Ordnung, packt seine Lehrbücher und Hefte in die Tasche und zieht sich an. Dann frühstückt er. Zum Frühstück haben wir meistens Tee oder Kaffee mit Milch und Zucker, Wurst, Käse, Butter und Brot.

Viertel vor acht verlässt er das Haus und geht zu Fuß in die Universität. Sie liegt ganz in der Nähe. Er kommt immer rechtzeitig zum Unterricht. Der Unterricht beginnt um halb neun Uhr. Jeden Tag haben wir drei oder vier Doppelstunden Unterricht. In jeder Stunde haben wir einen anderen Lehrer.

Nach dem Unterricht geht er nach Hause und isst zu Mittag: Salat oder Suppe, Kartoffeln mit Fleisch oder Fisch, Reis oder Makaron mit Ketschup. Als Nachtschicht gibt es oft Kompott.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Beantworten Sie die Fragen zum Text.

1. Wann steht Karim gewöhnlich auf? 2. Wer weckt ihn manchmal? 3. Was macht Karim am Morgen? 4. Wo wäscht er sich? 5. Bringt Karim sein Zimmer in Ordnung? 6. Kommt er nie zu spät zum Unterricht? 7. Wann beginnt der Unterricht? 8. Was machen alle am Abend?

2. Übersetzen Sie.

1. У кийиняпти. 2. Биз соат 2 да тушлик қиламиз. 3. У эрта туради. 4. Мен уй вазифаларини уйда бажараман. 5. Баъзан мен уйга автобусда кетаман. 6. Дарс соат саккиз яримда бошланади. 7. У соат 10 да ухлашга ётади. 8. Мен қўлларимни юваяпман.

3. Ergänzen Sie die Sätze.

1. Am Morgen ... ich früh.
2. Nach der Arbeit ... er nach Hause.
3. Im Speiseraum ... wir Tee und ... Brot, Wurst.
4. Ich ... um zwei Uhr.
5. Sie ... zu Hause.
6. Er ... am Abend Zeitungen.

Мустақил иш топшириқлари:

1. Schreiben Sie einen Aufsatz zum Thema: “Mein Ruhetag”.

2. Ergänzen Sie die Sätze.

1. Der Bleistift ist ... gut
2. Die Hefte sind ... blau
3. Die Bücher sind ... grün
4. Der Kugelschreiber ist ... schwarz
5. Die Hausaufgabe ist ... leicht
6. der Text ist ... gut

3. Übersetzen Sie

1. Менинг синглим 6 ёшда. 2. Унинг исми Барно. 3. Барно ҳали мактабга бормайди. 4. У эрта туради. 5. Соат 8 да у болалар боғчасига кетади. 6. Мен одатда уйда овқатланаман. 7. У университетга автобусда кетади. 8. Баъзида биз биргаликда кинога ёки концертга борамиз.

4. Erzählen Sie den Text nach.

“Die Demonstrativpronomen” мавзусидаги амалий машғулотнинг

технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	Дарс мақсади: Талабаларга кўрсатиш олмошлари ҳақида маълумот бериш. Оғзаки нутқда кўрсатиш олмошларини тўғри қўллашни ўргатиш. Идентив ўқув мақсадлари:	Ўқитувчи

	-Кўрсатиш олмошларини келишикларда турлай олади. - Улар иштирокида гаплар туза олади.	
2-босқич	Асосий тушунчалар: das Verb, werden, bekommen, verändern, das Bezugswort, konjugieren, das Pradikat, das Wort, die Endung. Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш Воситалар: Тарқатма материаллар, видеопроектор, китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -ўрганилган матндан кўрсатиш олмошлари иштирок этган гаплар топилади. -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар: - Was bezeichnen die Demonstrativpronomen? - Welche Pronomen gehören zu den Demonstrativpronomen? - Wie dekliniert man diese Pronomen? - Welchen Usbekischen Pronomen entsprechen die Demonstrativpronomen dieser und jener?	Ўқитувчи-талаба 40 минут
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдида қўйган мақсадга эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларга мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

11 – Амалий машғулот.

Мавзу: Die Demonstrativpronomen.

Ажратилган вақт: 2 соат

Асосий саволлар:

1. Немис тилидаги кўрсатиш олмошлари ҳақида тушунча бериш.
2. Мавзуга оид грамматик машқлар бажариш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Das Verb, werden, konjugieren, das Prädikat, unbestimmten, das Wort, die Endung.

Дарс мақсади:

1. Талабаларга кўрсатиш олмошлари ҳақида маълумот бериш.
2. Оғзаки нутқда кўрсатиш олмошларини тўғри қўллашни ўргатиш..

Идентив ўқув мақсадлари:

- 1.Кўрсатиш олмошларини келишикларда турлай олади.
- 2.Улар иштирокида гаплар туза олади.

Дарс баёни:

Немис тилида *dieser, diese, dieses*– бу – *diese* - булар ва *jener, jene, jenes* – у, *jene*- улар, *solcher, solche, solches, solche* – бундай, шундай аниқ артикл сингари турланади ва отларнинг родини, сонини ва келишигини кўрсатади. Шунинг учун оддан олдин кўрсатиш ёки эгалик олмошлари турса, артикл ишлатилмайди.

Бирлик			Кўплик
Мужской род	Женский род	Средний род	Ҳамма родлар учун
N. <i>dieser, jener</i> (<i>der</i>) Tag	<i>diese, jene</i> (<i>die</i>) Tafel	<i>dieses, jenes</i> (<i>das</i>) Buch	<i>diese, jene</i> (<i>die</i>) Tage
G. <i>dieses, jenes</i> (<i>des</i>) Tages	<i>dieser, jener</i> (<i>der</i>) Tafel	<i>dieses, jenes</i> (<i>des</i>) Buch	<i>dieser, jener</i> (<i>der</i>) Tage
D. <i>diesem, jenem</i> (<i>dem</i>) Tag	<i>dieser, jener</i> (<i>der</i>) Tafel	<i>diesem,</i> <i>jenem</i> (<i>dem</i>) Buch	<i>diesen, jenen</i> (<i>den</i>) Tage
Akk. <i>diesen, jenen</i> (<i>den</i>) Tag	<i>diese, jene</i> (<i>die</i>) Tafel	<i>Buch dieses,</i> <i>jenes</i> (<i>das</i>) Buch	<i>diese, jene</i> (<i>die</i>) Tage

Назорат саволлари ва топшириқлари:**1. Ersetzen Sie den bestimmten Artikel durch die Demonstrativpronomen!**

Der Tag, die Nacht, das Buch, die Vase, der Gast, das Kleid, der Tisch, das Zimmer, die Straße, das Fenster, die Fabrik, der Zug, die Stadt, das Jahr, der Bleistift.

2. Ersetzen Sie die fettgedruckten Artikel durch die Demonstrativpronomen *dieser* oder *jener*.

1. **Der** Schuler hilft dem alten Mann. 2. **Die** blaue Jacke gefällt mir sehr. 3. **Das** Haus ist fünfstöckig. 4. **Den** Sprachzirkel besuchen viele Studenten. 5. Ich fahre täglich mit **dem** Buss. 6. **Die** Frau ist Lehrerin. 7. Er kauft **den** Anzug. 8. **Das** Kleid ist nicht teuer.

3. Übersetzen Sie

Бу фильм жуда ҳам қизиқарли. Мен у кишини биламан. Бу уй янги, униси эса эски. Бу қишлоқ жуда ҳам катта. Бу романни ким ўқияпти? Бу машқ қийин, униси енгил. Сен у талабани биласанми?

Мустақил иш топшириқлари:

1. Setzen Sie statt der Punkte die richtigen Endungen der Demonstrativpronomen ein.

1. Dies... Student spricht schon gut deutsch. 2. Dies... Buch ist interessant. 3. Jen... Studentin steht im dritten Studienjahr. 4. In dies... Haus wohnt mein Freund. 5. Lebt er in dies... Stadt? 6. In jen... Schule unterrichtet mein Bruder. 7. Ich studiere an dies... Institut. 8. Wir fahren in dies... Sommer aufs Land.

2. Ersetzen Sie den bestimmten Artikel durch die Demonstrativpronomen und übersetzen ins Usbekische.

Der Baum, der Hörsaal, das Heft, die Arbeit, der Herbst, das Mädchen, der Arbeiter, die Wohnung, das Dorf, der Mann, das Bild.

3. Suchen Sie im Text die Demonstrativpronomen und schreiben sie im Heft..

“Das Numerale” мавзусидаги амалий машғулотнинг технологик харитаси.

т/р	Бажариладиган иш мазмуни	Амалга оширувчи масъул
1-босқич	Дарс мақсади: Талабаларга немис тилида саноқ ва тартиб сонлар ҳақида маълумот бериш. Тартиб ва саноқ сонларнинг ясалишини ўргатиш. Идентив ўқув мақсадлари: -Немис тилида саноқ ва тартиб сонларни айтиб бера олади. -Саноқ ва тартиб сонларни бир-биридан ажрата олади.	Ўқитувчи
2-босқич	Асосий тушунчалар: das Numerale, die Wortart, unterscheiden, die Grundzahlwörter, die Ordnungszahlwörter, die Kardinalzahlen.. Дарс шакли: Гуруҳ ва микрогуруҳларда ишлаш Воситалар: Тарқатма материаллар, плакат, китоб, слайдлар ва компьютер Метод ва усуллар: китоб билан ишлаш, кузатиш, тушунтириш ва амалий машқ.	Ўқитувчи 15 минут
3-босқич	Гуруҳда ишлаш: -мавзуга доир грамматик машқлар бажарилади -тарқатма материаллар тарқатилади -крассвордлар ечилади -мавзуга доир мустақил гаплар тузилади	Талаба 15 минут
4-босқич	Мустаҳкамлаш ва баҳолаш учун саволлар: - Welche Gruppen von Zahlwörtern	Ўқитувчи-талаба 40 минут

	unterscheidet an? - Auf welche Frage antworten die Grundzahlwörter? - Welche Zahlwörter gehören der Gruppe der einfachen an? - Welche Zahlwörter bilden die Gruppe der zusammengesetzten Zahlwörter? - Auf welche Frage antworten die Ordnungszahlwörter?	
5-босқич	Умумий якуний хулоса чиқариш: Дарс давомида ўқитувчи ўз олдиға қўйган мақсадға эришади. Дарс ноананавий тарзда ўтади. Ўқитувчи талабаларға мустақил иш топшириқлари топширади.	Ўқитувчи 10 минут

12-Амалий машғулот.

Ажратилган вақт: 2-соат.

Мавзу: Das Numeralie.

Асосий саволлар:

1. Санок сонлар ҳақида маълумот бериш.
2. Тартиб сонларға таъриф бериш.

Мавзуга оид тушунча ва иборалар:

Wortart, Zahlbegriff, Grundzahlwörter, Ordnungszahlwörter, Anzahl, Kardinalzahl, Weise, deklination.

Дарс мақсади:

1. Санок сон ва унинг тузилишиға кўра турларини тушунтириш.
2. Тартиб сонларнинг ясаилишини ўргатиш.

Идентив ўқув мақсадлари:

1. Сонларни тўлиқ ва қисқа шаклларда ёза олади.
2. Санок ва тартиб сонларни оғзаки нутқда тўғри қўллай олади.

Савол баёни:

Предметнинг сонини билдириб wieviel? (қанча? неча? нечта?) сўроғиға жавоб бўлиб келган eins, zwei, drei каби сонлар санок сон деб аталади.

Санок сонларнинг турлари.

Санок сонлар тузилишиға кўра қуйидаги турларға бўлинади: туб сонлар, ясама сонлар, қўшма сонлар.

1. Бир ўзакли сонлар туб сон деб аталади:

1-eins	5-funf	9-neun	100-hundert
2-zwei	6-sechs	10-zehn	1000-tausend
3-drei	7-sieben	11-elf	1000000-eine Million
4-vier	8-acht	12-zwölf	1000000000-eine Milliarde

2. Ясама сонлар туб сонларға –zig қўшимчасини қўшиш билан ясалади.

-zig қўшимчаси билан ўнликлар ясалади, лекин 20, 30, 60, 70 сонлари бошқача ясалади.

zwanzig – 20

achtzig - 80

dreissig – 30
vierzig – 40
funfzig – 50
sechzig – 60
siebzig – 70

neunzig - 90

3. Икки ёки ундан ортиқ сонлардан тузилган сон қўшма сон дейилади:

Қўшма сонлар икки йўл билан ясалади:

а) 13 дан 19 гача бўлган қўшма сонлар туб сонларга -zehn сонини қўшиш билан ясалади.

dreizehn – 13

vierzehn – 14

funfzehn – 15

б) 21 дан 99 гача бўлган қўшма сонлар und боғловчиси ёрдами билан қуйидаги тартибда ясалади: биринчи ўринда бирлик сон, иккинчи ўринда боғловчи, учинчи ўринда ўнлик сон келиб улар қўшиб ёзилади.

21- einundzwanzig

22- zweiundzwanzig

Предметнинг тартибини билдириб, der wievielte? das wievielte? die wievielte? (нечанчи?) сўроқларига жавоб бўлган сонлар тартиб сон дейилади.

der erste Januar

Немис тилида санок сонларнинг охирига –te ёки –ste қўшимчаси қўшилади: 2 дан 19 гача бўлган сонлар – te, 20 дан ортиқ бўлган сонларга эса –ste қўшимчаси қўшилади.

der vierte Monat

die zehnte Klasse

das zwanzigste Jahr

Тартиб сонлар ёзувда рақам билан берилса, ундан кейин нуқта қўйилади, ўқишда –te, -ste қўшимчаси қўшиб айтилади.

Назорат саволлари ва топшириқлари:

1. Қуйидагиларни сўз билан ифодаланг.

6, 11, 20, 70, 90, 100, 101, 200, 217, 450, 635, 900, 1000, 2001, 2010.

2. Schreiben sie folgende Zahlwörter in Ziffern.

Achtundvierzig, neunundfunfzig, vierundsechzig, dreiunddreizig, funfundvierzig, einundachtzig, sechsunndsechzig, siebenundsechzig, hundertfunf, dreihundertvier, neunhundertneunundneunzig, tausend, zweitausenddreihundert.

3. Zahlen schnell sprechen. а) Bilden Sie zwei Gruppen. Üben Sie die Zahlen laut. Gruppe A beginnt. Macht Gruppe A einen Fehler, ist Gruppe B dran. Gewinner ist, wer zuerst fertig ist.

б) Sagen Sie fünf Zahlen, die anderen schreiben mit.

25	12	125	567	999	291
91	15	193	987	119	713
75	55	444	812	680	1000
67	3	763	745	910	325
53	13	217	311	515	81
17	115	323	476	422	703

4.Übersetzen Sie folgende Sätze ins Usbekische.

1. Wir wohnen im zweiten Stock.
2. Karimow macht die erste Aufgabe.
3. Die dritte Übung ist leicht.
4. Ich verstehe den vierten Text nicht.
5. Wir schreiben die Kontrollarbeit am funfzehnten Mai.
6. Er kommt am funften Februar, am Freitag.
7. Die 1. Prufung beginnt am 20. Juni.

Мустақил иш топшириқлари:

1.Antworten Sie auf die Fragen.

1. Wieviel Tage hat das Jahr?
2. Wieviel Monate hat das Jahr?
3. Wieviel Tage hat der Monat?
4. Wieviel Tage hat eine Woche?
5. Welche Monate haben 30 Tage?
6. Welcher Monat hat 28 oder 29 Tage?
7. Wieviel Stunden haben ein Tag und eine Nacht zusammen?
8. Wieviel Minuten hat eine Stunde?
9. Wie alt bist du?

2.Zahlen bis 1000. Ergänzen Sie.

1. 100 einhundert
2. 200 zweihundert
3. 300 -----
4. 400 -----
5. 500 -----
6. 600 -----
7. 700 -----
8. 800 -----
9. 900 -----
10. 1000 eintausend

3.Bestimmen sie die Ordnungs-und Zahlwörter.

- a) Wir leben im 21. Jahrhundert.
- b) Am 29 April hat mein Freund Geburtstag.
- c) Wir übersetzen den 4. Teil des Textes.
- d) Die Aula liegt im zweiten Stock.
- e) Auf dem Tisch liegen funf Hefte.
- f) Ich kaufe heute drei Bücher.
- g) Der einunddreissigste Dezember ist der letzte Tag des Jahres.

Модул бўйича якуний хулосалар:

1. Кишилик олмошлари гапда от ўрнида қўлланиб, шахс ёки предметни ифодалайди.
2. Кишилик олмошлари бирлик ва кўплик формаларига эга бўлган уч шахсга, бирлик ҳамда кўпликда қўлланадиган ҳурмат формасиги эга.

3. Кишилик олмошлари келишикларда турланади.
 4. Эгалик олмошлари нарса предметнинг бирор шахсга қаршли эканлигини билдиради.
 5. Улар одатда отдан олдин келади ва wessen? кимнинг? сўроғига жавоб бўлади.
 6. Ҳар бир кишилик олмоши ўзига хос эгалик олмошига эга.
 7. Эгалик олмошлари бирликда ноаниқ артиклларга, кўпликда эса аниқ артиклларга ўхшаб турланади.
 8. Гапнинг эгаси нарса предмет эгаси бўлса, немис тилидаги эгалик олмошлари ўзбек тилига ўз орқали таржима қилинади.
 9. Кўрсатиш олмошлари шахс ва предметларни кўрсатиш, таъкидлаш ва ажратиш учун қўлланади.
 10. Кўрсатиш олмошлари аниқ артикллардек турланади.
 11. Санок сонлар предметнинг сон-саногини билдириб wieviel? қанча?, неча?, нечта? Сўроғига жавоб бўлиб келади.
 12. Сон предметнинг сон-саногини, тартибини, миқдорини ифодаловчи сўз туркумидир.
 13. Сонлар икки турга: санок сонлар(die Grundzahlwörter) ва тартиб сонлар (die Ordnungszahlwörter) га бўлинади.
 14. Улар тузилишига кўра содда, ясама ва қўшма сонларга бўлинади.
 15. “Mein Arbeitstag” матни орқали талабалар янги сўз ва бирикмалар билан танишадилар.
- Янги сўз ва бирикмалар ёрдамида матнни таржима қиладилар, саволларга жавоб топадилар, янги сўз ва бирикмалар иштирокида гаплар тузадилар. Сўз ва бирикмаларни ёд оладилар, шулар асосида матн мазмунини гапириб берадилар.

Назорат саволлари:

1. Саволларга жавоб беринг.

1. Welche Wortarten vertreten die Personalpronomen?
2. Wieviel Personen hat das Personalpronomen?
3. Welche Person des Personalpronomens hat das grammatische Geschlecht?
4. Wie bildet man die Deklinationsformen der Personalpronomen?
5. Was drücken die Possessivpronomen aus?
6. Auf welcher Frage antworten die Possessivpronomen?
7. Welche Pronomen gehören zu den Possessivpronomen?
8. Wo stehen gewöhnlich die Possessivpronomen?
9. Wie dekliniert man die Possessivpronomen im Singular?
10. Wie dekliniert man die Possessivpronomen im Plural?
11. Was bezeichnet die Demonstrativpronomen?
12. Welche Pronomen gehören zu Demonstrativpronomen?
13. Wie dekliniert man diese Pronomen?
14. Welche usbekischen Pronomen entsprechen die demonstrativpronomen dieser und jener?

15. Welche Gruppen von Zahlwörtern unterscheidet an?
16. Was bezeichnet die Grundzahlwörter?
17. Auf welche Frage antworten die Grundzahlwörter?
18. Welche Zahlwörter gehörender Gruppe der einfachen an?
19. Welche Zahlwörter gehören der Gruppe der abgeleiteten an?
20. Welche Zahlwörter bilden die Gruppe der zusammengesetzten Zahlwörter?
21. Was bezeichnen die Ordnungszahlwörter?
22. Auf welche Frage antworten die Ordnungszahlwörter?
23. Wann stehen Sie gewöhnlich auf?
24. Was machen Sie am Morgen?
25. Was essen Sie zum Frühstück?
26. Wann verlassen Sie das Haus?
27. Kommen Sie nie zu spät zum Unterricht?
28. Wann beginnt der Unterricht?
29. Wann essen Sie zu Mittag?
30. Wohin gehen Sie nach dem Unterricht?
31. Was machen Sie am Abend?
32. Wann gehen Sie zu Bett?

II. Гапларни таржима қилинг.

1. Eine Stunde dauert in der Schule fünfundvierzig Minuten.
2. Der einunddreißigste Dezember ist der letzte Tag des Jahres.
3. Diese Studentin ist aus Samarkand.
4. Dieses Mädchen wohnt hier.
5. Ich mache meine Hausaufgabe.
6. Wir besuchen unsere Verwandten.
7. Ich rufe euch am Abend.
8. Er kauft es ihm.
9. Ein Tag hat vierundzwanzig Stunden.
10. Eine Woche hat sieben Tage.
11. Farida erklärt der Schwester die mathematischen Aufgaben?
12. Der Vater kauft dem Sohn ein Fahrrad.
13. Dein Übungsbuch ist hier.
14. Dieser Fotoapparat gehört uns.
15. Mit diesem Kugelschreiber schreibe ich.
16. Ich kenne diesen Mann.
17. Ein Jahr hat dreihundertfünfundsechzig Tage.
18. Am 26 April hat mein Freund Geburtstag.
19. Wir leben 21. Jahrhundert.
20. Auf der 3. Seite der Zeitung gibt es einen interessanten Artikel.

III. Қуйидаги сўз ва бирикмаларни таржима қилинг ва улар иштирокида гаплар тузинг.

1. ҳар куни	11. сочини тарамок
2. хонани йиғиштирмак	12. нон
3. пиёда бормак	13. чой
4. ухлашга ётмак	14. пишлок
5. катта танаффус	15. балик
6. кечки овқатдан кейин	16. гуруч
7. ошхонага бормак	17. газета
8. бўш бўлмак	18. журнал
9. кўзгу, ойна	19. сут
10. жойламак	20. колбаса

IV. Диалогни ролларга бўлиб ўқинг ва таржима қилинг

Im Deutschunterricht

Lehrerin: Nun, beginnen wir. Zuerst prüfen wir die Hausaufgaben, dann machen wir einige Übungen mündlich, und ich zeige Ihnen einen Diafilm mit einem Kommentar in der deutschen Sprache. Das ist unser Plan für heute. Und jetzt frage ich die Hausaufgaben ab. Hat jemand Fragen zur schriftlichen Übung?

Olimow: Entschuldigen Sie bitte! Ich habe eine Frage. Wie sagt man auf deutsch „Менга керак“? „Ich muß“ oder „Ich brauche“?

Lehrerin: Will jemand auf diese Frage antworten? Kann jemand Olimow helfen?

Salimow: Ich kann. Beides kann richtig sein. Und beides kann auch falsch sein.

Lehrerin: Stimmt! Salimow, bitte kommen Sie an die Tafel und schreiben Sie die Sätze 6 und 8 aus der Hausübung 3 deutsch auf.

Salimow: Darf ich mein Heft mitnehmen?

Lehrerin: Natürlich, nehmen Sie Ihr Heft mit! So, jetzt erklären Sie bitte! Warum steht im Satz 6 „Ich muß“ - „Ich muß dieses buch heute lesen“, und im Satz 8 „ich brauche“ - „ich brauche zwei Wörterbücher“?

Salimow: Im Satz 6 gibt es noch ein Verb - „lesen“. Im Satz 8 gibt es kein zweites Verb.

Lehrerin: Richtig! Ist jetzt alles klar? Danke. Bitte, Salimow, nehmen Sie Platz! Gibt es noch Fragen? Also keine. Dann gehen wir zum Dialog zwischen Manfred und Ikrom über. Sagen Sie bitte, Samadow, was ist Manfred Klose?

Komilow: Manfred ist ...

Lehrerin: Komilow, sagen Sie aber nicht vor! Samadow soll selbst antworten.

Samadow: Ich kann nicht.

Lehrerin: Warum? Was ist los? Verstehen Sie meine Frage nicht?

Samadow: Doch, ich verstehe die Frage. Ich kann aber nicht antworten.

Lehrerin: Warum denn? Können Sie das nicht auf deutsch sagen? Das ist doch ganz leicht!

Samadow: ich weiß einfach nicht, was er ist.

Lehrerin: Das steht aber schwarz auf weiß in Ihrem Lehrbuch! Ich gebe Ihnen wieder eine Zwei. Samadow, antworten Sie bitte auf meine Frage!

Salimow: Manfred Klose kommt aus Deutschland. Er ist Student. Er soll an einer Hochschule in Usbekistan studieren.

Lehrerin: Stimmt! Sehr gut!

Samadow: Immer „sehr gut“! Natürlich!

Lehrerin: Wieso “natürlich”?

Samadow. Seine Mutter ist doch Deutschlehrerin!

Lehrerin: Ach, Samadow, Sie wissen doch selbst, Salimows Mutter wohnt in Bekabad. Wie kann sie ihm helfen? Sie können auch gut studieren. Nur wollen Sie nicht. Und jetzt machen Sie bitte Ihre Lehrbücher zu! Nur Komilow macht sein Lehrbuch auf Seite 30 auf. Lesen Sie bitte den Text vor! Danke. Versteht jemand etwas nicht oder ist alles klar?

Salimow: Der Text ist leicht. Alles ist klar.

Lehrerin: Dann brauchen wir keine Übersetzung und können jetzt Fragen zum Text stellen. Samadow, bitte Ihre Frage!

Samadow: Alles ist klar. Ich habe keine Fragen.

Lehrerin: Samadow, Sie hören wieder nicht zu! Natürlich ist alles klar, aber wir üben jetzt das Fragenstellen. Na also, stellen Sie einige Fragen zu diesem Text?

Samadow: Darf man hinaus?

Lehrerin: Ach, Samadow, Sie bleiben immer der alte. Nun gut, es läutet, machen wir eine kurze Pause. Nach der Pause setzen wir unsere Arbeit fort.

Мавзуга оид адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
3. K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
4. A. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.

Тавсия қилинган адабиётлар:

1. S. Saidow “Deutsche Grammatik in Mustern” Taschkent 1990.
2. S. B. Toschew “Deutsch” Taschkent 1994.
3. K. Tanikulova “Deutsch” Taschkent 2002.
4. B. Abdullayeva “Deutsch” Taschkent 2009.
5. O. Jumaniyozov, R. Allayarova, X. Ismailova “Deutsch” –Т.: О’қитувчи, 1997.
6. M. Mamatow „Deutsch für Hochschulen“-ТДЮИ, 2002.
7. Завьялова В., Ильина Л. Практический курс немецкого языка.-М.: ЧеРо, 2000.
8. Buscha J., Helbig G. Übungsgrammatik Deutsch. –Berlin; München: Langenscheidt, 2000

1- курс Мустақил иш

№	Бажариладиган ишлар мазмуни	(Илмий оммабоп матн) 1800-2000 босма	Соат	Вақти
---	-----------------------------	--------------------------------------	------	-------

		белги матни		
1	Die Wortfolge im einfachen Satz Unsere Familie	2 бет	2	
2	Die Deklination des bestimmten und des unbestimmten Artikels. Mein Lebenslauf	2 бет	2	
3	Präsens der schwachen Verben Mein Arbeitstag	2 бет	2	
4	Präsens der starken Verben Die Wohnung	2 бет	2	
5	Die Verben mit trennbaren und untrennbaren Prafixen Am Sonntag	2 бет	2	
6	Der gebrauch der Verben “haben”, “sein” und “werden” im Prasens. Taschkent	2 бет	2	
7	Pluralbildung der Substantive In der Bibliothek	2 бет	2	
8	Bildung der Zusammengesetzten Substantive Frühling und Sommer, Herbst und Winter	2 бет	2	
9	Die Deklination der Substantive Ein Brief	2 бет	2	
10	Die Deklination der Substantive im Plural Das Studium	2 бет	2	
11	Die Deklination der Eigennamen Unsere Universität	2 бет	2	
12	Die sich-Verben Ein Brief aus Deutschland	2 бет	2	
	Жами:	24	48	

DIKTATE

KORNBLUMEN

Schon reift die Getreide. Ähren wogen wie das Meer. Blauer Himmel, bleue Nacht, weißer Tag und blaue Sterne leuchten im Getreide – Kornblumen.

Die Sonne schneit hell, und der Tag ist so schön. Hoch oben trillert die Lerche. Ich mache einen Strauß und gehe, gehe. Die Mutter sieht meinen Strauß.

Ach, Kornblumen! Und in ihren Augen leuchtet es freudig. Kornblumen!

DER FRÜHLING

Endlich ist der schöne Mai da! Jetzt strahlt die Sonne hell am klaren blauen Himmel. Alle Wolken haben sich verzogen. Die Luft ist warm und lind. Lustige

Bächlein rieseln und plätschern überall. Im Walde erklingen die fröhlichen Lieder der Vögel. Laut shallt das Trillern und Jubeln der Lerche, das süße Flöten der Amsel. Und abends schlägt im stillen Fliederbusch die Nachtigall. Ihre hören alle gern.

DIE HEUSCHRECKE

Es war wie ein Traum. Ich saß auf dem Stuhl am offenen Fenster. Ich schaute mir ein Bilderbuch an. Auf einmal lag vor mir eine grüne Schote. Ich wollte sie aufgeben, aber sie schnellte hoch. Sie fiel auf meine Uhr, die auf dem Tisch lag, und starrte mich mit großen, grünen Augen an. Es war eine Heuschrecke. Bevor ich mich von meinem Schreck erholt hatte, sprang sie über mich hinweg und verschwand auf der grünen Wiese.

UNSERE FAMILIE

Darf ich euch unsere Familie vorstellen? Mein Vater ist Dreher in einem großen Werk. Meine Mutter arbeitet in einer Kleiderfabrik.

Meine Schwester ist erst zwei Jahre alt und wird von mir in die Kinderkrippe gebracht. Ich besuche die 5. Klasse. Natürlich helfe ich zu Hause. Ich spüle täglich das Geschirr, wische Staub. Am liebsten aber hole ich mein Schwesterchen aus der Kinderkrippe ab. Beim Abschied reicht sie der Erzieherin das Händchen und winkt noch lange zurück. Mutti lobt mich oft. Darüber freue ich mich.

AMEISE UND KAMEL

Ein Kamel weidete in der Steppe. Da sah es zu seinen Füßen eine winzige Ameise. Mit Mühe schleppte sie einen großen Halm fort. Das Kamel beobachtete das kleine Tier aufmerksam und sprach: "Ich bewundere dich. Du plagst dich mit einem Strohalm, der größer ist, als du selbst. Wie schaffst du das nur? Ich breche schon unter einem einzigen Sack zusammen."

Die Ameise überlegte einen Augenblick und erwiderte dann: "Ich schaffe die Last, weil ich für uns Ameisen selbst arbeite. Du aber quälst dich für deinen Herrn."

MUTTERS HÄNDE

Meine Mutter ist noch jung. Sie heißt Dilbar. Sie arbeitet als Köchin im Kindergarten. Alles, was Mutter kocht, schmeckt sehr gut. Sie ist die beste Köchin im Kindergarten.

Muttis Hände arbeiten flink. Sie werden den ganzen Tag nicht müde. Sie schneiden das Brot, schälen Kartoffeln, rühren das Essen um. Muttis Hände fegen die Treppe, waschen die Wäsche. Sie können nähen, flicken, stricken. Im Garten streuen sie Samen, jäten das Unkraut, pflücken das Obst und das Gemüse.

Wenn ich mich schlafen lege, streicht mir Mutti mit ihren Händen sanft übers Haar. Dann schlafe ich ruhig und glücklich. Muttis Hände sind die liebsten und besten auf der Welt.

TEST

1. In Türkei spricht man türkisch.

- a) der
- b) die
- c) das
- d) dem

Setzen Sie das Substantiv in der richtigen Form ein

2. Die Mutter hilft ... bei den Hausaufgaben.

- a) den Kindern
- b) dem Kinder
- c) der Kinder
- d) einem Kinden

Setzen Sie das Verb in der richtigen Form ein

3. Mein Sohn ...Künstler werden

- a) woll
- b) willen
- c) will
- d) soll

Welcher Satz im Passiv entspricht dem angeführten Satz?

4. Ich habe ein interessantes Buch gelesen.

- a) Ein interessantes Buch wurde von mir gelesen
- b) Ein interessantes Buch wird von mir gelesen
- c) Ein interessantes Buch ist von mir gelesen
- d) Ein interessantes Buch ist von mir gelesen worden

Welcher Satz im Aktiv entspricht dem angeführten Satz?

5. In der Stadt wird ein modernes Gebäude gebaut werden.

- a) In der Stadt baut man ein modernes Gebäude
- b) In der Stadt baute man ein modernes Gebäude
- c) In der Stadt wird ein modernes Gebäude bauen
- d) Ein modernes Gebäude hat man in der Stadt gebaut.

Ergänzen Sie die Sätze durch Infinitivfügungen

6. Wir gingen gestern ins Restaurant

- a) ohne meinen Freund einzuladen
- b) um einen Ball zu kaufen
- c) statt aufzustehen
- d) ohne Regenschirm

Ergänzen Sie den Satz durch passende Infinitivgruppe

7. Meine Freundin ist ins Theater gegangen...

- a) um ihre Mutter zu rufen
- b) ohne zu wissen, welches Stück läuft
- c) um schneller zu kommen
- d) ohne ihren Freund

Ergänzen Sie den Satz durch das Partizip.

8. Das...Buch ist sehr interessant.

- a) übersetzt
- b) übersetzte
- c) übersetzende
- d) übergesetzte

Setzen Sie das Verb ein.

9. Während des Studiums ... sie viele Mädchen und Jungen kennen.

- a) lernen
- b) lernte
- C) lernst
- d) lernten

10. Wählen Sie das Prädikat richtig.

Wir wissen, dass Usbekistan in Mittelasien ...

- a) gliedert
- b) vereinigt
- c) besteht
- d) liegt

11. In welchem Satz ist „haben“ kein Hilfsverb.

- a) Ich habe meine Großmutter besucht
- b) Er hat Fußball gespielt
- c) Meine Tante hat zwei Töchter
- d) Sie hat Deutsch gelernt

12. Finden Sie den Satz mit dem Verb im Präsens Passiv

- a) Ich werde im Sommer fünf Prüfungen ablegen
- b) Ich werde von einem Hochschullehrer geprüft
- c) Die Möbel ist schon verkauft
- d) Meine Eltern werden meiner Schwester eine Katze schenken

13. Setzen Sie die Präposition ein.

...wann seid ihr hier?

- a) seit
- b) zu
- c) von
- d) in

14. Setzen Sie die Präposition ein.

...Bücher kann ich mir mein Leben nicht vorstellen.

- a) für
- b) um
- c) zum
- d) ohne

15. Ergänzen Sie den Satz.

Ich will meine Tante besuchen. Kennst du ...?

- a) ihn
- b) sie
- c) Sie
- d) er

16. Welche Frage kann man zu dem angeführten Satz stellen?

Natürlich haben wir Fußball gespielt.

- a) Wann haben Sie Fußball gespielt?
- b) Warum haben Sie Fußball gespielt?
- c) Wer hat Fußball gespielt?
- d) Haben Sie Fußball gespielt?

17. Finden Sie das Fragewort zur unterstrichenen Wortgruppe

Neben des Parks befindet sich ein großes Hotel

- a) Wie?
- b) Wann?
- c) Wo
- d) Wer?

18. Verwandeln Sie die direkte in die indirekte Rede.

„Wann beginnt der Unterricht?“

Können Sie mir bitte sagen...

- a) ob der Unterricht beginnt
- b) wann der Unterricht beginnt
- c) wie der Unterricht beginnt
- d) wenn der Unterricht beginnt

19. Setzen Sie das Pronomen ein.

- Kennst du den Roman?

- Den Roman? Ach ja,kenne ich. Ich habe ihn einmal gelesen.

- a) dieser
- b) diesen
- c) dieses
- d) diese

20. Setzen Sie die Präposition ein.

Er ist endlich ...seiner Arbeit fertig.

- a) an
- b) zur
- c) mit
- d) für

21. Setzen Sie die Konjunktion ein

.....die Kinder aus dem Zirkel kommen, ist der Vater schon da.

- a) wann
- b) wenn
- c) als
- d) nachdem

22. Finden Sie den Satz mit gerader Wortfolge.

- a) Meine Mutter steht zu früh auf
- b) Nachdem Unterricht gehe ich in die Bibliothek
- c) Ins Kino gehen wir um 17 Uhr
- d) Einen Film sehen wir.

23. Ergänzen Sie den Satz.

Dieser Student verspätet sich immer zum Unterricht. Er ist...

- a) fleißig
- b) mutig
- c) faul
- d) klug

24. Wählen Sie das Antonym zum unterstrichenen Wort.

Nargizas Mutter ist als Ärztin tätig.

- a) arbeitet
- b) beschäftigt sich
- c) studiert
- d) besucht

25. Welche Antwort ist richtig?

- Woher kommst du?

- a) um Usbekistan
- b) durch Usbekistan
- c) von Usbekistan
- d) aus Usbekistan

26. Ergänzen Sie.

- Warum _____ du gestern nicht auf Petras Party?

- Ich _____ bis halb zehn in der Arbeit.

- a) warst ... war c) wart ... war
- b) waren ... bin d) bist ... bin

27. Ergänzen Sie

Wie ____ ich Ihnen helfen?

- a) will
- b) darf
- c) kann
- d) muss

28. Finden Sie das Antonym zum unterstrichenen Wort.

Das Zimmer ist dunkel.

- a) finster
- b) sauber
- c) hell
- d) eng

29. -Entschuldigung, wie _____ ich zum Tiergarten?

-Das ist weit. Fahren Sie besser mit _____ U-Bahn.

- a) suche... dem c) möchte ... der
- b) komme ... der d) will ... dem

30. - Wie weit ist es denn zum Mauermuseum?

- Das ist ganz in _____ Nähe.

Sie können _____ Fuß gehen.

- a) dem ... zum c) der ... zu
- b) den ... zur d) die ... bei

31.- Was hast du denn gestern in Berlin _____?

- Ich _____ ein Vorstellungsgespräch.

- a) machst ... gehabt
- b) gemacht ... hatte
- c) machen ... nehme
- d) gemacht ... habe

32.- Wie lange warst du denn in London?

- Ich _____ zwei Wochen _____ .

- a) habe ... geblieben
- b) bin ... geblieben
- c) hatte ... geblieben
- d) war ... geblieben

33.- Wie findest du den Karneval der Kulturen?

- Keine Ahnung. Ich habe ____ noch nie

- _____ .
- a) ihn ... gesehen c) es ... gesehen

b) er ... sehe d) ihn ... sehen

34. - Weißt du eigentlich, dass Elke heute Geburtstag hat?

- Ja, klar! _____ zum Geburtstag, Elke.

- a) Alles Gute c) Viel Gutes
- b) Gute d) Guten

35.- Ich möchte einen Deutschkurs machen. - Sie können sich in Zimmer 11 bei Frau Müller zu einem Sprachkurs _____.

- a) stattfinden c) anmelden
- b) finden statt d) melden an

36.- Ich muss meine Mutter anrufen. Kannst du mir dein Handy _____?

- Ja, klar.

- a) brauchen c) kaufen
- b) leihen d) abholen

Setzen Sie die Artikel ein

37. Ich möchte Mantel kaufen.

- a) den
- b) einen
- c) ein
- d) der

Setzen Sie die Artikel ein

38. Er brauchtFahrrad.

- a) das
- b) des
- c) ein
- d) einen

39. Ergänzen Sie den Dialog.

- Hallo, ich bin Karina. Und wie _____ du?

- Hans.

- a) heißen c) bist
- b) heißt d) bin e) sind

40.- Woher kommst du?

_____ Spanien.

- a) In c) Nach
- b) Über d) Aus

41. - Und was bist du von Beruf?

- Ich _____ Lehrer.

- a) habe c) bin
- b) arbeite d) gehe

42.- Guten Tag, Frau Bauer. Wie geht es Ihnen?

- Danke, gut. Und _____?

- a) du c) Sie
- b) dir d) Ihnen

43. - Sprechen Sie Französisch?

- Nein, ich komme aus Kolumbien. Ich spreche _____ und etwas Deutsch.

- a) Spanien c) Spanisch
- b) auf Spanisch d) Kolumbien

44.- _____ fliegt Anna?

_____ Hamburg.

- a) Wo... Aus
- b) Wohin ... Nach
- c) Woher ... In
- d) Wie ... Auf

45.- Wie ist Ihre _____?

Kaiserstraße 4.

- a) Adresse
- b) Name
- c) Beruf
- d) Telefonnummer

46. - Ich bin nicht verheiratet. Und Sie?

_____ .

- a) Ich nicht
- b) Ich auch
- c) Ich auch nicht
- d) Ja, bitte

47. -Vera wohnt in Köln.

- Genau. Und sie _____ bei TransFair.

- a) arbeiten
- b) arbeitet
- c) arbeitest
- d) arbeite

48.- _____ ihr ledig?

Nein, wir _____ verheiratet.

- a) Seid ... sind
- b) Habt ... haben
- c) Bist ... bin
- d) Ist ... sind

49.- Was _____ du gern?

-Pommes frites.

- a) ist
- b) esst
- c) esse
- d) isst

50.- Guten Tag. Was darf's sein?

Ich nehme _____ Kaffee und _____ Mineralwasser.

- a) einen ... ein
- b) die ... die
- c) der ... das
- d) eine ... eine

Асосий адабиётлар:

1. Каримов И.А. Баркамол авлод-Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори. Тошкент, 1998.
2. Каримов И.А. Баркамол авлод орзуси. Тошкент, 2000.
3. Абдуллаева А.В. Немис тили. Тошкент, 2009.
4. Саидов С. Немис тили грамматикаси. Тошкент, 1990.
5. Тошев З. Б. ва бошқалар. Немис тили дарслиги. Тошкент, 1994.
6. "EM - Neu" Max Hueber Verlag, Leipzig, 2000.
7. Delfin Jutta Müller, Thomas Storz, 2001, München.
8. "Tatsachen über Deutschland". Germaniya. 2000 yil.
9. "Tatsachen über Deutschland". Germaniya. 2006 yil.
10. Wege. Arbeitsbuch, Max Verlag, 2000.
11. Themen neu 3. Arbeitsbuch. Kursbuch. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber Verlag, 2004.

Қўшимча адабиётлар:

1. Саттаров М.ва бошқалар. Grammatiche Kategorien. Тошкент, 2003.
2. Таниқулова К. Ш. Deutsch. Тошкент, 2002.
3. Параманова И.П. и др. Lehrbuch der deutschen Sprache. Ленинград, 1967.
4. Meine Hauslektüre. Тошкент, 1988.
5. Sprachführer: deutsch-usbekisch-russisch. Тошкент, 1995.
6. Шокирова Н.Ю., Қосимова М.Х. Олмон тилидан мустақил ишлаш. Тошкент, 1991.
7. Немисча-ўзбекча ва ўзбекча-немисча луғатлар.
8. Themen 1 Lehrerhandbuch Max Hueber Verlag 1987

9. Themen 1 Lehrerhandbuch Max Hueber Verlag 1988
10. Deutsche Wortschatzübungen 1 Max Hueber Verlag 1987
11. Deutsch konkret 1 Langenscheidt 1989
12. Deutsch konkret 2 Langenscheidt 1989
13. Deutsch konkret 3 Langenscheidt 1989
14. Sprachkurs Deutsch Verlag Sauerländer 1883
15. Deutschaktiv Langenscheidt 1980
16. G‘. K. Xo‘jayev. G.R. Sodiqova „Landeskunde der Republik Usbekistan. Toshkent 2007
17. G‘. K. Xo‘jayev. „Landeskunde der Republik Deutschland. Toshkent 2008

Электрон таълим ресурслари:

1. www.ziyonet.uz
2. www.google.de
3. www.google.uz
4. www.lingo.de
5. <http://www.learn-german-online.net/learning-german-resouces/grammatik.htm>
6. <http://www.canoo.net/services/OnlineGrammar>
7. <http://www.deutsch-online.com/>
8. <http://rechtschreibung-grammatik.suite101.de>
9. www.buecher.de
10. www.tatsachan-ueber-deutschland.de